

Taal- en Letterkunde

Faculteit Geesteswetenschappen,
Universiteit Utrecht

*Masteropleidingen Letterkunde
en Taalwetenschappen*

Quality Assurance Netherlands Universities (QANU)
Catharijnesingel 56
Postbus 8035
3503 RA Utrecht
The Netherlands

Telefoon: 030 230 3100
Fax: 030 230 3129
E-mail: info@qanu.nl
Internet: www.qanu.nl

Projectnummer: Q0317

© 2013 QANU

Tekst en cijfermateriaal uit deze uitgave mogen, na toestemming van QANU en voorzien van bronvermelding, door middel van druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, worden overgenomen.

INHOUD

Rapport over de masteropleidingen Letterkunde en Taalwetenschappen van de Universiteit Utrecht.....	5
Administratieve gegevens van de opleidingen	5
Administratieve gegevens van de instelling.....	5
Kwantitatieve gegevens over de opleidingen	5
Samenstelling van de commissie	6
Werkwijze van de commissie.....	7
I: Masteropleiding Letterkunde.....	11
Samenvattend oordeel van de commissie.....	13
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	16
II: Masteropleiding Taalwetenschappen.....	35
Samenvattend oordeel van de commissie.....	37
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	40
Bijlagen.....	53
Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie.....	55
Bijlage 2: Domeinspecifiek referentiekader.....	57
Bijlage 3: Beoogde eindkwalificaties	69
Bijlage 4: Overzicht van de programma's.....	71
Bijlage 5: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen	73
Bijlage 6: Bezoekprogramma	79
Bijlage 7: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten.....	85
Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen.....	95

Dit rapport is vastgesteld op 15 juni 2013.

Rapport over de masteropleidingen Letterkunde en Taalwetenschappen van de Universiteit Utrecht

Dit rapport volgt het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO.

Administratieve gegevens van de opleidingen

Masteropleiding Letterkunde

Naam van de opleiding:	Letterkunde
CROHO-nummer:	60813
Niveau van de opleiding:	master
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	60 EC
Afstudeerrichtingen:	Literatuur en Cultuurkritiek, Middeleeuwen en Renaissance Studies, Vertalen
Locatie(s):	Utrecht
Variant(en):	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2014

Masteropleiding Taalwetenschappen

Naam van de opleiding:	Taalwetenschappen
CROHO-nummer:	60815
Niveau van de opleiding:	master
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	60 EC
Afstudeerrichtingen:	Interculturele communicatie, Taal, mens en maatschappij
Locatie(s):	Utrecht
Variant(en):	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2014

Het bezoek van de visitatiecommissie Taal- en Letterkunde aan de Faculteit Geesteswetenschappen van de Universiteit Utrecht vond plaats op 14-16 januari 2013.

Administratieve gegevens van de instelling

Naam van de instelling:	Universiteit Utrecht
Status van de instelling:	bekostigde instelling
Resultaat instellingstoets:	positief

Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

De vereiste kwantitatieve gegevens over de opleidingen zijn opgenomen in Bijlage 5.

Samenstelling van de commissie

De beperkte opleidingsbeoordeling van de masteropleidingen Letterkunde en Taalwetenschappen maakt deel uit van de clusterbeoordeling Taal- en Letterkunde, waarvoor door de commissie tevens een bezoek bracht aan de opleidingen Taal- en Letterkunde van de Universiteit van Amsterdam, de Vrije Universiteit Amsterdam, de Rijksuniversiteit Groningen, de Universiteit Leiden en de Radboud Universiteit Nijmegen.

De commissie voor de clusterbeoordeling Taal- en letterkunde bestaat uit totaal elf commissieleden:

- Prof. dr. Theo D'haen, hoogleraar in de Engelse, Amerikaanse en Vergelijkende Literatuurwetenschap aan de Faculteit der Letteren van de Katholieke Universiteit Leuven (2002 - heden);
- Prof. dr. Geert Booij, (emeritus) hoogleraar algemene taalwetenschap en Nederlands aan de Universiteit Leiden (2005-2012);
- Dr. Elisabeth van der Linden, universitair hoofddocent Frans en Roemeens aan de Universiteit van Amsterdam (1979 tot 2009);
- Prof. dr. Achim Hermann Hölter, hoogleraar Vergelijkende Literatuurwetenschappen aan de Universiteit van Wenen (2009 – heden);
- Prof. dr. Hub Hermans, hoogleraar moderne Romaanse Letterkunde en cultuurkunde aan de Rijksuniversiteit Groningen (1990 – heden);
- Prof. dr. Nadia Lie, hoogleraar Literatuurwetenschap aan de Faculteit der Letteren van de Katholieke Universiteit Leuven (1997 - heden);
- Prof. dr. Co Vet, (emeritus) hoogleraar Romaanse taalkunde aan de Rijksuniversiteit Groningen (1989-2004);
- Prof. dr. Peter Jan Schellens, (emeritus) hoogleraar Taalbeheersing aan de Radboud Universiteit Nijmegen (2004-2013);
- Lily Kruiger BA, masterstudent Scandinavische Talen en Culturen aan de Rijksuniversiteit Groningen (2012 – heden);
- Yara Kaas BA, masterstudent Comparative Literature aan de Universiteit Utrecht (2011– heden);
- Mirte Keulen BA, masterstudent Literatuurstudies aan de Radboud Universiteit Nijmegen (2012 – heden).

Voor ieder bezoek werd op basis van eventuele belangenconflicten, expertise en beschikbaarheid een (sub)commissie samengesteld, bestaande uit zes commissieleden. De commissie die masteropleidingen Letterkunde en Taalwetenschappen beoordeelde bestond uit:

- Prof. dr. Theo D'haen;
- Prof. dr. Geert Booij;
- Dr. Elisabeth van der Linden;
- Prof. dr. Achim Hermann Hölter;
- Prof. dr. Hub Hermans;
- Lily Kruiger BA.

De commissie werd tijdens het bezoek ondersteund door dr. Marianne van der Weiden, drs. Erik van der Spek en Adrienne Wieldraaijer-Huijzer MA die optraden als secretaris. Adrienne

Wieldraaijer-Huijzer was daarnaast projectleider van de clustervisitatie. Per opleidingsdeel wordt er aangegeven welke secretaris de rapportage heeft opgetekend.

Het College van Bestuur van de Universiteit Utrecht en de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) hebben ingestemd met de samenstelling van de commissie voor de beoordeling van de genoemde opleidingen. De curricula vitae van de leden van de commissie zijn opgenomen in Bijlage 1.

Werkwijze van de commissie

Voorbereiding

Op 12 oktober 2012 hield de commissie haar formele startvergadering. Tijdens de startvergadering werd de commissie geïnstrueerd, werd de taakstelling en werkwijze van de commissie besproken en werd kennis genomen van het Domeinspecifieke Referentiekader Taal- en Letterkunde. Dit Domeinspecifieke Referentiekader is opgenomen in Bijlage 2 van dit rapport.

Bij ontvangst van de kritische reflecties van een universiteit werden deze door de projectleider gecontroleerd op kwaliteit en compleetheid van informatie. Nadat de zelfstudies in orde waren bevonden, zijn deze doorgestuurd aan de commissieleden. De commissieleden namen de zelfstudies door en formuleerden vragen die voorafgaand aan het bezoek aan de projectleider werden toegestuurd. De projectleider compileerde de vragen per onderwerp en/of gespreksgreep. Eventuele additionele vragen van de commissieleden werden aan de opleiding toegestuurd met verzoek om een reactie.

Op basis van de kritische reflecties selecteerde de commissie voor iedere opleiding een representatieve set van documenten die door de opleidingen tijdens het bezoek ter inzage werden gelegd. Hierbij volgde de commissie de NVAO richtlijn voor het bestuderen en beoordelen van documentatie (d.d. 23 november 2012). Daarnaast werd er algemene documentatie opgevraagd, waaronder commissieverslagen, evaluatieresultaten en managementinformatie.

Voorafgaand aan het visitatiebezoek beoordeelde de commissie uit iedere opleiding een representatieve steekproef van scripties. De selectie van scripties werd in overleg met de voorzitter van de commissie door de projectleider van QANU gekozen uit een lijst van afstudeerwerken van de laatste twee afgeronde studiejaren. Hierbij is er bewust gekozen voor scripties uit verschillende beoordelingscategorieën (voldoende; ruim voldoende; goed) en verschillende jaren. Ook is er bij de selectie rekening gehouden met de verschillende afstudeerrichtingen. Bij de scripties voegde QANU een lijst met beoordelingsrichtlijnen, om ervoor te zorgen dat de commissieleden de scripties op vergelijkbare wijze zouden beoordelen. Een overzicht van de selectie en de bestudeerde scripties is opgenomen in Bijlage 7.

De commissie besteedde voorafgaand aan het visitatiebezoek zorgvuldig aandacht aan het beoordelen van het wetenschappelijk niveau van de scripties, de eisen die door de opleiding aan de scripties worden gesteld en de zorgvuldigheid van de inhoudelijke beoordeling daarvan door de staf. In de scriptie dient de student immers aan te tonen over de vereiste kwalificaties te beschikken. Nog voor het locatiebezoek hadden de commissieleden per e-mail contact over de beoordeling van een aantal scripties. Scripties die door een commissielid als 'onvoldoende' werden beoordeeld werden door een tweede commissielid geëvalueerd.

Bezoek algemeen

Tijdens de startvergadering heeft de commissie op grond van inhoudelijke expertise afspraken gemaakt over de taakverdeling. Vervolgens werd de visitatie tijdens de voorbereidende vergadering van ieder bezoek de visitatie concreet voorbereid. De commissie sprak tijdens deze vergadering onder andere over de gelezen scripties en de geformuleerde vragen en opmerkingen.

Voorafgaand aan ieder bezoek maakte de projectleider een conceptprogramma voor de (dag)indeling van het bezoek. Dit concept werd in samenspraak tussen de voorzitter, de projectleider en de coördinator van de betreffende universiteit aangepast aan de specifieke situatie van de opleidingen. Tijdens de bezoeken is vervolgens gesproken met een (representatieve) vertegenwoordiging van het faculteitsbestuur, de opleidingsbesturen, studenten, docenten, opleidingscommissies, en examencommissies. Op verzoek van de commissie heeft de opleiding gesprekspartners geselecteerd binnen de door de commissie aangegeven kaders. De commissie heeft met studenten uit alle studiejaar gesproken en met kerndocenten en begeleiders uit de diverse disciplines binnen de te visiteren opleiding(en). Voorafgaande aan het bezoek heeft de commissie een overzicht ontvangen van de gesprekspartners en ingestemd met de door de opleiding gemaakte selectie. Een overzicht van het programma met alle gesprekspartners is opgenomen als Bijlage 6 bij dit rapport.

Tijdens ieder bezoek bestudeerde de commissie het ter inzage gevraagde materiaal en gaf zij gelegenheid tot een spreekuur ten behoeve van studenten en docenten die zich voorafgaand aan het bezoek hadden aangemeld.

De commissie heeft een deel van de laatste dag van ieder bezoek gebruikt voor de voorbereiding van de mondelinge rapportage en een discussie over de beoordeling van de opleidingen. Aan het einde van de bezoeken heeft de voorzitter in een mondelinge rapportage de eerste algemene bevindingen van de commissie gepresenteerd.

Rapportage

De secretarissen hebben op basis van de bevindingen van de commissie conceptrapporten opgesteld. Deze rapporten zijn in eerste instantie voorgelegd aan de voorzitter van de commissie en daarna ook aan de andere commissieleden. Na vaststelling is het conceptrapport vervolgens naar de instelling gestuurd voor een controle op feitelijke onjuistheden. De opmerkingen van de opleiding zijn besproken met de commissie, waarna de secretarissen het definitieve rapport opmaakten. Ten slotte werd het rapport ter vaststelling aan de commissie rondgestuurd.

Bijzonderheden van het bezoek aan de Universiteit Utrecht

QANU ontving de kritische reflecties van de opleidingen Taal- en Letterkunde van de Universiteit Utrecht op 1 november 2012. Het bezoek aan de Faculteit Geesteswetenschappen van Universiteit Utrecht vond plaats op 14, 15 en 16 januari 2013. Het programma van het bezoek is te vinden in Bijlage 6 van dit rapport. Van het spreekuur is geen gebruik gemaakt.

Voor de beoordeling van het gerealiseerde eindniveau van de opleidingen heeft de commissie scripties geëvalueerd. In samenspraak met de voorzitter van de commissie werd er voor de opleidingen in dit rapport een steekproef van vijftien scripties geselecteerd; vijf afkomstig uit de twee specialisaties in de masteropleiding Taalwetenschappen en tien afkomstig uit de drie specialisaties in de masteropleiding Letterkunde. Bij het verdelen van de scripties is rekening gehouden met de inhoudelijke expertise en taalbeheersing van de commissieleden.

Beslisregels

In overeenstemming met het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO (d.d. 17 november 2011) heeft de commissie de volgende definities voor de beoordeling van de afzonderlijke standaarden en de opleiding als geheel gehanteerd:

Basiskwaliteit

De kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs verwacht mag worden van een bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs.

Onvoldoende

De opleiding voldoet niet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont op meerdere vlakken ernstige tekortkomingen.

Voldoende

De opleiding voldoet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont over de volle breedte een acceptabel niveau.

Goed

De opleiding steekt systematisch en over de volle breedte uit boven de gangbare basiskwaliteit.

Excellent

De opleiding steekt systematisch en over de volle breedte ver uit boven de gangbare basiskwaliteit en geldt als een (inter)nationaal voorbeeld.

I: Masteropleiding Letterkunde

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit samenvattend oordeel geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Taal- en Letterkunde 2013 over de masteropleiding Letterkunde aan de Universiteit Utrecht. De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische zelfreflecties, aanvullende informatie naar aanleiding van vooraf geformuleerde vragen van de commissie, informatie uit de gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde (eind)scripties en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar waren. De commissie heeft voor de opleidingen zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, is de commissie tot het oordeel gekomen dat de opleiding voldoet aan de eisen voor basiskwaliteit die de voorwaarde zijn voor heraccreditatie.

Standaard 1: Beoogde eindtermen

De Nederlandse bachelor- en masteropleidingen op het gebied van taal- en letterkunde hanteren een gemeenschappelijk referentiekader. De commissie heeft dit domeinspecifieke referentiekader bestudeerd en concludeert dat dit een goede basis is voor de beoordeling van de individuele opleidingen.

De doelstelling van de masteropleiding Letterkunde is om studenten op hoog academisch niveau op te leiden tot verschillende typen specialisten die een bijdrage kunnen leveren aan de beschrijving van, het onderzoek naar, en de advisering over letterkundige vraagstukken met een nationale en internationale maatschappelijke context. De Utrechtse opleiding Letterkunde onderscheidt zich hierbij van andere opleidingen door te kiezen voor een thematische indeling van de opleiding in de specialismen Literatuur en cultuurkritiek (LCK), Middeleeuwen en Renaissance studies (MRS) en Vertalen. Binnen de opleiding bestaan geen aparte programma's voor individuele talen. Wel kunnen studenten kiezen voor een taalspecifieke invulling van het programma. Deze benadering sluit volgens de kritische reflectie aan bij de doelstelling van het de opleiding om studenten over de grenzen heen te laten kijken van de tot op dat moment bestudeerde taal- of literatuurwetenschappelijke benadering. De commissie heeft waardering voor de gekozen thematische oriëntatie van de opleiding. De opleiding zou echter meer werk moeten maken van een overkoepelende visie die samenhang geeft aan de gehele masteropleiding.

De commissie heeft de beoogde eindtermen bestudeerd. De eindtermen passen bij de eisen die aan een universitaire opleiding gesteld worden en sluiten aan op het domeinspecifieke referentiekader. De eindtermen zijn correct en volledig, maar wel vrij algemeen geformuleerd. De commissie heeft hiervoor begrip vanuit de programmagerichte oriëntatie van de opleiding en het ontbreken van een visie die samenhang geeft aan de gehele masteropleiding. Zij adviseert de opleiding wel om de eindtermen in de toekomst richtinggevender te formuleren. De opleiding heeft volgens de commissie een adequaat beeld van haar eigen nationale en internationale profiel.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het studiejaar van alle drie de masterprogramma's binnen de opleiding Letterkunde is verdeeld in vier blokken van 15 EC. De invulling van de eerste drie blokken varieert per programma. Wel worden de blokken in alle programma's gekarakteriseerd door de combinatie van een taaloverstijgend en een taalspecifiek onderwijsaanbod. Studenten LCK en MRS hebben de keuze om ofwel een taalspecifieke variant ofwel een algemene variant van het programma te volgen. Binnen Vertalen wordt er alleen een taalspecifieke variant aangeboden. Als studenten voor de taalspecifieke variant kiezen, volgen zij minstens 15 EC taalspecifiek

onderwijs en schrijven zij hun scriptie onder begeleiding van een examenbevoegd docent uit de staf van die taal. In alle programma's is het laatste blok gewijd aan het afstudeerproject.

De commissie heeft de opbouw en samenhang van de opleiding bestudeerd. Zij stelt vast dat er op het niveau van de programma's sprake is van logisch samenhangende curricula die zijn gestoeld op concrete leerlijnen. De beoogde leerdoelen worden in alle drie de programma's op een adequate manier en op het juiste niveau aan de orde gesteld. Binnen de masteropleiding Letterkunde kunnen de drie programma's LCK, MRS en Vertalen volgens de commissie het beste worden getypeerd als afzonderlijke studieprogramma's. Studenten volgen geen gezamenlijke cursussen en er is geen sprake van opleidingsoverstijgende leerlijnen. De commissie is van mening dat de opleiding de gemeenschappelijkheid van de programma's verder zou moeten uitwerken, bijvoorbeeld in de vorm van een gedeeld vak.

De didactische uitgangspunten van de opleiding zijn gericht op kleinschalig en actief onderwijs. De commissie ziet dit in de opleiding terug in het aanbod van werkcollegeonderwijs en tutorialonderwijs. Vanuit de onderwijsvisie van de Universiteit Utrecht wordt er in de masterfase verder expertisegericht onderwijs aangeboden, waarin de nadruk ligt op de voorbereiding op de arbeidsmarkt of een vervolgopleiding binnen de wetenschap. Dit uitgangspunt is volgens de commissie zichtbaar in de aandacht die er in de opleiding, en vooral in de programma's LCK en MRS, is voor wetenschappelijke vorming. Daarnaast biedt de opleiding studenten uitgebreide mogelijkheden voor het volgen van een stage.

Tijdens de studie worden studenten begeleid door een programmacoördinator en een studieadviseur. De programmacoördinator is het eerste inhoudelijke aanspreekpunt voor vragen van studenten over stages en cursussen. De scriptiebegeleiding en de studiebegeleiding is volgens de commissie op een adequate manier ingericht. Wel vindt zij het opmerkelijk dat studenten binnen één opleiding op verschillende manieren begeleid worden. Zij adviseert de opleiding om de studiebegeleiding te uniformeren. De gelijkmatige spreiding van studielast en de goede studiebegeleiding zorgen volgens de commissie voor een programma dat goed studeerbaar is. Desondanks zijn de rendementcijfers laag. De commissie heeft kennisgenomen van de maatregelen die de opleiding neemt om het studiesucces te verbeteren en heeft er vertrouwen in dat deze maatregelen bijdragen aan de verhoging van de rendementen.

Het personeel van de opleiding Letterkunde is kwantitatief voldoende en inhoudelijk goed gekwalificeerd. Wel zijn er bij alle opleidingen Taal- en Letterkunde veel klachten over werkdruk. De commissie is van mening dat hieraan bijzondere aandacht moet worden besteed. De opleidingsspecifieke voorzieningen (elektronische leeromgeving, bibliotheek en studieplekken) zijn ruim aan de maat en de oc-leden worden goed geïnformeerd en begeleid in hun taak. De commissie vindt het echter onwenselijk dat de evaluatie van het programma MRS bij een andere opleidingscommissie is belegd, dan de evaluatie van LCK en Vertalen. Zij adviseert het management met klem om deze situatie op korte termijn te veranderen.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindtermen

De commissie heeft onderzoek gedaan naar het facultaire toetsbeleid, de procedures rondom toetsing en de toetsvormen die in de masteropleiding Letterkunde worden toegepast. Het facultaire toetsbeleid voldoet volgens de commissie aan de eisen en geeft richting aan kwaliteitsverhoging van toetsing. Er zijn facultaire regelingen en procedures om fraude te voorkomen en herstelmogelijkheden te bieden.

De masteropleiding Letterkunde valt onder de facultaire examencommissie voor de academische masters. De commissie stelt vast dat deze examencommissie voldoende functioneert. Zij heeft een facultair onderzoek naar scriptieoordelen ingesteld en werk gemaakt van uniformering van beoordelingsformulieren. Wel vindt de commissie dat de examencommissie haar rol nog proactiever zou kunnen invullen. Naar het oordeel van de commissie is het noodzakelijk dat ingeleverde werkstukken door alle docenten systematisch worden gecontroleerd op plagiaat en dat erop wordt toegezien dat de afgesproken gestandaardiseerde beoordelingsformulieren ook worden gebruikt. Daarnaast zou de examencommissie toetsen en eindwerken steekproefsgewijs kunnen gaan controleren. Hoewel implementatie van het toetsbeleid nog verder moet worden uitgevoerd, is de commissie te spreken over de stappen die tot nu toe zijn genomen.

De commissie heeft toetsmateriaal uit verschillende cursussen van de opleiding Letterkunde bestudeerd, waaronder tussentoetsen, eindtoetsen, gemaakte toetsen, antwoordsleutels en proeftentamens. Zij stelt vast dat de toetsing voldoende aansluit op de vakinhoud en het opleidingsniveau van de student, dat de toetsvormen voldoende gevarieerd zijn en dat de toetsvragen helder geformuleerd zijn. De beoordeling is inzichtelijk en eerlijk.

Voorafgaand aan het visitatiebezoek heeft de commissie tien scripties uit de masteropleiding Letterkunde geselecteerd. De selectie bevatte lage, middelhoge en hoog becijferde scripties in verschillende talen en uit alle drie de programma's. De commissie heeft vastgesteld dat de studenten in de steekproef het beoogde eindniveau realiseren.

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Masteropleiding Letterkunde:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 15 juni 2013

Prof. dr. Th. D'Haen
(voorzitter)

A.J. Wieldraaijer-Huijzer MA
(secretaris)

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Domeinspecifiek referentiekader

De Nederlandse bachelor- en masteropleidingen op het gebied van taal- en letterkunde hanteren een gemeenschappelijk referentiekader (zie Bijlage 2). Dit domeinspecifiek referentiekader heeft betrekking op een breed scala van opleidingen: vreemdetalenopleidingen, opleidingen op het gebied van de Nederlandse taal en opleidingen die vooral aandacht geven aan taal- en literatuurtheoretische en taaloverstijgende aspecten. Het kader moet dan ook recht doen aan die uiteenlopende opleidingen.

De opleidingen op het gebied van taal- en letterkunde moeten volgens dit gemeenschappelijke kader allereerst kennis en inzicht bieden in het vakgebied van de opleiding, met inbegrip van de onderwezen taal en cultuur en de daarbij horende analytische en filologische vaardigheden. Als het gaat om een vreemde-talenopleiding moet de opleiding de student een goede beheersing van de bestudeerde taal bijbrengen. Het te bereiken niveau van taalbeheersing verschilt per taal: voor schooltalen gelden hogere niveaus dan voor niet-schooltalen. Daarnaast moet de student academisch gevormd worden met voldoende aandacht voor theorie en methodologie. Studenten leren volgens het domeinspecifiek referentiekader voorts het verworven inzicht op een wetenschappelijke manier toe te passen.

In het domeinspecifiek referentiekader zijn de bovenstaande algemene eisen geoperationaliseerd in een serie eisen aan de eindtermen voor de bachelor- en de masteropleidingen. Deze eisen zijn ondergebracht in rubrieken, namelijk: 1. kennis, 2. vaardigheden/wetenschappelijke vorming, 3. academische vaardigheden en attitude en 4. afstemming op het afnemend veld. Daarnaast stelt het domeinspecifiek referentiekader een aantal kaders voor de inhoud en het curriculum van de opleidingen.

De commissie heeft het domeinspecifiek referentiekader bestudeerd en is van mening dat het een goede onderlegger vormt voor de opleidingen op het gebied van taal- en letterkunde. Het is specifiek genoeg om richtlijnen aan te ontleen voor de inrichting van de opleidingen in kwestie, maar tevens algemeen genoeg om de opleidingen in staat te stellen hun eigen accenten te leggen. Daarmee vormt het domeinspecifieke referentiekader een goede basis voor de beoordeling van de individuele opleidingen.

Domeinspecifieke eisen en eindtermen

De letterkunde richt zich op de systematische studie van literatuur, waarbij alle aspecten van de literatuur en de plaats van literatuur in de maatschappij op een wetenschappelijke wijze worden bestudeerd. De doelstelling van de masteropleiding Letterkunde is, volgens de kritische reflectie, dan ook om studenten op hoog academisch niveau op te leiden tot verschillende typen specialisten die een bijdrage kunnen leveren aan de beschrijving van, het

onderzoek naar, en de advisering over letterkundige vraagstukken met een nationale en internationale maatschappelijke context, op Utrechtse expertisegebieden. In de kritische reflectie beschrijft de Utrechtse masteropleiding Letterkunde dat zij zich vanuit de aanwezige expertise oriënteert op theoretische vergelijkende letterkunde, cultureel historische letterkunde en vertalen. Elk van deze specialisaties komt aan bod in een apart programma binnen de opleiding. De doelstellingen van deze programma's worden beschreven in de kritische reflectie.

Het programma Literatuur en cultuurkritiek (LCK) richt zich op de wetenschappelijke studie van de moderne literatuur van 1750 tot heden, aan de hand van een breed taaloverstijgend repertoire en in relatie tot bredere culturele, mediale en maatschappelijke ontwikkelingen. Het programma LCK beoogt afgestudeerden af te leveren die onder andere in staat zijn om Europese literatuur vanaf 1750 als esthetisch verschijnsel te analyseren en als een cultureel verschijnsel te duiden vanuit de reflectie op een veranderende cultuur en samenleving. Afgestudeerden in het programma LCK zijn daarnaast onder andere in staat om moderne literatuur internationaal en in relatie tot andere media te contextualiseren en literaire verschijnselen kritisch te beoordelen. De commissie heeft tijdens het bezoek met docenten gesproken over de aandacht die in het programma wordt besteed aan de verbinding tussen Europese literatuur en niet-westerse literatuur in Europese talen. Docenten gaven aan dat dit onderwerp aan de orde komt, maar dat de focus uitgaat naar literatuur van het Europese vasteland.

Cultureel historische letterkunde staat centraal in het programma Middeleeuwen en Renaissancestudies (MRS). Het accent in deze opleiding ligt op tekstuele vraagstukken met een comparatief aspect. Studenten kunnen zich ofwel richten op de tekstuele overlevering en literair-historische kwesties, ofwel op de talige en taalkundige kant van de tekstuele overlevering. Het programma MRS beoogt afgestudeerden af te leveren die kennis en vaardigheden hebben opgedaan in de gekozen richting. Verder hebben afgestudeerden inzicht in het belang van historische studie in de hedendaagse maatschappij, beschikken zij over een brede kennis van de cultuurperioden Middeleeuwen en Renaissance in West-Europa, van de hedendaagse algemene opvattingen over die perioden en van het moderne onderzoek daarnaar. Afgestudeerden uit dit programma hebben daarnaast ervaring opgedaan met het toegankelijk maken van historische kennis of historische bronnen voor modern gebruik door niet-specialisten.

De nadruk in het programma Vertalen ligt op vertaling, vertaalwetenschap en de academische reflectie op vraagstukken op het terrein van de vertaling als professioneel en cultureel verschijnsel. Afgestudeerden uit dit programma hebben kennis opgedaan van de vertaalwetenschap, de methoden en technieken van het vertalen, de vaktaal, de tekstanalyse, de terminologie en de interculturele transfer met betrekking tot het vakgebied. Zij zijn verder in staat de genoemde kennis toe te passen en gespecialiseerde (vaktalige of literaire) teksten uit en/of in de vreemde taal op professioneel niveau te vertalen. Het programma beoogt studenten ten slotte kennis bij te brengen van de mogelijkheden die automatisering op het terrein van databestanden, vakterminologieën en informatieoverdracht biedt.

De commissie heeft met docenten van de opleiding gesproken over de keuze om het onderdeel Vertalen als programma onder te brengen in de masteropleiding Letterkunde, in plaats van deze onder te brengen bij de masteropleiding Taalwetenschappen. De docenten lichtten tijdens het bezoek toe dat deze keuze is genomen vanuit de praktische modern-literaire invalshoek van het Utrechtse masterprogramma Vertalen. De commissie vindt deze

keuze vanuit de inhoud van het programma begrijpelijk, maar vindt wel dat het onderdeel vaktalig vertalen in de opleiding Letterkunde een vreemde eend in de bijt blijft.

De Utrechtse brede masteropleiding Letterkunde wordt volgens de kritische reflectie in het bijzonder gekenmerkt door de thematische indeling van bovenstaande programma's. Binnen de opleiding bestaan geen aparte programma's voor individuele talen. De aandacht voor individuele talen is in de programma's wel verwerkt door het opnemen van de mogelijkheid tot een taalspecifieke invulling van een bepaalde omvang (zie Standaard 2). De gedachte achter deze indeling van het programma is dat studenten met verschillende achtergronden elkaar ontmoeten. Studenten leren hierdoor volgens de opleiding over de grenzen heen te kijken van de tot op dat moment bestudeerde taal- of literatuurwetenschappelijke benadering. Zij doen kennis, inzicht en vaardigheden op waarin het algemene en het (taal-) specifieke worden gecombineerd.

De commissie is overtuigd van de voordelen die de keuze voor een thematische indeling van het letterkundige masteronderwijs kan bieden. Tegelijkertijd mist zij een overkoepelende inhoudelijke visie voor de gehele brede masteropleiding en samenhang tussen de ambities van de programma's. Studenten kiezen voor een programma en niet voor de opleiding. De doelstellingen zijn ook per programma geformuleerd. De commissie heeft hierover tijdens het visitatiebezoek gesproken met docenten. Docenten bevestigden dat bij de inrichting van de brede masteropleiding Letterkunde vooral uit is gegaan van de al bestaande thematische inrichting van het letterkundige masteronderwijs. Daarnaast zijn er bij de invoering van de brede masteropleiding een aantal oudere programma's samengevoegd in LCK en MRS. LCK is een fusie van Literatuurwetenschap, Westerse literatuur en cultuur en Nederlandse literatuur en MRS is een fusie van Middeleeuwse Studies, Renaissancestudies en Keltische talen en cultuur. De commissie is van mening dat een overkoepelende visie en meer samenwerking tussen de thematische programma's kunnen leiden tot een opleiding waarin studenten nog meer gestimuleerd worden om binnen de letterkunde over de grenzen van hun eigen specialisme uit te kijken.

De opleiding heeft haar programmadoelstellingen vertaald in beoogde eindtermen voor alle masterstudenten Letterkunde. Deze eindtermen vormen een aanvulling op de algemene eindtermen in het Domeinspecifieke Referentiekader. De eindtermen en doelstellingen zijn vastgelegd in de Onderwijs- en examenregeling 2012-2013 van de masteropleiding Letterkunde. Volgens de Onderwijs- en examenregeling beoogt de opleiding:

- i. het aanbrengen van gespecialiseerde kennis, vaardigheid en inzicht op het gebied van het gevolgde masterprogramma;
- ii. de voorbereiding op de beroepsuitoefening als deskundige op het gebied van het gevolgde masterprogramma;
- iii. de voorbereiding, qua leervaardigheden, op een vervolgstudie met een grotendeels zelfgestuurd of autonoom karakter;
- iv. het bereiken van de eindtermen genoemd in lid 2.

In lid 2 van de Onderwijs- en examenregeling wordt uiteengezet dat afgestudeerden uit de masteropleiding Letterkunde kennis en inzicht in het vakgebied van het gevolgde masterprogramma en grondige kennis van een specialisme binnen de opleiding moet hebben. Daarnaast beschikt de afgestudeerde over de vaardigheid om zelfstandig problemen op het terrein van het gevolgde masterprogramma te signaleren, formuleren, analyseren en eventuele oplossingen aan te dragen. Andere beoogde vaardigheden zijn te kunnen adviseren en onderzoek uit te voeren met inachtneming van sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke

en ethische verantwoordelijkheden, te communiceren met specialisten en niet-specialisten en een professionele benadering van het werk aan de dag te leggen. Hij/zij moet verder in staat zijn om zich op grond van opgedane kennis en vaardigheden zelfstandig verder academisch te ontwikkelen. Een overzicht van de beoogde eindtermen is opgenomen in Bijlage 3.

De commissie heeft de beoogde eindtermen van de opleiding bestudeerd. De eindtermen richten zich op verdiepende kennis, inzicht en vaardigheden in het gekozen masterprogramma en op academische vaardigheden en onderzoeksvaardigheden die gelden voor alle studenten uit de opleiding. De commissie vindt de eindtermen correct en volledig, maar wel vrij algemeen geformuleerd. Zij heeft hiervoor begrip vanuit het ontbreken van een overkoepelende visie die samenhang geeft aan de gehele masteropleiding, maar adviseert de opleiding om de eindtermen in de toekomst richtinggevender te formuleren.

In de kritische reflectie geeft de opleiding per programma aan hoe zij zich onderscheidt van andere opleidingen in binnen- en buitenland. Voor het masterprogramma LCK stelt de opleiding dat de programmatische combinatie van taaloverstijgend en taalspecifiek onderwijs op nationaal niveau uniek is. De masteropleiding ‘Comparative Literature and Literary Theory’ van de Universiteit Leiden is ook taaloverstijgend, maar kent geen taalspecifieke optie. En de masteropleiding ‘Comparative Literature’ van de Universiteit van Amsterdam is meer gericht op cultural studies en psychoanalyse en minder op literatuur in verband met kritiek.

Het programma MRS onderscheidt zich volgens de opleiding van andere programma’s door keuze voor een interdisciplinaire en academisch-toepassingsgerichte benadering. Aan de Rijksuniversiteit Groningen en de Universiteit Leiden worden verwante programma’s aangeboden, maar deze programma’s zijn minder gericht op de toepassing van academische kennis buiten de universiteit.

Het programma Vertalen wordt door de opleiding omschreven als het enige academische programma in Nederland dat volledig gewijd is aan vertalen en vertaalwetenschap. Aan de UvA is in 2012 een programma Vertalen gestart met een sterk lokaal accent. Bij diverse Nederlandse universiteiten is het voorts mogelijk om bij een aantal vreemde talen opleidingen vertaalonderdelen in het masterprogramma te volgen. Het masterprogramma onderscheidt zich volgens de kritische reflectie van Nederlandse hbo-opleidingen Vertalen door de aandacht voor academische reflectie op het vakgebied, de professionele rol van de vertaler en het geïntegreerde karakter van het curriculum. De commissie stelt vast dat de opleiding een goed beeld heeft van haar nationale en internationale positie.

Niveau en oriëntatie

De academische oriëntatie en het gevorderde niveau van de masteropleiding Letterkunde komt volgens de commissie duidelijk tot uitdrukking in de eindtermen van de opleiding en in de programmadoelstellingen. Vanuit de basis die in de bacheloropleiding is gelegd, ontwikkelen studenten in de masteropleiding Letterkunde gespecialiseerde en grondige kennis en inzicht in het gekozen wetenschapsgebied (eindtermen a en b). Daarnaast komen het academische karakter en het gevorderde niveau van de opleiding tot uitdrukking in de nadruk die in de eindtermen wordt gelegd op de vaardigheid van afgestudeerden om zelfstandig onderzoek uit te voeren en zich na afloop van de studie zelfstandig academisch verder te kunnen ontwikkelen. De eindtermen zijn gerelateerd aan de Dublin-descriptoren en sluiten hierop volgens de commissie goed aan.

De masteropleiding Letterkunde heeft een academische oriëntatie, maar biedt volgens de commissie ook voldoende perspectieven buiten de wetenschap. Studenten LCK en MRS worden opgeleid tot specialisten die aan de slag kunnen bij uitgeverijen, boekhandels, bibliotheken en historische archieven. Afgestudeerden Vertalen zijn in het brede vertaalveld inzetbaar, bijvoorbeeld bij commerciële en culturele instellingen.

Overwegingen

De commissie stelt vast dat de geformuleerde eindtermen aansluiten op het domeinspecifieke referentiekader en passen bij de deskundigheid en het niveau dat van een afgestudeerde masterstudent verwacht mag worden. De gekozen oriëntatie op theoretisch vergelijkende letterkunde, cultureel-historische letterkunde en vertalen is wetenschappelijk en maatschappelijk relevant en verdedigbaar. De opleiding heeft een goed beeld van haar nationale en internationale positie en de commissie heeft waardering voor de gekozen thematische oriëntatie van de opleiding. De commissie vindt wel dat de opleiding meer werk zou moeten maken van een overkoepelende visie die samenhang geeft aan de gehele masteropleiding.

Conclusie

Masteropleiding Letterkunde: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **'voldoende'**.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Opbouw en samenhang van de programma's

Het studiejaar van alle drie de masterprogramma's binnen de opleiding Letterkunde is verdeeld in vier blokken van 15 EC (tien weken). De invulling van de eerste drie blokken varieert per programma. Wel worden de blokken in alle programma's gekarakteriseerd door de combinatie van een taaloverstijgend en een taalspecifiek onderwijsaanbod. Studenten LCK en MRS hebben hierdoor de keuze om ofwel een taalspecifieke variant ofwel een algemene variant van het programma te volgen. Binnen Vertalen wordt er alleen een taalspecifieke, en dus geen algemene, variant aangeboden. Als studenten voor de taalspecifieke variant kiezen, volgen zij minstens 15 EC taalspecifiek onderwijs en schrijven zij hun scriptie onder begeleiding van een examenbevoegd docent uit de staf van die taal. In alle programma's is het laatste blok gewijd aan het afstudeerproject. Hieronder wordt de opbouw van de curricula van de drie programma's binnen de opleiding Letterkunde beschreven. Een schematisch overzicht van het curriculum is opgenomen in Bijlage 4 van dit rapport.

In het masterprogramma LCK volgen studenten volgens de kritische reflectie in blok één twee verplichte cursussen (Literature and Cultural Criticism en Literatuur, kunst en digitale technologie) waarin de theoretische en thematische oriëntatie van het programma centraal staat. In de blokken twee en drie kan de student vervolgens 30 EC aan verplichte keuzecursussen volgen. Studenten LCK kunnen kiezen voor een algemene taaloverstijgende variant maar ook voor een taalspecifieke invulling van het curriculum. Als studenten kiezen voor een taalspecifieke invulling van het programma, volgen studenten van de gekozen keuzecursussen de taalspecifieke variant. De verdiepende tutorial Hedendaagse literatuur wordt hiertoe bijvoorbeeld aangeboden vanuit een vergelijkend perspectief, maar ook in de eventueel gekozen taalspecifieke variant. In blok drie is het voor studenten ook mogelijk om een stage te volgen, waarmee studenten zich kunnen voorbereiden op het beroepenveld. In het afstudeerproject, dat culmineert in de scriptie, laat de student volgens de opleiding zien dat zij in staat is kritisch op literatuur als cultureel, esthetische en mediaal verschijnsel te reflecteren, een probleem uit te leggen en argumenten overtuigend over te brengen.

Studenten uit het programma MRS volgen in blok één en twee de verplichte cursussen Gouden Tijden I en II. In Gouden Tijden I is er aandacht voor de vraag hoe het verleden vanuit actuele vragen en belangstellingen benaderd kan worden. In Gouden Tijden II is de vraag hoe in de Middeleeuwen en de Renaissance het verleden werd beleefd en verwerkt, het uitgangspunt. Afhankelijk van de gewenste specialisatie volgen studenten in het eerste semester keuzecursussen over de Middeleeuwen of Renaissance. Het tweede semester bestaat uit geïndividualiseerd onderwijs. Studenten kiezen twee specialistische keuzecursussen van ieder 7,5 EC, die hen voorbereiden op de scriptie. In alle afstudeerprojecten van MRS staat de ontsluiting van historische gegevens voor specifieke maatschappelijke contexten centraal. Studenten ontwikkelen in hun afstudeerproject bijvoorbeeld lespakketten voor de middelbare

school of ontsluiten bronnen bij musea en archieven. Het volgen van een stage is niet verplicht, maar wordt volgens de studenten door de opleiding wel aanbevolen.

In tegenstelling tot de programma's LCK en MRS biedt het programma Vertalen alleen een taalspecifieke variant, en dus geen algemene variant, aan. Het eerste semester (blok één en twee) bestaat volledig uit verplicht cursorisch onderwijs. Dit cursorisch onderwijs bestaat uit twee verplichte taalspecifieke vertaalcursussen (15 EC) en twee verplichte taaloverstijgende reflectiecursussen (15 EC). In de taalspecifieke vertaalcursussen wordt studenten verbredende en verdiepende kennis bijgebracht op het gebied van het op academisch en professioneel niveau analyseren en vertalen van specialistische teksten (vaktalig en literair). In de taaloverstijgende reflectiecursussen wordt vanuit een breed disciplinair perspectief aandacht besteed aan kennis en vaardigheden op het gebied van vertaling en vertaalwetenschap. In blok drie kan de student vervolgens twee specialistische keuzecursussen kiezen waarmee zij het zwaartepunt legt op vaktalig vertalen of literair vertalen. Daarnaast kunnen studenten in blok drie en vier een stage lopen. In het afstudeeronderzoek (blok vier) mag de student stage en onderzoek combineren. De meest gangbare vorm van het eindwerkstuk bij Vertalen is een vertaling met een vertaalwetenschappelijke reflectie op corpusspecifieke vertaalproblematiek en de eigen vertaalkeuzes.

De opleiding heeft verschillende leerlijnen geformuleerd. De kritische reflectie licht toe dat de programma's LCK, MRS en Vertalen op het niveau van de opleiding als leerlijnen functioneren. Voor ieder programma zijn er voorts specifieke leerlijnen geformuleerd, die aansluiten op de doelstellingen van ieder programma, zoals deze zijn omschreven in Standaard 1. Deze leerlijnen beslaan kennis en inzicht, maar ook vaardigheden die zijn gericht op het zelfstandig toepassen daarvan. De commissie vindt de programmaleerlijnen een noodzakelijke en juiste uitwerking van de algemeen geformuleerde eindtermen van de opleiding, die naar haar oordeel minder goed richting geven aan wat studenten leren.

De commissie heeft de opbouw en samenhang van de opleiding bestudeerd. Zij stelt vast dat er op het niveau van de programma's sprake is van logisch samenhangende curricula, die zijn gestoeld op concrete leerlijnen. Op het niveau van de opleiding is er echter ruimte voor verbetering. De drie programma's LCK, MRS en Vertalen kunnen het beste worden getypeerd als afzonderlijke studieprogramma's die weinig gemeenschappelijkheid kennen. Studenten volgen geen gezamenlijke cursus en er is geen sprake van opleidingsoverstijgende leerlijnen. Dit roept de vraag op wat de drie programma's delen en hoe dat tot uitdrukking komt in het curriculum van de opleiding. De commissie is van mening dat de opleiding de gemeenschappelijkheid van de programma's verder zou moeten uitwerken en zichtbaar zou moeten maken. Meer uitwisseling tussen de programma's, bijvoorbeeld in de vorm van een gezamenlijke cursus, draagt bij aan de doelstelling van de opleiding om studenten over de grenzen van hun eigen specialisme te laten kijken.

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek met studenten en alumni uit de drie programma's van de masteropleiding Letterkunde gesproken. Zij stelt vast dat zij de opleiding interessant en uitdagend vinden. Het programma is volgens hen logisch gestructureerd. De mogelijkheden tot het volgen van een stage in het masterprogramma beschouwen studenten en alumni terecht als van grote meerwaarde. In het collegejaar 2011-2012 volgden alle studenten MRS, zeven studenten LCK en zes studenten Vertalen een stage. De stage is volgens de commissie een zinvolle manier om studenten voor te bereiden op de beroepspraktijk. Wel gaven studenten en alumni uit het programma Vertalen aan dat zij soms problemen hebben bij het vinden van een stageplek. Daarnaast ziet de commissie in de voorlichting over beroepsperspectieven nog een intensievere rol voor alumni weggelegd. Zij

hoopt dan ook dat de alumniwerking in de toekomst bij alle opleidingen die de commissie in Utrecht heeft gevisiteerd verdere opvolging krijgt, bijvoorbeeld met een alumnivereniging die betrokken wordt bij de evaluatie van het curriculum en de voorlichting over beroepsperspectieven.

Uit gesprekken met studenten blijkt dat het mogelijk is om een deel van de masteropleiding in het buitenland door te brengen. De opleiding faciliteert dit onder andere door studenten de mogelijkheid te bieden de scriptie in het buitenland te schrijven en gebruik te maken van begeleiding op afstand. In de praktijk maken weinig studenten hier echter gebruik van. Studenten gaven aan dat zij voor een buitenlandse master hadden kunnen kiezen, indien zij naar het buitenland zouden willen gaan. Voorts blijven studenten toch bang om studievertraging op te lopen. De commissie adviseert de opleiding om de meerwaarde van een internationaal verblijf te blijven benadrukken.

De faculteit Geesteswetenschappen heeft een strategische visie opgesteld over de toekomst van de faculteit in de periode 2015-2020. Deze visie komt voort uit enerzijds de discussie over profilering van de universiteiten (die heeft geresulteerd in de prestatieafspraken tussen de universiteiten en het ministerie van OCW) en anderzijds de noodzaak om te bezuinigen. Onderdeel van de plannen is een herstructurering van het bachelor- en masteronderwijs. Bezuinigingen worden gerealiseerd door cursuseductie, aanpassing van het Teaching Load Model en verhoging van het aantal bekostigde studiepunten.

De commissie heeft kennisgenomen van de visie zoals neergelegd in Horizon 2015-2020. De commissie begrijpt de noodzaak om bezuinigingen door te voeren en ziet in dat dit ook consequenties heeft voor individuele cursussen en opleidingen. Maar de commissie onderstreept dat, ook in de nieuwe curricula, de kwaliteit van het onderwijs op de eerste plaats moet komen.

Didactische uitgangspunten

De Universiteit Utrecht streeft ernaar studenten een uitdagend studieklimaat te bieden dat recht doet aan persoonlijke talenten en ambities. Hiertoe heeft de universiteit een onderwijsmodel ontwikkeld dat uitgaat van een helder onderscheid tussen de bachelor- en de masterfase. In de masterfase is het onderwijs expertisegestuurd. De nadruk ligt op de voorbereiding op de arbeidsmarkt of op een vervolgopleiding binnen de wetenschap. Ook het aanbieden van persoonlijk en activerend onderwijs door gekwalificeerde docenten is in het Utrechtse onderwijsmodel een belangrijke pijler.

In de kritische reflectie wordt beschreven hoe de faculteit Geesteswetenschappen bij het universitaire onderwijsmodel aansluit. De faculteit streeft ernaar om studenten taal- en letterkunde in de bachelorfase op te leiden tot gespecialiseerde en tevens breed gevormde academici. In de masterfase concentreren studenten taal- en letterkunde in de faculteit zich op een (inter)disciplinaire specialisatie, waarin er desgewenst ruimte is voor een taalspecifieke oriëntatie. De commissie stelt vast dat er in alle programma's van de masteropleiding Letterkunde aandacht is voor het bijbrengen van brede en taaloverstijgende kennis en vaardigheden en de mogelijkheid is om een taalspecifieke variant te volgen.

De doelstelling van het aanbieden van expertisegestuurd masteronderwijs komt volgens de kritische reflectie op meerdere manieren tot uitdrukking in de opleiding Letterkunde. De commissie herkent deze doelstelling in het curriculum van de opleiding. Het onderwijs in de opleiding is in veel vakken direct gekoppeld aan het onderzoek van de betrokken studenten. Tijdens de panelgesprekken werd dit door studenten bevestigd. Expertisegericht

masteronderwijs betekent ook dat er aandacht is voor beroepsperspectieven buiten de wetenschap. Dit wordt door studenten Letterkunde herkend en gewaardeerd. In het programma LCK beoefenen studenten onder andere de literatuurkritiek en is er in de cursus Literatuur, Kunst en digitale technologie een introductie in het literaire veld. Daarnaast krijgen studenten LCK de mogelijkheid tot het volgen van een stage die relevante oriëntatie op het beroepenveld biedt. Bij het programma MRS worden studenten in het kader van hun afstudeerproject ook sterk gestimuleerd om een stage te volgen. In het programma Vertalen is ten slotte een sterke natuurlijke verbinding tussen de beroepspraktijk en academische reflectie. In de taaloverstijgende programmaonderdelen wordt vanuit de theoretische reflectie naar de praktijk gekeken, terwijl het vertalen in de taalspecifieke cursussen vanuit professioneel gezichtspunt wordt geoefend. De werkvormen en opdrachten in het programma Vertalen sluiten aan op de praktijk van het professionele vertalen. Voorts kunnen studenten ook in dit programma een stage volgen.

Activerend en persoonlijk onderwijs komt volgens de opleiding tot uitdrukking in de opleiding door het grote aanbod van werkcollegeonderwijs en tutorialonderwijs. Het aantal contacturen varieert van zes uur (3 x 2 uur) per week tot meestal vier uur (2 x 2 uur) per week. Tijdens het visitatiebezoek heeft de commissie inzage gekregen in de cursusbeschrijvingen, leerdoelen en werkvormen van een aantal vakken uit de opleiding. Zij stelt vast dat de werkvormen goed aansluiten op het geformuleerde didactisch concept. Studenten Letterkunde waren tijdens het visitatiebezoek positief over het aangeboden tutorialonderwijs en het kleinschalige onderwijs. De commissie concludeert dat de opleiding duidelijk omschreven didactische uitgangspunten hanteert en dat het onderwijs in de opleiding hierop zichtbaar is gestoeld.

Waarborging van doelstellingen en eindtermen in de programma's

In de kritische reflectie heeft de opleiding tabellen opgenomen waarin de eindtermen van de opleiding worden gerelateerd aan de programmaleerlijnen en aan de verschillende programmaonderdelen. De commissie is van mening dat deze matrices een inzichtelijk beeld geven van de wijze waarop de curricula van de programma's zijn opgebouwd; de koppeling van de programmaonderdelen aan de programmaleerlijnen zorgt voor een goede borging van specialistische kennis en vaardigheden in het programma.

In de matrices, de cursusbeschrijvingen en tijdens de panelgesprekken maakte de opleiding volgens de commissie inzichtelijk dat er in bijna alle cursusonderdelen aandacht is voor de ontwikkeling van grondige kennis en vaardigheden (eindtermen a en b) in de gekozen specialisme. Probleemoplossend vermogen (c), onderzoeksvaardigheden en academische en professionele vaardigheden (d, e, f, h) komen vooral aan bod in het cursorische onderwijs en het afstudeeronderzoek. De voorbereiding op de beroepsuitoefening (g) is voorts duidelijk zichtbaar in de stage (LCK, MRS en Vertalen), het afstudeerproject (MRS en LCK) en het verplichte taalspecifieke onderwijs (Vertalen). De verdiepende keuzecursussen en het afstudeerproject bieden studenten de gelegenheid om zich te specialiseren en bereiden de student voor op zelfstandige voortzetting van de eigen academische ontwikkeling.

Wetenschappelijke vorming

De masteropleiding Letterkunde heeft volgens de kritische reflectie een duidelijk academisch karakter. Afgestudeerden worden vanuit de eindtermen expliciet in staat gesteld om zich zelfstandig academisch verder te scholen en ontwikkelen hiertoe onder andere analytische vaardigheden, onderzoeksvaardigheden en wetenschappelijke vaardigheden op het gekozen specialisme.

Op basis van het visitatiebezoek stelt de commissie vast dat de docenten van de masteropleiding veel belang hechten aan de wetenschappelijke vorming van studenten. Docenten lichtten toe dat het belang dat wordt gehecht aan wetenschappelijke vorming ten dele ten grondslag ligt aan de keuze voor één instroommoment in de masteropleiding. Met deze keuze beoogt de opleiding studenten een traject te laten doorlopen waarin zij de academische bestudering van literatuur, de kritische wetenschappelijke analyse van literatuur en onderzoeksvaardigheden op een steeds integratievere wijze leren beheersen en toe te passen.

De commissie heeft het curriculum van de opleiding bestudeerd. De programmaleerlijnen maken inzichtelijk hoe de wetenschappelijke vorming in ieder programma is ingericht. De commissie concludeert dat er in de programma's LCK en MRS veel aandacht is voor wetenschappelijke vorming. In het programma LCK leren studenten, in de cursussen Literature and Cultural Criticism, Literature and Society en Visions of the Self, om literatuur als esthetisch verschijnsel te bestuderen en te analyseren. In een drietal andere cursussen komen de academische bestudering en analyse van literatuur als medium aan bod. In het programma MRS ontwikkelen studenten gespecialiseerde en diepgaande kennis op het gebied van de Middeleeuwen of de Renaissance en leren zij in alle cursussen wetenschappelijke problemen en oplossingen aan te dragen en deze over te brengen aan het publiek. Studenten MRS bevestigden tijdens het bezoek dat er in de opleiding veel aandacht is voor academische reflectie en analyse en niet enkel voor het opdoen van literatuurwetenschappelijke kennis. De commissie stelt vast dat studenten LCK en MRS de opgedane wetenschappelijke kennis en inzichten op verschillende toetsmomenten toepassen in academische werkstukken en in een scriptie waarin zij eigen onderzoek op het gekozen specialisme uitwerken.

Het programma Vertalen kent volgens de kritische reflectie een geïntegreerde benadering, waarin er aandacht is voor de professionele rol van de vertaler en voor academische reflectie op het vakgebied. De commissie stelt vast dat er vanuit deze geïntegreerde benadering en de aansluiting van het vakgebied op het beroep van vertaler, in het programma Vertalen minder uitgebreid en op een andere manier aandacht is voor wetenschappelijke vorming, dan in de programma's LCK en MRS. In het programma wordt vooral aandacht besteed aan de academische reflectie op de vertaalwetenschap en het veld van vertaling. Bij het maken van een vertaling is er bovendien niet alleen aandacht voor de vertaling, maar ook voor de vertaalwetenschappelijke reflectie op corpuspecifieke vertaalproblematiek en de eigen vertaalkeuzes. De commissie is van mening dat deze focus op wetenschappelijke vorming past bij de doelstellingen van het programma.

Kenmerkend voor wetenschappelijke opleidingen is de verbinding tussen het onderwijs en het onderzoek dat door de docenten wordt uitgevoerd. Studenten gaven aan dat docenten tijdens colleges regelmatig over hun eigen onderzoek en onderzoeksinteresses vertellen. Studenten die hierin geïnteresseerd zijn, worden betrokken bij de onderzoeksactiviteiten van docenten en kunnen hierop aansluiten in hun eigen onderzoek.

Studielast en studeerbaarheid

De masteropleiding Letterkunde kent volgens de kritische reflectie sinds 2004 een stabiele instroom. De programma's LCK (49 studenten in 2010) en Vertalen (48 studenten in 2010) zijn ongeveer even groot. Instromende studenten LCK zijn voornamelijk afkomstig uit de bacheloropleidingen Literatuurwetenschap, Moderne Talen, Nederlands en Taal & Cultuurstudies. Studenten Vertalen hebben meestal een vreemdetalenopleiding gevolgd. Het programma MRS is, met een instroom van 13 studenten in 2010, een stuk kleiner en kent ook

een meer diverse instroom. Door de breedte van het programma trekt de opleiding studenten met een bacheloropleiding Moderne Talen, Geschiedenis of Kunstgeschiedenis.

De commissie stelt vast dat de diverse instroom en het specialiserende karakter van de programma's helder omschreven toegangseisen noodzakelijk maken. Zij heeft daarom de toelatingsprocedures bestudeerd. Volgens de Onderwijs- en examenregeling (OER) 2012-2013 is de masteropleiding Letterkunde alleen toegankelijk voor studenten met een relevant bachelordiploma dat laat zien dat studenten beschikken over kennis en inzicht in letterkundige of culturele vraagstukken en de academische benadering daarvan, algemene kennis van onderzoeksmethoden en ervaring met het zelfstandig verrichten van onderzoek op gevorderd bachelorniveau. Per opleidingsprogramma (LCK, MRS, Vertalen) gelden er nog aanvullende algemene toelatingsvoorwaarden, die moeten garanderen dat studenten over voldoende inhoudelijke kennis en vaardigheden beschikken. Als studenten kiezen voor een taalspecifieke variant, gelden ook daarvoor nog aanvullende toegangseisen. Deze eisen betreffen het eindniveau in taalvaardigheid van de gekozen taal en de opgedane kennis van het vakgebied bestreken in de betreffende taalstudie. Studenten moeten minimaal 30 EC aan majorgebonden onderwijs op het vakgebied in de betreffende taalstudie hebben gevolgd. De commissie concludeert dat de toegangsprocedures adequaat zijn ingericht.

Het rendement van de masteropleiding Letterkunde is voor de opleiding een punt van zorg. Gemiddeld studeerde tussen 2005 en 2009 36% van de studenten LCK, 38% van de studenten MRS en 24% van de studenten Vertalen binnen één jaar af. Om het facultaire streefcijfer van 70% na één jaar te kunnen bereiken neemt de opleiding volgens de kritische reflectie verschillende maatregelen. Hierbij kan gedacht worden aan intakegesprekken, betere begeleiding, het opstellen van een stappenplan voor het schrijven van de scriptie en het stroomlijnen van het werkproces van het afstudeerproject. Uit gesprekken met studenten en alumni blijkt dat zij de opleiding uitdagend en studeerbaar vinden. Sommige studenten maken bewust de keuze om langer over hun studie te doen vanwege een extra stage of een buitenlandverblijf. De commissie is van mening dat het programma studeerbaar is en dat de voorgenomen maatregelen van de opleiding een bijdrage kunnen leveren aan het verhogen van het studiesucces.

Onderwijsgevend personeel en staf-studentratio

Op het moment van visiteren was er voor de masteropleiding Letterkunde 3.2 fte aan personele inzet beschikbaar. In de kritische reflectie berekent de opleiding op basis van taakberekingsmodellen de personele inzet per programma: voor LCK is er 1.0 fte, voor MRS 0.5 fte en voor Vertalen 1.7 fte beschikbaar. De meeste docenten hebben 40% onderzoekstijd tot hun beschikking.

De commissie heeft kennisgenomen van het beleid van de Universiteit Utrecht op het gebied van docentprofessionalisering. Zij stelt vast dat dit beleid binnen de masteropleiding Letterkunde op een adequate manier wordt opgevolgd. Alle docenten van de opleiding zijn in het bezit van minimaal de Basiskwalificaties Onderwijs en Onderzoek. Alle docenten zijn voorts gepromoveerd en leveren vanuit hun onderzoek een bijdrage aan het academische karakter van de opleiding. Incidenteel wordt het onderwijs gegeven door een postdoc van een Onderzoeksinstituut, maar dit gebeurt volgens de kritische reflectie altijd onder supervisie van een regulier docent. Promovendi kunnen incidenteel als gastdocent bij het onderwijs worden ingeschakeld, maar nemen nooit een hele mastercursus op zich.

Op basis van de gesprekken met docenten, studenten en alumni stelt de commissie vast dat de opleiding beschikt over een docentencorps dat kwantitatief en kwalitatief voldoende is

voor het verzorgen van een adequaat onderwijsaanbod. Alle benodigde specialisaties worden afgedekt en studenten zijn tevreden over de rol van docenten in het onderwijs dat zij volgen. Docenten worden gestimuleerd om zich zoveel mogelijk internationaal te oriënteren door een bezoek te brengen aan internationale workshops en conferenties. Daarnaast probeert het management de internationale oriëntatie van de opleiding te vergroten door het inzetten van buitenlandse gastdocenten.

De docenten van de School Moderne Talen gaven zonder uitzondering aan dat zij de werkdruk hoog vinden. Het didactisch concept met kleinschalig en activerend onderwijs, de intensieve begeleiding van studenten, de nieuwe taken van examencommissies sinds 2010, de periodieke curriculumherzieningen en het werken aan standaardisering van beoordelingen zijn in de ogen van de commissie positieve uitingen van de mate waarin de opleiding haar onderwijstaak serieus neemt, maar betekenen wel dat andere taken van het wetenschappelijk personeel, en vooral de hoogleraren, onder druk komen te staan. Als het onderzoek hieronder lijkt heeft dat op termijn ook zijn weerslag op de kwaliteit van het onderwijs, dat zich immers op de meest recente ontwikkelingen moet kunnen baseren. De commissie heeft met instemming begrepen dat de werkdruk recent door het College van Bestuur als serieus aandachtspunt is benoemd.

Studiebegeleiding

In de masteropleiding Letterkunde zijn er volgens de kritische reflectie voor studenten twee belangrijke aanspreekpunten. De programmacoördinator is het eerste inhoudelijke aanspreekpunt voor studenten over cursussen en stages. Deze coördinator stuurt ook het begeleidingstraject van het eindwerkstuk aan. De studieadviseur adviseert studenten bij persoonlijke problemen en organiseert jaarlijks een voorlichtingsbijeenkomst over de masteropleiding voor bachelorstudenten.

Uit de kritische reflectie en de panelgesprekken met studenten blijkt dat de precieze invulling van de studiebegeleiding in de programma's van de opleiding Letterkunde verschillend is. Bij het programma LCK is de programmacoördinator het aanspreekpunt bij vragen en voert zij halfjaarlijks een individueel gesprek met studenten. Daarnaast is er een stageteam dat toeziet op het stageproces en studenten hierbij ondersteunt. Bij MRS krijgen studenten een tutor aangewezen, waarmee zij vanaf de start van de studie contact onderhouden. Ook bij Vertalen krijgen studenten een tutor aangewezen. In september bespreekt de student met de tutor haar studieplanning. In de loop van het jaar worden er vervolgens plenaire voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd door de programmacoördinator. Deze voorlichtingsbijeenkomsten gaan bijvoorbeeld over stages of het afstudeerproject. Studenten waren over het algemeen tevreden over de begeleiding bij het zoeken naar een stage.

De scriptiebegeleiding is volgens de commissie op een adequate manier ingericht. Studenten worden gestimuleerd om al aan het begin van het tweede semester contact op te nemen met een scriptiebegeleider. In het eerste semester worden studenten op hun eindwerkstuk voorbereid in bijeenkomsten waarin het proces wordt doorgesproken. Tijdens het visitatiebezoek gaf de examencommissie aan dat zij de scriptiebegeleiding in de komende jaren verder wil intensiveren om de rendementen van de opleiding te verbeteren. De commissie moedigt dit aan als maatregel voor het verbeteren van het studiesucces.

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek met studenten en alumni gesproken over de studie- en scriptiebegeleiding. Studenten toonden zich hierover over het algemeen tevreden. Zij gaven aan dat zij regelmatig contact hebben met docenten, tutoren of de programmacoördinator. De commissie is positief over de wijze waarop de studiebegeleiding

in de masteropleiding Letterkunde is ingericht, maar vindt het wel opmerkelijk dat studenten binnen één opleiding op verschillende manieren begeleid worden. Zij adviseert de opleiding om bij het intensiveren van de studiebegeleiding, ook een uniformeringslag te maken.

Opleidings specifieke voorzieningen en kwaliteitszorg

De faculteit maakt gebruik van Blackboard als elektronische leeromgeving voor alle cursussen. Dit wordt gebruikt voor berichten van docenten, colleges, documenten, presentaties en voorbeeldtoetsen. De commissie heeft Blackboard bestudeerd en stelt vast dat dit goed is ingericht. Digitale faciliteiten zijn volgens de commissie tegenwoordig onmisbaar in het onderwijs.

Studenten kunnen beschikken over adequate voorzieningen, zoals computerleerzalen, talenpracticumzalen, individuele en groepsruimtes en een draadloos netwerk. De bibliotheek is onlangs vernieuwd en is *up-to-date*. Tijdens het visitatiebezoek gaven studenten wel aan dat er soms te weinig studie- en werkplekken in de bibliotheek zijn. De commissie constateert dat er inderdaad veel belangstelling is voor deze goed geoutilleerde plaatsen in het centrum van de stad. Zij verwacht dat hier niet direct een oplossing voor te vinden is, omdat een nog ruimer aanbod waarschijnlijk tot nog meer vraag zal leiden. Wellicht kan het beperken van de toegang voor bepaalde groepen studenten zorgen voor meer spreiding van studenten over de verschillende studieruimten in de stad.

Tijdens het visitatiebezoek heeft de commissie de opleidings specifieke kwaliteitszorg onderzocht. Alle cursusevaluaties en curriculum evaluaties zijn op facultair niveau georganiseerd. Studenten van de masteropleiding Letterkunde gaven aan dat zij na iedere cursus een evaluatieformulier invullen. Doordat het contact met docenten laagdrempelig is, spreken studenten docenten bij problemen ook vaak direct aan. Docenten worden in de gelegenheid gesteld om te reageren op de uitkomsten van de evaluaties. Afgestudeerde studenten worden verzocht om deel te nemen aan een exit-enquête.

De commissie heeft tijdens het bezoek gesproken met de opleidingscommissies (oc's) van de masterdomeinen Moderne Talen en Nederlands. De oc's bestaan uit een gelijk aantal studenten, waarbij ernaar gestreefd wordt om uit ieder onderliggend programma een lid te werven. Tijdens het visitatiebezoek stelde de commissie vast dat de organisatie van de oc's (nog) niet overeenkomt met de nieuwe inrichting van de opleiding en de examencommissies. Terwijl de programma's LCK en Vertalen onder de bevoegdheid van de opleidingscommissie Moderne Talen vallen, is de evaluatie van cursussen van het programma MRS belegd bij de opleidingscommissie Nederlands. Daarnaast is tijdens de gesprekken gebleken dat de oc Nederlands van MRS alléén de cursussen evalueert die vanuit Nederlands worden aangeboden. Hierdoor ontstaat het risico dat de andere cursussen in het programma niet worden geëvalueerd. Daarnaast is er hierdoor, anders dan bij de andere programma's, bij MRS ook geen sprake van curriculum evaluatie. De commissie vindt dit een onwenselijke situatie en adviseert de opleiding met klem om hierin op korte termijn verandering te brengen. De commissie is van mening dat de cursus- en curriculum evaluaties van één opleiding zouden moeten worden neergelegd bij één oc. Het management bevestigde tijdens het bezoek dat deze situatie aandacht behoeft.

De commissie heeft met oc-leden van de master-oc's Moderne Talen en Nederlands van gedachten gewisseld. Hieruit is gebleken dat de oc's een actieve rol vervullen in de kwaliteitszorg. De commissies komen regelmatig bij elkaar en houden zich voornamelijk bezig met cursusevaluatie. De informatievoorziening richting de oc's is gedigitaliseerd via

afgeschermden delen op een O-schijf. Eén keer per jaar is er aandacht voor curriculumevaluatie.

Cursussen waarin studenten van meerdere opleidingen instromen, worden geëvalueerd door de opleiding die het vak aanbiedt. De andere oc's hebben wel inzage in de evaluaties op de O-schijf. De commissie heeft begrip voor deze werkwijze, maar benadrukt wel dat oc's altijd zicht moeten houden op wat cursusevaluaties van gedeelde vakken betekenen voor studenten uit de eigen opleiding.

Op basis van gesprekken met oc-leden stelt de commissie vast dat de student- en docentleden voldoende invulling geven aan hun taken en hierop goed worden voorbereid. Er is een handboek voor opleidingscommissies en een gids voor interne kwaliteitszorg beschikbaar. De studentleden voelen zich serieus genomen en komen een aantal keer per jaar met andere studentleden bij elkaar in een facultair overlegorgaan. De betrokken studenten en docenten konden ook voorbeelden noemen van veranderingen die mede door hun toedoen waren doorgevoerd.

Overwegingen

De programma's LCK, MRS en Vertalen kunnen worden getypeerd als logisch samenhangende curricula, waarmee studenten in staat gesteld worden de beoogde eindtermen en programmadoelstellingen van de opleiding te realiseren. Ieder programma is gestoeld op leerlijnen die zichtbaar terugkomen in de opbouw van de studie. De commissie stelt wel vast dat er op het niveau van de opleiding weinig sprake van gemeenschappelijkheid is. In feite functioneren de programma's LCK, MRS en Vertalen nu als zelfstandige opleidingstrajecten. De commissie vindt dat de opleiding de samenhang tussen de drie programma's zichtbaarder zou moeten maken in het cursusaanbod.

De opleiding hanteert duidelijk omschreven didactische uitgangspunten, die aansluiten op de universitaire en facultaire onderwijsvisie. De didactische uitgangspunten komen zichtbaar tot uitdrukking in de opleiding. Expertisegericht onderwijs is zichtbaar in de mogelijkheden die de opleiding biedt voor het volgen van een stage. Een andere peiler van expertisegericht onderwijs is de wetenschappelijke vorming, waarmee studenten in staat worden gesteld zichzelf academisch verder te ontwikkelen. De commissie stelt vast dat er in de hele opleiding, en vooral in de programma's LCK en MRS veel aandacht is voor wetenschappelijke vorming. Studenten passen de opgedane wetenschappelijke kennis en vaardigheden toe in academische werkstukken en in een scriptie waarin zij eigen onderzoek op het gekozen specialisme uitwerken.

Op basis van gesprekken met studenten en alumni stelt de commissie vast dat de opleiding goed studeerbaar en uitdagend is. Desondanks zijn de rendementcijfers een punt van zorg. De commissie heeft kennisgenomen van de maatregelen die de opleiding wil nemen om het studiesucces te bevorderen. Zij is van mening dat de voorgenomen maatregelen een bijdrage kunnen leveren aan het verhogen van het studiesucces. De studiebegeleiding is volgens de studenten goed ingericht. Wel vindt de commissie dat de studiebegeleiding binnen de opleiding op een uniforme manier zou moeten worden ingericht. De commissie is positief over genoemde maatregelen om het proces van scriptiebegeleiding te intensiveren.

De masteropleiding Letterkunde beschikt volgens de commissie kwantitatief over voldoende personeel. Wel zijn er bij alle opleidingen Taal- en Letterkunde veel klachten over werkdruk. De commissie is van mening dat hieraan bijzondere aandacht moet worden besteed. Het personeel van de masteropleiding Letterkunde is inhoudelijk en didactisch volgens de

commissie goed gekwalificeerd. Alle docenten zijn gepromoveerd en beschikken minimaal over de Basiskwalificaties Onderwijs en Onderzoek.

De opleidingsspecifieke voorzieningen, waaronder Blackboard, talenpracticumzalen en de bibliotheek, voldoen aan alle eisen. Alle cursusevaluaties en curriculumevaluaties zijn op facultair niveau georganiseerd. Oc-leden worden goed geïnformeerd en geïnstrueerd. De commissie vindt het wel zeer onwenselijk dat de evaluatie van de opleiding belegd is bij de oc Moderne Talen en de oc Nederlands. Zij adviseert het management met klem om in deze situatie op korte termijn verandering aan te brengen.

Conclusie

Masteropleiding Letterkunde: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **'voldoende'**.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

Systeem van toetsing

De commissie heeft onderzoek gedaan naar het facultaire toetsbeleid, de procedures rondom toetsing en de toetsvormen die in de masteropleiding Letterkunde worden toegepast. Het facultaire toetsbeleid wordt beschreven in de kritische reflectie en is erop gericht dat de einddoelen adequaat worden getoetst en dat hierop door de examencommissies wordt toegezien. Volgens dit toetsbeleid zijn voor elke cursus in een toetsmatrix de doelen en eindtermen geformuleerd, waarop de toetsing wordt afgestemd. Studenten weten aan het begin van een cursus wanneer en hoe ze getoetst worden. Een cursus kent ten minste twee toetsen die gezamenlijk het eindcijfer bepalen: een tussentoets en een eindtoets. Op die manier kunnen studenten zich een beeld vormen van hun voortgang.

Elke cursus kent één reparatiemogelijkheid waarvan studenten gebruik kunnen maken als hun eindcijfer tussen een 4 en een 5,4 ligt of als ze door persoonlijke omstandigheden niet aan de tussentoets of eindtoets hadden kunnen deelnemen. Om plagiaat en fraude te voorkomen kunnen docenten ingeleverde werkstukken checken met het programma Ephorus. Bij intensieve begeleidingstrajecten, zoals bij scripties, heeft een docent in het algemeen goed zicht op de eigen inbreng van de student en wordt Ephorus niet altijd gebruikt.

De examencommissies beoordelen volgens het toetsbeleid de adequaatheid van de toetsing. Zij gebruiken hiervoor de informatie uit de toetsmatrix en de studentoordelen over toetsing uit de cursus- en curriculumbeoordelingen. Er zijn binnen de faculteit eenentwintig examencommissies voor de bacheloropleidingen en drie examencommissies voor masteropleidingen. De masteropleiding Letterkunde valt onder de facultaire examencommissie voor de academische masters. Deze examencommissie bestaat uit zes leden en wordt ondersteund door een ambtelijk secretaris. Als onderdeel van een systeem van 'toetsing van toetsing' is er een facultaire toetscommissie ingesteld die op verzoek van een examencommissie nader onderzoek kan doen naar de kwaliteit van een toets. Tot op heden is hiervan nog nauwelijks gebruik gemaakt. De commissie beveelt de faculteit aan op korte termijn gebruik te maken van de mogelijkheden van deze toetscommissie.

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek gesproken met de leden van de facultaire examencommissie. Hieruit blijkt dat de examencommissie voldoende functioneert en regelmatig bij elkaar komt. Het afgelopen jaar hebben de examencommissies gezamenlijk gewerkt aan uniformering en standaardisering van de beoordeling van werkstukken. De examencommissie heeft daarnaast onder andere een groot faculteitsbreed onderzoek uitgevoerd naar de scriptiecijfers per opleiding om te kunnen komen tot een betere ijkking van de gehanteerde becijfering. Voor volgend jaar zijn de examencommissies van plan gezamenlijk beleid te ontwikkelen voor de beoordeling van stages.

De commissie is van oordeel dat er goede aanzetten zijn tot een gedegen facultair toetsbeleid. De ambtelijke ondersteuning vanuit het faculteitsbureau stelt de examencommissies in staat

hun inhoudelijke rol, die de laatste jaren bij wet veel groter is geworden, uit te voeren en wordt zichtbaar gewaardeerd. De uniformering van de beoordeling van (eind)werkstukken is een belangrijke positieve stap. De afgelopen periode is het voorgekomen dat er geen onderbouwing van het toegekende cijfer beschikbaar was, wat het voor de commissie moeilijk maakte om te toetsen of het gegeven cijfer voor een eindwerk adequaat was. De commissie adviseert de facultaire examencommissie dan ook om toe te zien op een goede implementatie en archivering van beoordelingsformulieren. Dit is ook een voorwaarde om te komen tot een vergelijkbare normering en beoordeling tussen masteropleidingen.

De commissie heeft toetsmateriaal uit verschillende cursussen bestudeerd, waaronder tussentoetsen, eindtoetsen, gemaakte toetsen, antwoordsleutels en proeftentamens. Zij stelt vast dat de toetsing voldoende aansluit op de vakinhoud en het opleidingsniveau van de student, dat de toetsvormen voldoende gevarieerd zijn en dat de toetsvragen helder geformuleerd zijn. Studenten en alumni uit de masteropleiding Letterkunde gaven tijdens het bezoek aan dat zij de beoordeling als inzichtelijk en eerlijk ervaren.

Gerealiseerd eindniveau

Voorafgaand aan het visitatiebezoek heeft de commissie tien scripties uit de masteropleiding Letterkunde geselecteerd. De selectie bevatte lage, middelhoge en hoog becijferde scripties in verschillende talen en uit alle drie de programma's. De commissie heeft vastgesteld dat de becijfering van de geselecteerde scripties eerlijk is. Bij zes scripties kwam de beoordeling van de staf overeen met de beoordeling door de commissie. Bij één scriptie kwam het oordeel van de commissie iets hoger uit en bij twee scripties iets lager. De afwijkingen waren echter niet significant. Alle scripties, ook de marginale scripties (eindcijfer 6-6,5), voldoen volgens de commissie aan de vereiste criteria. Ze bevatten in de meeste gevallen een adequate probleemstelling, relevant onderzoek, actuele literatuur en wetenschappelijk onderbouwde conclusies.

Een andere indicator voor het gerealiseerde eindniveau is de doorstroom van studenten naar het beroepenveld. De opleiding heeft via alumninetwerken op Facebook en LinkedIn onderzoek gedaan naar de arbeidsmarkt voor afgestudeerden in Vertalen. Afgestudeerden uit dit programma zijn gewild door vertaalbureaus, commerciële instellingen, ondertitelbedrijven en culturele instellingen op het gebied van vertaalbeleid. Er is vanuit de opleiding minder zicht op de werksituatie van alumni uit de programma's LCK en MRS, omdat deze programma's pas sinds 2010-2011 in hun huidige vorm bestaan.

Overwegingen

De commissie heeft vastgesteld dat de toetsen van de masteropleiding Letterkunde voldoende aansluiten bij de vakinhoud, goed zijn geconstrueerd en voldoen aan de kwaliteitsnormen. Het facultaire toetsbeleid is transparant en geeft richting aan kwaliteitsverhoging van toetsing. Er zijn facultaire regelingen en procedures om fraude te voorkomen en herstelmogelijkheden te bieden. De facultaire examencommissie voor academische masteropleidingen functioneert adequaat. Zij heeft een facultair onderzoek naar scriptieoordelen ingesteld en werk gemaakt voor uniformering van beoordelingsformulieren. Wel vindt de commissie dat de examencommissie haar rol nog proactiever zou kunnen invullen. Naar het oordeel van de commissie is het noodzakelijk dat ingeleverde werkstukken door alle docenten systematisch worden gecontroleerd op plagiaat en dat erop wordt toegezien dat de afgesproken gestandaardiseerde beoordelingsformulieren ook worden gebruikt. Daarnaast zou de examencommissie toetsen en eindwerken steekproefsgewijs kunnen gaan controleren. Hoewel implementatie van het toetsbeleid nog verder moet worden uitgevoerd, is de commissie wel te spreken over de stappen die tot nu toe zijn genomen.

De commissie stelt aan de hand van een steekproef van masterscripties vast dat de studenten het beoogde eindniveau realiseren. De scripties voldoen aan de gestelde criteria en zijn van het vereiste academische masterniveau. De commissie stelt op basis van de eindwerken vast dat de opleiding voldoende nadruk legt op wetenschappelijke vorming.

Conclusie

Masteropleiding Letterkunde: de commissie beoordeelt Standaard 3 als **'voldoende'**.

Algemeen eindoordeel

De commissie komt op basis van het bestudeerde materiaal en de gevoerde gesprekken tijdens het visitatiebezoek tot de conclusie dat de masteropleiding op de drie standaarden aan de eisen voldoet. De geformuleerde eindtermen en doelstellingen van de programma's sluiten aan op het domeinspecifieke referentiekader, hebben het juiste niveau en passen bij het wetenschapsgebied. De commissie heeft waardering voor de gekozen thematische oriëntatie van de opleiding. Zij vindt wel dat de opleiding meer werk zou moeten maken van een overkoepelende visie die samenhang geeft aan de gehele masteropleiding.

De relatie tussen de drie programma's zou ook op curriculumniveau zichtbaarder moeten worden gemaakt. Op het niveau van de programma's vertonen de studieprogramma's echter een logische samenhang. Er is voldoende aandacht voor wetenschappelijke vorming en beroepsoriëntatie. De didactische uitgangspunten zijn herkenbaar in de gekozen werkvormen en de grootte van de werkgroepen. Het curriculum is studeerbaar en uitdagend genoeg. De commissie heeft vertrouwen in de voorgenomen maatregelen om het studiesucces te bevorderen en de opleiding beschikt kwantitatief en kwalitatief over voldoende personeel. De opleidings specifieke voorzieningen zijn aan de maat. Wel adviseert de commissie om de evaluatie van de opleiding, en specifiek het programma MRS, neer te leggen bij één opleidingscommissie.

De toetsing door de masteropleiding Letterkunde voldoet volgens de commissie aan de kwaliteitsnormen. Het toetsbeleid is transparant en geeft richting aan kwaliteitsverhoging van toetsing. Hoewel de implementatie van het toetsbeleid nog verder moet worden uitgevoerd, is de commissie tevreden over de stappen die tot nu toe zijn genomen. Aan de hand van een steekproef van masterscripties stelt de commissie vast dat studenten het beoogde eindniveau bereiken.

Conclusie

De commissie beoordeelt de *masteropleiding Letterkunde* als **'voldoende'**.

II: Masteropleiding Taalwetenschappen

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit samenvattend oordeel geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Taal- en Letterkunde 2013 over de masteropleiding Taalwetenschappen aan de Universiteit Utrecht (UU). De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische reflectie, aanvullende informatie naar aanleiding van vooraf geformuleerde vragen van de commissie, informatie uit de gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde (eind)scripties en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar waren. De commissie heeft voor de opleiding zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, is de commissie tot het oordeel gekomen dat de opleiding voldoet aan de eisen voor basiskwaliteit die de voorwaarde zijn voor heraccreditatie.

Standaard 1: Beoogde eindtermen

De eenjarige masteropleiding Taalwetenschappen aan de UU leidt studenten op tot deskundigen in de taalwetenschappen met een specialistische kennis op het gebied van de interculturele communicatie (ICC) of de taalverwerving en meertaligheid (Taal, mens en maatschappij TMM). Op basis van deze kennis en inzichten kunnen zij na afloop van de opleiding problemen op het vakgebied signaleren en analyseren en bijdragen aan de oplossing ervan, onder andere door het doen van onderzoek. Afgestudeerden zijn in staat mondeling en schriftelijk te communiceren met specialisten en niet-specialisten en hebben leervaardigheden verworven waarmee ze zich zelfstandig academisch verder kunnen ontwikkelen. Kenmerkend voor de Utrechtse opleiding Taalwetenschappen zijn de praktijkgerichtheid en de taaloverstijgende benadering: talenopleidingen op masterniveau zijn aan de UU geïntegreerd in de opleidingen Taalwetenschappen en Letterkunde.

De commissie is van oordeel dat de beoogde eindtermen op het vereiste masterniveau zijn geformuleerd. Ze passen bij wat op dit wetenschapsgebied verwacht mag worden en bij het domeinspecifieke referentiekader en omvatten alle aspecten van de Dublin-descriptoren.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De masteropleiding Taalwetenschappen bestaat uit 60 EC, verspreid over vier blokken van elk tien weken. De opleidingstrajecten voor ICC en TMM hebben een vergelijkbare opzet maar hebben geen gezamenlijke onderdelen. Dat roept bij de commissie de vraag op wat de gemeenschappelijkheid is van ICC en TMM en hoe dat tot uitdrukking komt in de opleiding. Docenten gaven aan dat ze in toenemende mate bij elkaars onderwijs worden betrokken, maar de commissie beveelt aan de gemeenschappelijkheid verder uit te werken en zichtbaar te maken.

Studenten ICC hebben altijd een taalspecifieke invulling, voortbouwend op hun bachelordiploma, studenten TMM kunnen een taalspecifieke of een taaloverstijgende invulling kiezen. Beide beginnen met een aantal verplichte taaloverstijgende cursussen in blok 1, gevolgd door cursussen in blok 2 die taalspecifiek zijn voor ICC en grotendeels taaloverstijgend voor TMM. ICC-studenten doen in blok 3 een stage van 15 EC. TMM-studenten verdiepen zich in blok 3 verder in taaloverstijgende cursussen over taalbeleid en taalverwerving en kunnen daarnaast kiezen voor een taalspecifieke of taaloverstijgende keuzecursus of een stage van 5 of 10 EC. In blok 4 werken alle studenten aan hun afstudeerproject, waarvan ze de resultaten vastleggen in een masterscriptie. Aan de hand hiervan kunnen zij laten zien dat ze de leerdoelen hebben behaald. Per jaar kunnen maximaal vijf geselecteerde ICC-studenten participeren in Eurocampus, een intensief extra programma van veertien weken (30 EC). Dit wordt georganiseerd door een samenwerkingsverband van

acht universiteiten die gezamenlijk een European Master for Intercultural Communication aanbieden.

Het programma kent naar het oordeel van de commissie een duidelijke opbouw en alle leerdoelen van de opleiding komen aan de orde in het geheel van de verschillende studieonderdelen. De studenten hebben bewust voor deze opleiding gekozen met het oog op de toepassingsgerichtheid. Vooral ICC-studenten hebben in het algemeen een duidelijk beroepsperspectief voor ogen, bij TMM moet zich dit nog duidelijker uitkristalliseren. De staf overweegt de naam van het studietraject TMM te veranderen in Taalverwerving en meertaligheid, wat naar het oordeel van de commissie duidelijker aangeeft waar het programma zich op richt.

Het didactisch concept van het onderwijsprogramma beoogt studenten vanaf het begin van de studie actief te laten werken. De groepen waarin gewerkt wordt zijn klein, er is weinig onderscheid tussen hoor- en werkcolleges. Studenten geven aan intensief met hun studie bezig te zijn. Ze vinden de cursussen wetenschappelijk verdiepend en voelen zich goed begeleid, ook tijdens (internationale) stages. De docenten die aan de opleiding verbonden zijn, zijn allemaal actief in onderzoek op het wetenschapsgebied van de taalwetenschap in brede zin wat zorgt voor een sterke verbinding tussen onderwijs en onderzoek. De kritische reflectie vermeldt dat bij TMM sprake is van een stevige onderzoekstraditie op het gebied van meertaligheid en taalverwerving. Bij ICC ligt het accent tot nu toe vooral op de taalspecifieke invulling en moet de taaloverstijgende onderzoekstraditie nog uitgebouwd worden.

Het programma is naar het oordeel van de commissie voldoende studeerbaar, met een spreiding van de studielast over het jaar en aandacht voor begeleiding door de programmacoördinator en de studieadviseur. De docenten zijn volgens de studenten zeer goed benaderbaar en bereid om vragen te beantwoorden. Studenten die een internationale stage willen doen lopen bijna altijd studievertraging op. Het rendement na een jaar is laag tot zeer laag. De opleiding hoopt dat intensievere begeleiding bij de stage en het afstudeerproject ervoor zal zorgen dat meer studenten hun diploma na één jaar behalen, zodat de opleiding het facultaire streefniveau van 70% studierendement na een jaar realiseert.

De voorzieningen (elektronische leeromgeving, bibliotheek, studieplekken, laboratoria) zijn goed. Ook het kwaliteitsbeleid en het werk van de opleidingscommissie beantwoorden aan de verwachtingen van de commissie. De commissie is van oordeel dat de onderwijsleeromgeving adequaat is vormgegeven en de studenten in staat stelt de beoogde eindtermen te behalen.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindtermen

Het facultaire toetsbeleid en de implementatie ervan in de opleiding Taalwetenschappen voldoet naar het oordeel van de commissie aan de eisen. De toetsen zijn valide en betrouwbaar, de informatievoorziening is transparant en studenten krijgen goede feedback op hun resultaten. De examencommissie heeft een start gemaakt om haar wettelijke rol in te vullen, maar zou naar het oordeel van de commissie nog wel actiever kunnen zijn om haar toetsende rol systematisch te vervullen.

De scripties zijn van voldoende niveau. De commissie heeft een steekproef van eindwerkstukken met lage en hogere cijfers beoordeeld en is het in grote lijnen eens met de cijfers die de docenten hebben toegekend. Bij de zwakkere scripties was de probleemstelling onvoldoende duidelijk geformuleerd of van beperkte reikwijdte, maar ook de lager beoordeelde scripties waren helder gestructureerd en voldeden aan de minimumeisen van een wetenschappelijk werkstuk. De commissie concludeert op grond daarvan dat de beoogde

eindtermen van de masteropleiding Taalwetenschappen worden gerealiseerd. Afgestudeerden komen voor zover bekend terecht in werkvelden en functies waarvoor de opleiding voorbereidt, zij het aan het begin soms op een lager niveau. Na enige tijd lijken de meeste door te stromen naar het functieniveau dat past bij hun opleiding en expertise.

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Masteropleiding Taalwetenschappen:

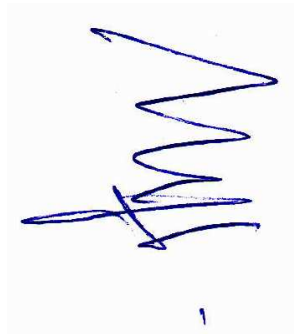
Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 15 juni 2013

Prof. dr. Th. D'Haen
(voorzitter)

Dr. M.J.H. van der Weiden
(secretaris)

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Domeinspecifiek referentiekader

De Nederlandse bachelor- en masteropleidingen op het gebied van taal- en letterkunde hanteren een gemeenschappelijk referentiekader (zie Bijlage 2). Dit kader heeft betrekking op een breed scala van opleidingen: vreemde-talenopleidingen, opleidingen op het gebied van de Nederlandse taal, en opleidingen die vooral aandacht geven aan taal- en literatuurtheoretische en taaloverstijgende aspecten. Het kader moet dan ook recht doen aan die uiteenlopende opleidingen.

De opleidingen op het gebied van taal- en letterkunde moeten allereerst kennis en inzicht bieden in het vakgebied van de opleiding, met inbegrip van de onderwezen taal en cultuur en de daarbij horende analytische en filologische vaardigheden. Als het gaat om een vreemde-talenopleiding moet de opleiding de student een goede beheersing van de bestudeerde taal bijbrengen. Het te bereiken niveau verschilt per taal: voor schooltalen gelden hogere niveaus dan voor niet-schooltalen. Daarnaast moet de student academisch gevormd worden met voldoende aandacht voor theorie en methodologie. Volgens het domeinspecifieke referentiekader leren studenten het verworven inzicht op een wetenschappelijke manier toe te passen.

In het domeinspecifiek referentiekader zijn deze algemene eisen geoperationaliseerd in een serie eisen aan de eindtermen voor de bachelor- en de masteropleidingen. Deze eisen zijn ondergebracht in de rubrieken kennis, vaardigheden/wetenschappelijke vorming, academische vaardigheden en attitude en afstemming op het afnemend veld. Daarnaast stelt het domeinspecifiek referentiekader een aantal kaders voor de inhoud en het programma van de opleidingen.

De commissie heeft het domeinspecifiek referentiekader bestudeerd en is van mening dat het een goede onderlegger vormt voor de opleidingen op het gebied van taal- en letterkunde. Het is specifiek genoeg om richtlijnen aan te ontleen voor de inrichting van de opleidingen in kwestie, maar tevens algemeen genoeg om de opleidingen in staat te stellen hun eigen accenten te leggen. Daarmee vormt het domeinspecifieke referentiekader een goede basis voor de beoordeling van de individuele opleidingen.

Domeinspecifieke eisen en eindtermen

De kritische reflectie van de masteropleiding Taalwetenschappen beschrijft als doel van de opleiding 'studenten op hoog academisch niveau op te leiden tot verschillende typen specialisten die een bijdrage kunnen leveren aan de beschrijving en uitvoering van onderzoek naar, en de advisering over, maatschappelijke vraagstukken in een nationale en een internationale context, op Utrechtse expertisegebieden.' Deze expertisegebieden van

wetenschappelijk en maatschappelijk belang zijn de Interculturele communicatie (ICC) en Taal, mens en maatschappij (TMM). ICC gaat over (succesvolle) communicatie in een meertalige omgeving, TMM over meertaligheid en taalverwerving. Beide lijnen zijn taaloverstijgend, wat wil zeggen dat de aandacht voor individuele talen is verwerkt in de masterprogramma's als taal- en cultuurspecifieke invulling van een bepaalde omvang. Er zijn aan de UU geen afzonderlijke masterprogramma's voor individuele talen, maar een afgestudeerde is een taalspecifiek opgeleide deskundige op het gebied van de taalwetenschappen.

De beoogde eindtermen zijn in de OER in algemene termen omschreven. De opleiding beoogt (art. 3.1 Lid 1):

- i. het aanbrengen van gespecialiseerde kennis, vaardigheid en inzicht op het gebied van het gevolgde masterprogramma,
- ii. de voorbereiding op de beroepsuitoefening als deskundige op het gebied van het gevolgde masterprogramma,
- iii. de voorbereiding, qua leervaardigheden, op een vervolgstudie met een grotendeels zelfgestuurd of autonoom karakter,
- iv. het bereiken van de eindtermen genoemd in lid 2.

In lid 2 wordt uiteengezet dat de afgestudeerde moet beschikken over diepgaande kennis en inzicht, met name van een specialisme. Daarnaast over de vaardigheid om zelfstandig problemen te signaleren, analyseren en formuleren en eventueel oplossingen aan te dragen. Andere beoogde vaardigheden zijn te kunnen adviseren en onderzoek uit te voeren met inachtneming van sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke en ethische verantwoordelijkheden, te communiceren met specialisten en niet-specialisten en een professionele benadering van het werk aan de dag te leggen. Hij/zij moet beschikken over academische en professionele vaardigheden, met name op het gebied van taalbeschouwing, taalanalyse en taalgebruik, en zich zelfstandig verder academisch kunnen ontwikkelen. De commissie vindt dat de eindtermen correct en volledig zijn geformuleerd, maar vindt ze erg algemeen en daardoor weinig richtinggevend. Zie voor de volledige eindtermen bijlage 3.

Toegepast op ICC gaat het om de academisch-kritische evaluatie en koppeling naar praktijksituaties van aspecten die samenhangen met interculturele communicatie: taal- en cultuurverschillen, beeldvorming en identiteitsconstructie, de totstandkoming van intercultureel begrip en de transfer van interculturele competenties. Volgens de kritische reflectie worden studenten zo voorbereid op de positie van communicatieprofessional in uiteenlopende organisaties. Bij TMM gaat het om inzicht in de taaltheoretische, cognitieve, sociale en educatieve aspecten van taalverwerving en meertaligheid. Afgestudeerden kunnen als specialist op dit gebied aan de slag als taalmanager, toegepast onderzoeker, taalexpert, materiaalontwikkelaar, voorlichter/trainer en beleidsontwikkelaar.

Kenmerkend voor de masteropleiding Taalwetenschappen aan de UU is de meertalige benadering. Voor ICC wordt daarnaast de verplichte (internationale/onderzoeks)stage genoemd. De specialisatie ICC acht zichzelf in Nederland het meest vergelijkbaar met de gelijknamige masterspecialisatie in Tilburg en ziet vooral overeenkomsten met opleidingen Interculturele communicatie in Engeland en Duitsland. Deze zijn echter allemaal tweejarig. ICC participeert met acht partners in de *European Master for Intercultural Communication*. Onderdeel hiervan is de Eurocampus, een vier maanden durend intensief Engelstalig programma (30 EC). Studenten kunnen hiervoor worden geselecteerd en doen dit bovenop het normale programma. TMM is volgens de kritische reflectie duidelijker geprofileerd dan de

breder programma's aan andere Nederlandse universiteiten. Er zijn internationaal vergelijkbare programma's die zich, net als TMM, richten op hun nationale markt.

De studenten met wie de commissie tijdens het bezoek heeft gesproken hebben voor het merendeel zeer bewust gekozen voor de Utrechtse opleiding, nadat ze een bacheloropleiding aan een andere universiteit hadden gevolgd. Hun overwegingen daarbij waren vooral de combinatie van de wetenschappelijke en praktijkgerichte doelstelling van de opleiding, en daarnaast hun belangstelling die meer uitging naar taal dan naar literatuur. Ook het kleinschalige karakter van de Utrechtse opleiding en de mogelijkheid van een stage spraken hen aan. De docenten bevestigden de commissie dat studenten die vooral fundamenteel-theoretisch geïnteresseerd zijn beter voor de onderzoeksmaster kunnen kiezen, hoewel een promotietraject na de eenjarige master Taalwetenschappen wel mogelijk is. Naar het oordeel van de commissie is dit een gerechtvaardigd onderscheid in profilering, mits aanstaande studenten hierover bijtijds worden geïnformeerd zodat zij de juiste keuze kunnen maken, passend bij hun toekomstperspectief.

Niveau en oriëntatie

De beschrijving van de beoogde eindtermen is gebaseerd op de Dublin-descriptoren voor een opleiding op masterniveau. Het gaat om gespecialiseerde kennis en inzicht op het wetenschapsgebied van de opleiding, de vaardigheid om zelfstandig onderzoek uit te voeren en na afronding van de opleiding als deskundige professional een functie te vervullen. De opleiding wordt afgerond met een eindschrijving waarin de student de verworven kennis en vaardigheden in samenhang laat zien. De commissie vindt deze eindtermen karakteristiek voor een academische masteropleiding.

Overwegingen

De commissie heeft kennis genomen van de einddoelen van de opleiding en heeft ze beoordeeld in het licht van het domeinspecifieke referentiekader en van de recente ontwikkelingen op het vakgebied. De geformuleerde doelstellingen passen bij het domeinspecifieke referentiekader, ze geven adequaat de specialisatie en deskundigheid weer die van een masterstudent verwacht mogen worden. De expertisegebieden ICC en TMM zijn relevant voor het terrein van de taalwetenschappen, zowel wetenschappelijk als maatschappelijk. De beschreven leerdoelen en de informatie in de kritische reflectie geven een helder beeld van de beoogde kennis en kunde. Naar het oordeel van de commissie leiden de geformuleerde einddoelen tot een mastergediplomeerde op academisch masterniveau.

Conclusie

Masteropleiding Taalwetenschappen: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **'voldoende'**.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Opbouw en samenhang van het programma

De masteropleiding is toegankelijk voor studenten met een relevant bachelordiploma dat laat zien dat de student de benodigde kennis over talige vraagstukken en academische vaardigheden heeft verworven. Engelse taalvaardigheid op ERK-niveau B2 is vereist. Voor ICC en TMM zijn daarnaast specifieke inhoudelijke eisen geformuleerd op het gebied van cultuur en cultuurwetenschappelijke analyse respectievelijk taalanalyse en taalbeschouwing, waarvan een deel op gevorderd bachelorniveau (niveau 3).

De opleidingstrajecten voor ICC en TMM hebben een vergelijkbare opzet, maar hebben geen gezamenlijke onderdelen. Dat roept bij de commissie de vraag op wat de gemeenschappelijkheid is van ICC en TMM en hoe dat tot uitdrukking komt in de opleiding. Docenten gaven aan dat ze in toenemende mate bij elkaars onderwijs worden betrokken, maar de commissie beveelt aan de gemeenschappelijkheid verder uit te werken en zichtbaar te maken.

Het studiejaar is verdeeld in vier blokken van 15 EC (tien weken) en elk blok omvat twee cursussen van 7,5 EC of drie cursussen van 5 EC. Blok 1 is verplicht voor alle deelnemende studenten en legt de gemeenschappelijke basis voor de rest van het programma ICC of TMM. ICC-studenten volgen de cursussen Communicatie en organisatie (7,5 EC) en Meertalige competenties en mediation (7,5 EC). TMM-studenten krijgen Taal & Maatschappij (5 EC), Taal & Talen (5 EC) en Taal & Leren (5 EC).

In blok 2 en 3 wordt een combinatie aangeboden van algemene cursussen (taaloverstijgend) en taalspecifieke cursussen en/of een stage. ICC-studenten volgen een taalspecifieke cursus met als thema Taal, identiteit en communicatieprocessen in een interculturele context (10 EC) en het Intercultureel laboratorium (5 EC), die beide taalspecifiek worden ingevuld, gevolgd door een verplichte stage. TMM-studenten volgen de verplichte cursussen Nederlands als tweede taal (5 EC), Taalverwerving 1 (5 EC), Taalbeleid (5 EC) en Taalverwerving 2 (5 EC). Daarnaast kunnen ze 10 EC invullen met een taalspecifieke of taaloverstijgende cursus (5 EC) of een stage. Blok 4 wordt besteed aan het afstudeerproject, de academische proeve van bekwaamheid, uitmondend in een scriptie. Voor een schematisch overzicht zie Bijlage 4.

Studenten ICC volgen verplicht een taal- en cultuurspecifieke invulling van het programma, studenten TMM kunnen kiezen voor een algemene taalwetenschappelijke variant of een taalspecifieke variant. Bij een taalspecifieke invulling volgen talenstudenten (Duits, Engels, Frans, Italiaans, Nederlands, Portugees, Spaans) 30 (ICC) of 25 (TMM) EC aan taalspecifiek onderwijs, waarvan 10 EC aan het afstudeerproject. De eindsctie wordt in dat geval in de betreffende taal geschreven en medebegeleid en -beoordeeld door tenminste één examenbevoegde docent uit de staf van die taal (TMM) of geheel begeleid en beoordeeld door een docent uit de staf van die taal (ICC).

De eindtermen van de opleiding, zoals geformuleerd in de OER art. 3 lid 2 (zie [Bijlage 3](#)), zijn in de kritische reflectie gerelateerd aan de leerdoelen van de verschillende cursussen. Zo kunnen leerlijnen in het programma worden onderscheiden. De commissie vindt dit een noodzakelijke en juiste uitwerking van de naar haar oordeel zeer algemene eindtermen.

De leerlijn bij ICC betreft de groeiende kennis en vaardigheid in de analyse van talige en culturele diversiteit, aan de hand van vier benaderingen: contrastieve analyse, imagologische analyse, interactieanalyse en transferanalyse. Blok 1 legt hiervoor de basis, in blok 2 volgt een uitsplitsing naar taalspecifieke varianten waarbij de analysebenaderingen worden toegepast op taalspecifieke contexten. In het ICC Lab, een werkcollege in de vorm van een practicum, voeren studenten praktijkgerichte opdrachten uit ter voorbereiding op de stage. In het onderzoek kiest de student een van de benaderingen, integreert de taalspecifieke en algemene aspecten en doet hiervan verslag in de eindschrift. Maximaal vijf studenten per jaar kunnen zich aanmelden voor het Eurocampus-programma, een intensief extra internationaal programma van veertien weken (30 EC).

De leerlijn TMM begint met een brede basis in de theoretische taalkunde, taalverwerving en sociolinguïstiek in blok 1, gevolgd door de thema's taalverwerving en meertaligheid in blok 2 en 3. Studenten leren bronnen en onderzoek kritisch te evalueren en de inzichten daarvan te vertalen naar problemen en adviezen voor praktijk en beleid. Door een taalspecifieke invulling of een stage kunnen studenten dit naar eigen keuze nader vormgeven. De keuze voor beleid en praktijk of de meer theoretische aspecten van taalverwerving en meertaligheid komt tenslotte tot uiting in het afstudeeronderzoek en de scriptie.

Didactische uitgangspunten

De UU streeft ernaar studenten een uitdagend studieklimaat te bieden dat recht doet aan persoonlijke talenten en ambities. Hiertoe heeft de universiteit een onderwijsmodel ontwikkeld dat uitgaat van een helder onderscheid tussen de bachelor- en de masterfase en van keuzevrijheid voor de student (vraaggestuurd onderwijs). Ook het aanbieden van persoonlijk en activerend onderwijs door gekwalificeerde docenten is in dit model een belangrijke pijler.

In de kritische reflectie wordt beschreven hoe de faculteit Geesteswetenschappen bij het universitaire onderwijsmodel aansluit. De faculteit streeft ernaar om studenten taal- en letterkunde in de bachelorfase op te leiden tot gespecialiseerde en tevens breed gevormde academici. In de masterfase concentreren studenten zich op een (inter)disciplinaire specialisatie, waarin er verplicht (ICC) of desgewenst (TMM) ruimte is voor een taalspecifieke oriëntatie. In beide varianten is er aandacht voor het bijbrengen van brede en taaloverstijgende kennis en vaardigheden. Inhoudelijk is het onderwijs in de masterfase vaak direct gekoppeld aan het onderzoek van de betrokken docenten.

Activerend en persoonlijk onderwijs komen volgens de kritische reflectie tot uitdrukking in de curricula door het aanbieden van een beredeneerde mix van hoor- en werkcolleges en tutorials. Met het oog op het beroepsperspectief van de masteropleiding is een stage verplicht (ICC) of aanbevolen (TMM). De kritische reflectie vermeldt dat studenten ook worden voorbereid op hun functie na het afstuderen door frequente mondelinge presentaties, het samenwerken in groepen en doordat taken die in cursussen moeten worden uitgevoerd, gerelateerd zijn aan het toekomstige werkveld. Aan het afstudeerproject kan een publieksgerichte inhoud gegeven worden. Tijdens het visitatiebezoek heeft de commissie inzage gekregen in de cursusbeschrijvingen, leerdoelen en werkvormen van een groot aantal vakken uit alle opleidingen. Zij stelt vast dat de werkvormen goed aansluiten op het

geformuleerde didactisch concept. Studenten en docenten wijzen in de opleidingen een diversiteit aan werkvormen aan.

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek met studenten gesproken over de facultaire onderwijsvisie en het didactisch concept. Zij stelt vast dat de kleinschaligheid en praktijkgerichtheid van het onderwijs voor studenten uit de masteropleiding Taalwetenschappen herkenbaar zijn. Ook hebben studenten waardering voor de keuzevrijheid in het curriculum. De commissie is ervan overtuigd geraakt dat deze keuzevrijheid niet op een onevenredige manier ten koste gaat van de kennisopbouw. Dankzij goede begeleiding en helder geformuleerde leerlijnen volgen studenten een samenhangend studieprogramma. De commissie vindt het didactische concept een sterk punt van de opleiding aan de UU.

Waarborging van doelstellingen en eindtermen in de programma's

De tabellen in de kritische reflectie waarin de cursusdoelen zijn gerelateerd aan de eindtermen van de opleiding zijn naar het oordeel van de commissie helder en dragen bij aan een goede borging van de breedte en diepte van het programma. De studenten gaven in het gesprek met de commissie aan dat ze vinden dat het programma hun voldoende theorie biedt en dat de geboden cursussen van goede kwaliteit zijn. De studenten vinden de progressie tussen de bacheloropleiding en de master goed zichtbaar en vinden de gestelde eisen duidelijk van een hoger niveau. Het cursorische deel van het programma is naar hun oordeel wetenschappelijk verdiepend. In het algemeen voelen ze zich uitgedaagd en een student verwoordde zelfs expliciet dat 'hij nog nooit zo serieus bezig geweest was met de studie'.

Van de studenten met wie de commissie heeft gesproken was er één geselecteerd voor Eurocampus. Dat betekende veertien weken extra colleges in internationale groepen over interculturele issues, wat leidde tot een theoretische verdieping waarvoor de betreffende student de studievertraging van een half jaar graag overhad. Dit lijkt de commissie door de internationale ervaring en extra diepgang inderdaad een gerechtvaardigde investering.

Studenten die in het buitenland stage lopen, hebben regelmatig contact met hun begeleider via Skype. Ze lieten de commissie weten dat het voor hen vooraf helder is wat van hen verwacht wordt doordat ze aan de hand van een duidelijke onderzoeksopdracht werken en na afloop de opgeleverde producten en een verslag moeten inleveren. Het komt voor dat een internationale stage meer tijd kost dan de geplande tien weken, zoals ook het geval was bij een van de studenten die de commissie sprak. Evenals de Eurocampus-student gaf ook deze student aan dat de resulterende studievertraging een bewuste keuze was. De commissie kan hiervoor begrip opbrengen maar beveelt de opleiding aan bij de planning en organisatie uitloop en vertraging zoveel mogelijk te voorkomen. Stages moeten ook in de nominale tijd voltooid kunnen worden.

Het beroepsperspectief van de masteropleiding Taalwetenschappen is voor ICC concreter dan voor TMM. ICC is een positieve keuze voor veel studenten die zich aangetrokken voelen tot multiculturele thema's en het werken in een internationale organisatie. Veel TMM-studenten gaan door met een educatieve master. Sommigen verwachten bij hun stagebedrijf te kunnen blijven na afstuderen. Het meest genoemde perspectief is beleidswerk. Volgens de docenten is TMM nog te vaak een keuze voor studenten die niet verder willen met letterkunde, 'harde' taalwetenschap of een onderwijs carrière. Ze gaven tijdens het bezoek aan dat het programma TMM zich gaandeweg een helderder positie op de markt begint te verwerven en dat in dat kader overwogen wordt de naam van het programma te veranderen in het meer specifieke 'Taalverwerving en meertaligheid'. De commissie vindt dit een terechte

keuze en is van oordeel dat de huidige invulling van het programma beter past bij de meer toegespitste benaming.

Wetenschappelijke vorming

In de masteropleiding Taalwetenschappen ligt veel nadruk op analytische vaardigheden. Bij ICC bieden de taaloverstijgende cursussen een introductie in verschillende onderzoeksmethoden (case studies, documentanalyse, gespreksanalyse, etnografisch interview, semiotische analyse, leerplananalyse etc.), waarvan er twee (websiteanalyse en interculturele training) exemplarisch in het ICC Lab worden uitgewerkt. De invulling van het ICC Lab is naar het oordeel van de studenten nog in ontwikkeling en zou theoretisch versterkt moeten worden, bijvoorbeeld door te kiezen voor een van de twee onderzoeksmethoden. Op dit moment vinden ze de invulling enigszins beperkt en teveel gericht op praktische vaardigheden. Aan de hand van een leeronderzoek, stage en eindwerkstuk leren studenten om te gaan met verschillende culturele en professionele eisen inzake rapporteren en probleemoplossend handelen. Het zelfstandig (begeleid) uitvoeren van onderzoek vormt het sluitstuk van de opleiding. De commissie ziet in het programma een duidelijke opbouw in studieonderdelen waarin gewerkt wordt aan academische vaardigheden. Ze beveelt de opleiding aan het ICC Lab nog eens goed tegen het licht te houden en tot een degelijker invulling te komen.

Studenten TMM leren eveneens zelfstandig problemen te signaleren, analyseren en oplossen. In het gesprek met de commissie gaven ze aan dat ze leren een onderzoeksopzet te maken, maar niet noodzakelijkerwijs zelf een onderzoek uitvoeren. Het accent ligt op het interpreteren van de uitkomsten van onderzoek dat door anderen is uitgevoerd. Voor het afstudeeronderzoek kunnen ze kiezen voor een thesis maar ook voor een beleidsnotitie of handleiding. De commissie is van oordeel dat onderzoek van secundair materiaal ook van wetenschappelijk niveau kan zijn, maar beveelt de opleiding aan nauwlettend bij de afstudeerscripties in het oog te houden dat het beoogde masterniveau daadwerkelijk gerealiseerd wordt.

Studielast en studeerbaarheid

De instroom in de masteropleiding Taalwetenschappen is de laatste jaren gestegen tot ongeveer zestig à zeventig studenten per jaar (zie Bijlage 5). ICC trekt in het algemeen wat meer studenten dan TMM. De grote meerderheid (80%) heeft een bachelordiploma van de UU, de overigen komen van elders, ook uit het buitenland. Studenten met een hbo-bachelordiploma volgen altijd eerst een premastertraject ter versterking van hun inhoudelijke kennis en academische vaardigheden.

Het rendement na één jaar, gemiddeld over de jaren 2005 tot en met 2009, is met 44% (TMM) en 18% (ICC) laag tot zeer laag. Uiteindelijk behaalt 80% na drie jaar het diploma. De vertraging wordt volgens de opleiding zelf vooral veroorzaakt door de stage en het afstudeerwerkstuk, niet door het cursorisch onderwijs. Om te kunnen voldoen aan het facultaire streefcijfer van een rendement van 70% na één jaar zal de staf de begeleiding tijdens stage en afstudeerproject versterken en meer aandacht besteden aan de (vooral taalspecifieke) academische taalvaardigheid. De studenten gaven aan dat ze hard werken en de geplande studiebelasting van 40 uur per week in het algemeen wel realiseren. Sommige maken bewust de keuze om langer over hun studie te doen en er zo naar hun gevoel 'meer uit te halen'. De commissie is van oordeel dat dit bij een streefpercentage van 70% nog steeds mogelijk is voor een selecte groep extra gemotiveerde studenten, maar dat het in principe mogelijk moet zijn voor een student om de studie in één jaar af te ronden. De voorgenomen intensivering van de begeleiding kan hier zeker een bijdrage aan leveren.

Terugkijkend lieten de alumni de commissie weten dat ze de moeilijkheidsgraad en de studeerbaarheid van de opleiding van het juiste niveau vonden. Wel gaven ze aan dat de combinatie van praktijkervaring, buitenlands verblijf en theorie weliswaar in principe mogelijk is, maar in de praktijk niet inpasbaar.

Onderwijsgevend personeel en staf-studentratio

Voor onderwijstaken inclusief coördinatie ten behoeve van ICC zijn veertien docenten betrokken, met een totale inzet van 1,8 fte. Bij TMM gaat het om ongeveer tien docenten met een totale stafinzet inclusief coördinatie van 1,2 fte. Alle docenten zijn gepromoveerd en zijn in het bezit van tenminste de basiskwalificaties onderwijs en onderzoek. De kritische reflectie geeft aan dat de betrokken stafleden als onderzoekers het academische karakter van de opleiding dragen. Tijdens het bezoek vermeldden de docenten dat zij hieraan invulling geven door het organiseren van leesgroepen, lezingen en datasessies op diverse thema's. De commissie is van oordeel dat de onderwijscapaciteit voor de masteropleidingen kwantitatief en kwalitatief adequaat is.

Bij het onderwijs in ICC zijn per taalgebied gewoonlijk twee docenten betrokken, waarbij het meestal een combinatie betreft van specialisten op het gebied van taalkunde en cultuurkunde. De twee senior docent/onderzoekers die de rol van programmacoördinatoren vervullen, doen onderzoek op het terrein van de interculturele communicatie en door participatie in Eurocampus kan internationale expertise bij het programma worden betrokken. Voor het overige moet een onderzoekscultuur op het vlak van interculturele communicatie in de toekomst nog groeien. Bij TMM is de verbinding met het onderzoek steviger verankerd doordat alle docenten onderzoeksmatig actief zijn op het gebied van theoretische en/of toegepaste taalkunde, met meertaligheid en/of taalverwerving als onderzoeksthema. In het gesprek met de commissie gaven de docenten aan dat de samenwerking tussen beide groepen docenten groeit en dat er duidelijk sprake is van kruisbestuiving, onder andere doordat docenten steeds vaker de scripties van studenten van beide specialisaties gezamenlijk begeleiden en beoordelen. De commissie vindt dit een positieve en noodzakelijke ontwikkeling om tot een daadwerkelijk gezamenlijk masterprogramma Taalwetenschappen te komen.

De docenten vinden de werkdruk hoog. Het didactisch concept met kleinschalig en activerend onderwijs, de intensieve begeleiding van studenten, de nieuwe taken van examencommissies sinds 2010, de periodieke curriculumherzieningen en het werken aan standaardisering van beoordelingen zijn in de ogen van de commissie positieve uitingen van de mate waarin de opleiding haar onderwijstaak serieus neemt, maar betekenen wel dat andere taken van het wetenschappelijk personeel, en met name de hoogleraren, onder druk komen te staan. Als het onderzoek hieronder lijdt, heeft dat op termijn ook zijn weerslag op de kwaliteit van het onderwijs, dat zich immers op de meest recente ontwikkelingen moet kunnen baseren. De commissie heeft met instemming begrepen dat de werkdruk recent door het College van Bestuur als serieus aandachtspunt is benoemd.

Studiebegeleiding

In de masteropleiding hebben studenten geen tutor meer. Voor studie-inhoudelijke begeleiding in de master kunnen de studenten terecht bij de programmacoördinator, voor persoonlijke problemen bij de studieadviseur. De programmacoördinator helpt studenten bij het plannen van hun studietraject, de keuze van cursussen, stage en afstudeerproject. Vanaf het begin van de opleiding worden met name de ICC-studenten er regelmatig indringend aan herinnerd dat ze tijdig op zoek moeten naar een stageplaats, omdat de stage een verplicht onderdeel is bij ICC. Voor degenen die er niet in slagen daar zelf in te voorzien is er een

stagebank. Docenten en studenten benadrukten tijdens het visitatiebezoek dat er voor iedereen een goede stageplek gevonden wordt.

De studenten gaven aan dat ze regelmatig contact hebben met hun docenten. De kritische reflectie vermeldt dat elke student voor het schrijven van het afstudeerwerkstuk vanaf het begin van het tweede semester een begeleider heeft. De commissie raakte tijdens het bezoek onder de indruk van de intensieve begeleiding gedurende het masterprogramma.

Opleidings specifieke voorzieningen en kwaliteitszorg

Blackboard is de elektronische leeromgeving voor alle cursussen. Dit wordt benut voor berichten van docenten over de colleges, documenten, presentaties, voorbeeldtoetsen. De site is goed opgezet en een dergelijke faciliteit is naar het oordeel van de commissie tegenwoordig onmisbaar bij het onderwijs. Voor de forumfunctie gaven de studenten overigens aan dat ze eerder Facebook dan Blackboard gebruiken. De commissie adviseert deze ontwikkelingen van social media goed te monitoren en eventueel de inzet van Blackboard daarop aan te passen.

De voorzieningen op het gebied van taalwetenschappelijke experimenten en bibliotheek zijn uitgebreid en *up-to-date*. Studenten gaven aan dat er soms te weinig studeer- en werkplekken in de bibliotheek zijn. De commissie heeft vastgesteld dat er inderdaad veel belangstelling is voor deze goed geoutilleerde plaatsen. Ze verwacht dat hier niet direct een oplossing voor te vinden is, omdat een nog ruimer aanbod waarschijnlijk tot nog meer vraag zal leiden. Mogelijk kan de faculteit de toegang voor studenten van elders zoveel mogelijk beperken.

De opleidingscommissie van de masteropleiding Taalwetenschappen vervult een actieve rol in de kwaliteitszorg van het onderwijs. De studentleden zorgen voor een goede overdracht van oude naar nieuwe leden door een inwerkboek en door een overdrachtdossier. Ze voelen zich serieus genomen. Voor het overleg met hun achterban benutten ze de colleges. De informatievoorziening is voor een groot deel gedigitaliseerd via afgeschermd delen op de zogenaamde O-schijf van het facultaire netwerk. De opleidingscommissie houdt zich bezig met cursus- en curriculumbeoordelingen en de follow up ervan, en geeft gevraagd en ongevraagd advies aan het faculteitsbestuur. Vooral het advies van de opleidingscommissie over de OER vinden de leden cruciaal. Er vindt ook regelmatig stafoverleg plaats waaraan de opleidingscommissie en de examencommissie deelnemen. De onderwijsdirecteur houdt de cijfers bij over slaag- en zakpercentages, studieduur, wat nuttige achtergrondinformatie is bij de advisering. De commissie is van oordeel dat de opleidingscommissie naar behoren functioneert.

Bij de vorige visitatie (2006) bestond de opleiding in haar huidige vorm nog niet. Relevante aanbevelingen kunnen worden gedestilleerd uit de toenmalige rapporten Taalwetenschappen, Romaans en Germaans. De commissie is van oordeel dat de opleiding werk heeft gemaakt van de punten waarover die visitatiecommissies kritische opmerkingen hebben gemaakt. De kwaliteit van de hbo-instroom wordt bewaakt en er is een premastertraject om deficiënties te verhelpen. Er is een duidelijke leerlijn in het curriculum aangebracht waardoor de samenhang van het programma verbeterd is. De omvang van de scriptie is vergroot en de beoordelingscriteria zijn geëxpliciteerd. Er wordt naar het oordeel van de commissie serieus werk gemaakt van regelmatige feedback en groepsopdrachten waardoor studenten goed inzicht krijgen in hun leervorderingen. Er wordt geëvalueerd op zowel cursus- als curriculumniveau.

Overwegingen

De commissie heeft onderzocht of de onderwijsleeromgeving de studenten in staat stelt de beoogde eindtermen te behalen en concludeert dat dit zeker het geval is. Een eenjarig programma is erg kort om de beoogde eindtermen te realiseren, maar het geheel van de cursussen, de mogelijkheden van de stage en het afstudeerproject bieden studenten de vereiste grondige kennisbasis en oefening in academische vaardigheden. Tegelijkertijd hebben de studenten de mogelijkheid het programma in te richten naar hun interesse door de keuzecursussen en door het kiezen van een onderwerp voor stage en scriptie. Het programma heeft een heldere opbouw met leerlijnen. De commissie is van oordeel dat door het geheel aan studieonderdelen alle eindtermen kunnen worden gerealiseerd. Het afstudeeronderzoek en de scriptie vormen de ‘academische proeve van bekwaamheid’.

Daarbij maakt de commissie wel de aantekening dat op het ogenblik sprake is van twee zeer uiteenlopende gebieden van de taalwetenschap-breed in één opleiding. In feite functioneren de twee specialisaties ICC en TMM als zelfstandige trajecten zonder enige gezamenlijkheid. De commissie hoopt dat de groeiende samenwerking tussen de betrokken docenten van beide specialisaties, waarover tijdens het bezoek werd gesproken, ertoe zal bijdragen dat het programma op korte termijn meer een eenheid wordt.

De opzet en organisatie van het onderwijsprogramma zijn erop gericht de studenten te stimuleren tot een regelmatig werkritme. Het didactisch concept met kleinschalig en activerend onderwijs wordt goed uitgewerkt in de master Taalwetenschappen. De jaarindeling in vier blokken leidt tot een evenwichtige verdeling van de studielast. De lijnen tussen studenten en docenten zijn kort. De docenten en de programmacoördinator zorgen voor een goede begeleiding van de studenten. Het rendement na één jaar blijft ondanks deze positieve observaties laag tot zeer laag. De vertraging wordt vooral veroorzaakt door de stage en het afstudeerproject. De staf heeft het voornemen de studenten bij deze onderdelen intensiever te begeleiden, wat naar het oordeel van de commissie een bijdrage kan leveren aan het behalen van het streefpercentage van 70%.

De kwaliteitszorg wordt serieus aangepakt. De aanbevelingen van de vorige visitatie zijn opgepakt en hebben tot verbetering geleid. De commissie is van oordeel dat de programmaopzet, de inhoud van de vakken, de begeleiding en de kwaliteitszorg in samenhang een adequate onderwijsleeromgeving creëren waardoor de studenten de beoogde eindtermen kunnen behalen.

Conclusie

Masteropleiding Taalwetenschappen: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **‘voldoende’**.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

Systeem van toetsing

Het facultaire toetsbeleid is erop gericht dat de einddoelen adequaat worden getoetst en dat hierop door de examencommissies wordt toegezien. Voor elke cursus zijn in een toetsmatrix de doelen en eindtermen geformuleerd, waarop de toetsing wordt afgestemd. Studenten weten aan het begin van een cursus wanneer en hoe ze getoetst worden. Een cursus kent tenminste twee toetsen die gezamenlijk het eindcijfer bepalen: een tussentoets en een eindtoets. Op die manier kunnen studenten zich een beeld vormen van hun voortgang. Elke cursus kent één reparatiemogelijkheid waarvan studenten gebruik kunnen maken als hun eindcijfer tussen een 4 en een 5,4 ligt of als ze door persoonlijke omstandigheden niet aan de tussentoets of eindtoets hadden kunnen deelnemen. Om plagiaat en fraude te voorkomen kunnen docenten ingeleverde werkstukken checken met het programma Ephorus. Bij intensieve begeleidingstrajecten, zoals bij scripties, heeft een docent in het algemeen goed zicht op de eigen inbreng van de student en wordt Ephorus niet altijd gebruikt.

De examencommissies beoordelen de adequaatheid van de toetsing. Zij gebruiken hiervoor de informatie uit de toetsmatrix en de studentoordelen over toetsing uit de cursus- en curriculum-evaluaties. Als onderdeel van een systeem van 'toetsing van toetsing' is er per 1 januari 2013 een facultaire toetscommissie ingesteld die op verzoek van een examencommissie nader onderzoek kan doen naar de kwaliteit van een toets. De commissie beveelt de faculteit aan op korte termijn gebruik te maken van de mogelijkheden van deze toetscommissie. Het afgelopen jaar hebben de examencommissies gezamenlijk gewerkt aan uniformering en standaardisering van de beoordeling van werkstukken. Voor de masteropleidingen is een onderzoek uitgevoerd naar de scriptiecijfers per opleiding. Men verwacht dat dit zal leiden tot een betere ijking van de gehanteerde becijfering. Voor volgend jaar zijn de examencommissies van plan gezamenlijk beleid te ontwikkelen voor de beoordeling van stages.

De commissie is van oordeel dat er goede aanzetten zijn tot een gedegen facultair toetsbeleid. De ambtelijke ondersteuning vanuit het faculteitsbureau stelt de stafleden in staat hun inhoudelijke rol, die de laatste jaren bij wet veel groter is geworden, uit te voeren en wordt zichtbaar gewaardeerd. De uniformering van de beoordeling van scripties aan de hand van een standaardformulier is een belangrijke positieve stap. In de afgelopen periode is het voorgekomen dat er geen onderbouwing van het toegekende cijfer beschikbaar was, wat het moeilijker maakte voor de commissie om te toetsen of het gegeven cijfer adequaat was maar wat vooral voor de faculteitsmedewerkers veel extra werk heeft betekend bij de voorbereiding van het visitatiebezoek. De commissie adviseert de examencommissies toe te zien op een goede implementatie van de gestandaardiseerde beoordeling. Dat is immers de voorwaarde om te komen tot gezamenlijke normering en tot vergelijkbaarheid van de oordelen over de opleidingen heen.

De commissie heeft een aantal gemaakte toetsen ingezien en zich een oordeel gevormd over het niveau van de toetsen en de wijze van beoordeling en feedback. De commissie vindt beide adequaat. De studenten Taalwetenschappen hebben de commissie laten weten dat ze de wijze van beoordeling passend vinden bij de leerdoelen van de opleiding. Ze gaven aan dat ze de beoordeling fair vinden en openboektentamens als toetsvorm waarderen.

Gerealiseerd eindniveau

De commissie heeft vijf masterscripties gelezen en heeft vastgesteld dat haar oordelen in grote lijnen overeenkomen met de becijfering door de staf. Soms kwam de commissie wat hoger uit, soms wat lager. Bij de zwakkere scripties was de probleemstelling onvoldoende duidelijk geformuleerd of was de reikwijdte van het onderzoek beperkt door een gebrek aan relevante literatuur. Alle scripties, ook die met een cijfer in de lage range (6-6,5), waren goed gestructureerd en presenteerden controleerbare gegevens op een heldere manier. Over het geheel genomen is de commissie van oordeel dat de scripties aan de eisen van een masteropleiding voldoen.

Een andere graadmeter voor het gerealiseerde niveau is de doorstroom naar verschillende beroepsvelden en functies. Op basis van contacten met ICC-alumni via LinkedIn concludeert de kritische reflectie dat de beoogde werkvelden bediend worden. Vaak beginnen afgestudeerden met een baan onder hun niveau, maar vervolgens stromen ze door naar hogere functies die passen bij hun opleidingsniveau en hun expertise. Er is minder zicht op de feitelijke werksituatie van TMM-alumni. De alumni met wie de commissie gesproken heeft, waren allemaal zeer te spreken over hun opleiding.

Overwegingen

De commissie heeft onderzocht of de toetsen een goede weergave zijn van het bereikte niveau, zowel van afzonderlijke cursussen als van de opleiding als geheel, en stelt vast dat zij aan de kwaliteitsnormen voldoen. De toetsen passen bij de beoogde leerdoelen en zijn goed geconstrueerd. Het toetsbeleid is transparant en verschaft de studenten vooraf en achteraf voldoende informatie. Er zijn regelingen en procedures om fraude te voorkomen en herstel mogelijkheden te bieden. Wel vindt de commissie dat de examencommissie haar rol proactiever zou moeten invullen en niet uitsluitend kan uitgaan van goed vertrouwen. Naar het oordeel van de commissie is het noodzakelijk dat ingeleverde werkstukken systematisch te controleren op plagiaat met behulp van Ephorus, toetsen en scripties steekproefsgewijs te evalueren en toe te zien op de implementatie van de afgesproken gestandaardiseerde beoordelingsformulieren.

De commissie heeft aan de hand van een steekproef van scripties onderzocht of het beoogde eindniveau, zoals geformuleerd bij standaard 1, gerealiseerd wordt en stelt vast dat dit het geval is. De scripties zijn van het vereiste academische masterniveau en zijn met recht de 'academische proeve van bekwaamheid'. Daaruit concludeert de commissie dat de opleiding voldoende nadruk legt op een wetenschappelijke werkwijze. Samenvattend stelt de commissie vast dat de gerealiseerde leerresultaten goed getoetst worden en dat de eindwerkstukken het beoogde eindniveau laten zien.

Conclusie

Masteropleiding Taalwetenschappen: de commissie beoordeelt Standaard 3 als '**voldoende**'.

Algemeen eindoordeel

De commissie komt op basis van het bestudeerde materiaal en de gevoerde gesprekken tijdens het visitatiebezoek tot het oordeel dat de masteropleiding Taalwetenschappen op de drie standaarden aan de eisen beantwoordt. De doelstellingen van de opleiding, zoals geformuleerd in de beoogde eindtermen, zijn passend voor dit wetenschapsgebied. De opzet en organisatie van het onderwijsprogramma en de bijbehorende begeleiding en voorzieningen stellen de studenten in staat de beoogde leerdoelen te realiseren. Aan de hand van de toetsen en scripties stelt de commissie vast dat er een voldoende niveau wordt behaald en dat de opleiding de studenten goed voorbereidt op hun verdere carrière.

Conclusie

De commissie beoordeelt de *masteropleiding Taalwetenschappen* als **‘voldoende’**.

Bijlagen

Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie

Prof. dr. Th. (Theo) D'haen (voorzitter van de commissie) is sinds 2002 hoogleraar in Engelse en Vergelijkende Literatuurwetenschap aan de KU Leuven. Hij behaalde in 1981 zijn doctorstitel aan de Universiteit van Massachusetts, Amherst. Van 1987 tot 2005 was hij hoogleraar Engelse Letterkunde aan de Universiteit Leiden en daarvoor doceerde hij aan de Universiteit Utrecht. D'haen bekleedde aan de Universiteit Leiden en de Katholieke Universiteit Leuven diverse bestuurlijke functies, waaronder die van departementshoofd en, vice-decaan. Verder was hij gasthoogleraar aan de Sorbonne (2004), Wenen (2011) en Harvard (2007), waar hij eveneens senior research fellow was (2011). D'haen heeft vele wetenschappelijke publicaties op zijn naam staan en was voorzitter van FILLM (2008-2011). Hij is redacteur van *The European Review* en adviseur van enkele internationale uitgeverijen. Hij was of is nog steeds als commissielid betrokken bij the International Comparative Literature Association, the International American Studies Association en als bestuurslid bij the Academia Europaea.

Prof. dr. H. (Hub) Hermans (vice-voorzitter) studeerde in 1975 af in Spaanse literatuur en Linguïstiek aan de Rijksuniversiteit Groningen. Na het behalen van zijn PhD, werd hij hoogleraar moderne Romaanse letterkunde en cultuurkunde aan de Rijksuniversiteit Groningen. Hij was decaan van de faculteit der Letteren en bekleedt nu de functie van voorzitter op de afdeling Romaanse Talen en Culturen. Daarnaast is hij secretaris voor het Centro de Estudios Mexicanos. Zijn interesse ligt bij de Romaanse cultuur en Spaanse en Latijn Amerikaanse films, literatuur, geschiedenis en ideologie. Hij heeft meerdere boeken en artikelen gepubliceerd over Spaanse, Mexicaanse en Nederlandse cultuurfenomenen.

Prof. dr. G. E. (Geert) Booij is emeritus hoogleraar taalwetenschap aan de Universiteit van Leiden (2005-2012). Hij promoveerde na een studie Nederlands en Algemene Taalwetenschap aan de Rijksuniversiteit Groningen (1965-1971) in 1977 aan de Universiteit van Amsterdam waar hij Nederlandse taalkunde doceerde van 1971-1981, en werd in 1981 benoemd tot hoogleraar Algemene Taalwetenschap aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Voorts is hij gasthoogleraar geweest aan de universiteiten van Massachusetts (Amherst), Madison (Wisconsin), Christchurch (Nieuw Zeeland), aan Harvard University en aan de Freie Universität Berlijn. Hij was decaan van de Faculteit der Letteren van de VU (1988-91, 1998-2002) en de Universiteit Leiden (2005-2007). Hij bekleedde diverse bestuurlijke functies, waaronder in de Stichting Taalwetenschap en in het Gebiedsbestuur Geesteswetenschappen van NWO. Booij heeft vele wetenschappelijke publicaties op zijn naam staan op het gebied van fonologie, morfologie en de structuur van lexicale kennis. Daarnaast was hij redacteur van het tijdschrift *Spektator*, is hij oprichter en redacteur van het tijdschrift *Morphology* en adviseur van enkele internationale uitgeverijen.

Prof. dr. A.H. (Achim Hermann) Hölter is hoogleraar vergelijkende literatuurwetenschappen aan de Universiteit van Wenen (2009 – heden). Hij promoveerde in 1988 aan de Universiteit van Wuppertal en doceerde onder andere aan de universiteiten van Bochum, Düsseldorf en Bonn. Van 1997 tot 2009 was hij hoogleraar in Münster. Hölter was lid van diverse letterkundige en culturele organisaties. Hij was van 1999-2005 vice-voorzitter en van 2005-2011 voorzitter van de Deutsche Gesellschaft für Allgemeine und Vergleichende Literaturwissenschaft (DGAVL). Voorts heeft hij diverse publicaties op het gebied van Duitse en internationale literatuurgeschiedenis en esthetische vraagstukken op zijn naam staan.

Dr. E.H. (Elisabeth) van der Linden studeerde Frans, Italiaans en Roemeens aan de Rijksuniversiteit Groningen en werkte daarna enkele jaren als docent Nederlands aan de universiteit van Boekarest. Van 1979 tot 2009 werkte zij aan de Universiteit van Amsterdam, eerst als ud en later als uhd, bij de opleidingen Frans en Roemeens. In 1985 promoveerde zij op een studie naar grammaticakennis van het Frans door T2-leerders van die taal. Sindsdien publiceerde zij artikelen en boeken over eerste- en tweedetaalverwerving van het Frans, Italiaans, Roemeens en Nederlands.

A.H. (Lily) Kruiger BA is een masterstudent Scandinavische Talen en Culturen aan de Rijksuniversiteit Groningen. Sinds het begin van haar studie in 2008 is ze actief geweest bij de studievereniging voor Scandinavistiek en heeft daar verschillende bestuursfuncties vervuld. Daarnaast was Kruiger student-assistent, studentlid van de opleidingscommissie en het afdelingsbestuur, studentvoorlichter en zat ze in de organisatie van twee congressen. Ook liep ze stage bij Uitgeverij De Geus. Op dit moment is ze lid van het afdelingsbestuur Scandinavische Talen en Culturen en lid van de opleidingscommissie Europese Talen en Culturen.

Bijlage 2: Domeinspecifiek referentiekader

Referentiekader cluster Taal- en Letterkunde
10 september 2012

1. Inleiding

Dit referentiekader is bedoeld voor een breed spectrum aan opleidingen: de wetenschappelijk geïntereerde bachelor- en masteropleidingen aan de universiteiten in Nederland die in het kader van de visitatie Taal- en Letterkunde beoordeeld worden in 2012 en 2013.

Het visitatiecluster omvat de bacheloropleidingen in de Europese vreemde talen (Xse taal en cultuur); de bacheloropleidingen die rijksstalen betreffen: Friese taal en cultuur en Nederlandse taal en cultuur en de daaraan verwante opleiding Neerlandistiek (bachelor); en de taal – en literatuurtheoretische bacheloropleidingen. Ten slotte omvat het visitatiecluster de academische en duale masteropleidingen.

De masteropleidingen zijn recent (afhankelijk van de instelling in 2011 of 2012) omgezet van taalspecifieke naar taaloverstijgende opleidingen in het kader van de zogenaamde “brede label operatie”. De Europese (vreemde) talen zijn opgegaan in drie overkoepelende masteropleidingen: Letterkunde, Taalwetenschappen en Neerlandistiek. De instellingen programmeren binnen de opleidingen programma’s of specialisaties. Zie voor meer informatie de bijlage.

Onder deze visitatie vallen concreet de volgende opleidingen:

1. De bacheloropleidingen in de Europese vreemde talen: Duitse taal en cultuur, Engelse taal en cultuur, Franse taal en cultuur, Fin-oegrische talen en cultuur, Italiaanse taal en cultuur, Keltische talen en cultuur, Portugese taal en cultuur, Roemeense taal en cultuur, Scandinavische talen en culturen, Spaanse taal en cultuur.
2. De bacheloropleidingen in de rijksstalen: Friese taal en cultuur, Nederlandse taal en cultuur en Neerlandistiek/Dutch studies.
3. De bacheloropleidingen Literatuurwetenschap en Taalwetenschap.
4. De academische masteropleidingen Neerlandistiek, Taalwetenschappen en Letterkunde (60 EC)
5. De duale masteropleidingen Taalwetenschappen en Neerlandistiek (90 EC) van de UvA.

De research masters en de educatieve masters worden niet in dit cluster gevisiteerd. Het referentiekader is derhalve niet opgesteld met het oog op deze opleidingen.

Het spectrum van opleidingen is breed. Er is daarom gekozen voor een referentiekader dat niet prescriptief van aard is, maar veel ruimte geeft aan opleidingen om naar de aard van het object van studie dat centraal staat en naar de aard van de invalshoek die zij gekozen hebben, eigen keuzes te maken en accenten te leggen. Het referentiekader vraagt van de opleidingen om bij die keuze heldere doelstellingen te formuleren en te onderbouwen dat aan de NVAO criteria voor niveau en oriëntatie wordt voldaan.

Het referentiekader definieert welke eisen worden gesteld aan de doelstellingen van de opleidingen, met name aan de domeinspecifieke eindtermen en kwalificaties. Vervolgens gaat het referentiekader in op de domeinspecifieke eisen aan de inrichting en inhoud van de onderwijsprogramma’s in het domein Taal- en Letterkunde.

Bij de vormgeving van dit referentiekader is gebruik gemaakt van referentiekaders van collega's in het buitenland, te weten van de QAA¹ en van de VLIR². De tekst is verder gebaseerd op de Dublin-descriptoren. Ten slotte is gebruik gemaakt van de visitatierapporten Germaanse talen, Romaanse talen en Taalwetenschappen uit de vorige visitatieronde (2004-2006)³.

2. Doelstellingen en eindkwalificaties bachelor- en masteropleidingen

Zoals eerder aangegeven is het spectrum aan opleidingen dat in de visitatie Taal- en Letterkunde beoordeeld wordt breed. Het omvat:

1. bacheloropleidingen Europese vreemde talen;
2. bacheloropleidingen Rijkstalen;
3. bacheloropleidingen taalwetenschap en literatuurwetenschap;
4. masteropleidingen Taalwetenschappen en Letterkunde (veelal taaloverstijgend) en Neerlandistiek;
5. duale masteropleidingen Taalwetenschappen en Neerlandistiek.

Verskillende aspecten komen met wisselende accenten aan de orde in deze opleidingen:

1. taalvaardigheid
2. taalbeheersing (in de zin van bestudering van het gebruik van taal in verschillende situaties)
3. taalkunde
4. letterkunde
5. cultuurkunde
6. geschiedenis
7. wetenschapsbeoefening en bijbehorende onderzoeksvaardigheden
8. algemene wetenschappelijke vorming

Opleidingen leggen verschillende accenten en hanteren bijpassende doelstellingen. In een vreemde-talenopleiding (categorie 1) nemen taalvaardigheid, taalkunde en de letterkunde een belangrijke plaats in. Voor de rijkstalen (categorie 2) geldt dat er meer ruimte zal zijn voor bestudering van taal, taalgebruik, literatuur en geschiedenis in het algemeen, dit omdat er bij deze categorie geen aandacht besteed zal hoeven worden aan taalverwerving.

De opleidingen in categorie 3 zullen vooral aandacht geven aan taal- en literatuurtheoretische en taaloverstijgende aspecten. Dit alles heeft implicaties voor de omschreven eindtermen/kwalificaties en het programma van de drie categorieën van opleidingen. De hieronder omschreven doelstellingen, eindtermen/kwalificaties en het programma moeten daarom in dit licht gelezen worden.

A. Doelstelling en aard van de opleidingen

De bachelor- en masteropleidingen die in de visitatie Taal- en Letterkunde worden beoordeeld, hebben als doel studenten op te leiden tot een initieel (bachelor), dan wel meer specialistisch (master) wetenschappelijk niveau op het gebied van het object van de studie. Daarnaast bereiden ze studenten voor op een maatschappelijke loopbaan waarbij de kennis en vaardigheden die binnen de studie verworven zijn, in de praktijk kunnen worden toegepast. Dit verwijst niet zozeer naar een bepaalde beroepsactiviteit, als wel naar wat de samenleving in de eerste plaats verwacht van bachelors en masters van deze opleidingen. Dit betekent dat

¹ Subject benchmark statement Languages and related studies, The Quality Assurance Agency for Higher Education 2007

² De Onderwijsvisitatie Taal- en Letterkunde, VLIR, april 2010

³ Visitatierapporten QANU Germaanse talen (2006), Romaanse talen (2005) en Taalwetenschappen (2006).

zowel het wetenschappelijk niveau als de maatschappelijke relevantie dienen te zijn gegarandeerd. Actuele ontwikkelingen binnen het vakgebied krijgen voldoende aandacht in de opleiding. Dit verwijst niet zozeer naar een bepaalde beroepsactiviteit, als wel naar wat de samenleving in de eerste plaats verwacht van academische bachelors en masters, zoals omschreven in de Dublin-descriptoren.

Van de opleidingen die in de visitatie Taal- en Letterkunde worden beoordeeld wordt additioneel een zeer goede taalvaardigheid verwacht. Deze verwachting geldt allereerst voor de de doeltaal van de opleiding en daarnaast ook voor het Nederlands (indien het een Nederlandstalige opleiding betreft).

Voor de bacheloropleiding geldt tevens dat de student zodanig wordt opgeleid dat hij gekwalificeerd is voor een academische, educatieve of research masteropleiding. Voor de masteropleiding geldt dat de student zodanig wordt opgeleid dat hij kan worden toegelaten tot een opleiding die voorbereidt op een promotie.

De commissie verwacht van de bachelor- en masteropleidingen die in het kader van de visitatie Taal- en Letterkunde beoordeeld worden, dat zij tot doel hebben:

- a. Kennis van en inzicht te bieden in het vakgebied van de opleiding met inbegrip van kennis van de onderwezen taal en cultuur en de daarbij horende analytische en filologische vaardigheden.

Hierin kunnen de domeinen taalkunde en letterkunde van de betreffende taal en de cultuurkunde van de sprekers van die taal, danwel van het land waarin de betreffende taal gesproken wordt, onderscheiden worden. Het domein taalbeheersing in de zin van bestudering van het gebruik van taal in verschillende situaties (pragmatiek, argumentatietheorie, retorica etc.) kan als een vierde domein aan bod komen binnen de opleiding. Het gewicht dat binnen de opleiding aan deze verschillende domeinen gegeven wordt, kan afhankelijk van de keuzes van de opleiding verschillen;

- b. de student een goede beheersing van de bestudeerde taal bij te brengen;
- c. De student academisch te vormen;

In het domein van de Geesteswetenschappen is een goede beheersing van het Nederlands hierbij van eminent belang;

- d. de nadruk te leggen op de waarde van de wetenschappelijke benadering, van inzicht in theorie en methodologie, en van een optiek van relativiteit van interpretaties;
- e. een kader te bieden waarbinnen de student probleemgericht leert omgaan met de theorie en de verworven kennis, en het verworven inzicht op een wetenschappelijke manier leert toe te passen, ook op bronnen in de onderwezen taal;
- f. Een evenwicht te bieden tussen breedte en diepte van kennis.

De bacheloropleiding biedt een algemene en brede basisopleiding en leidt op tot een initieel academisch niveau. De masteropleiding biedt specialisatie en verdieping per vakgebied (taalkunde, letterkunde, taalbeheersing, of facetten daarbinnen). Bij de masteropleiding is het ook denkbaar dat de specialisatie en verdieping meerdere vakgebieden bestrijkt.

B. Eindtermen en kwalificaties bacheloropleiding

Studenten die een bachelor hebben afgerond in een van de opleidingen die in het kader van de visitatie Taal- en Letterkunde beoordeeld worden, beschikken over de volgende domeinspecifieke kennis en vaardigheden. Opleidingen kunnen naar de aard van het object van studie dat centraal staat en naar de aard van de invalshoek die zij gekozen hebben, keuzes maken en accenten leggen.

Kennis

De eindkwalificaties die betrekking hebben op taalvaardigheid, taalbeheersing en taalkunde omvatten ten minste:

- Taalvaardigheid in de vreemde taal, zowel lezen als schrijven, luisteren, spreken, vertalen en interpreteren, op niveau B1-C2⁴, afhankelijk van de betreffende taal en de doelstellingen van de opleiding; alsmede een goede interactie met de Nederlandse taalvaardigheid.
- Kennis van de taalkundige structuur (syntaxis, fonologie, fonetiek, morfologie, semantiek, etc.) en het lexicon van de betreffende taal (zie volgende commentaar).
- Kennis van de synchrone en diachrone dimensie van de betreffende taal gekoppeld aan taalkundige theorieën.
- Basale kennis van en inzicht in de belangrijke theorieën met betrekking tot taalbeheersing en de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en – technieken én de toepassing daarvan.
- Basale kennis van en inzicht in de belangrijkste taalkundige theorieën (inleidend) en de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en –technieken.

De letterkundige en literatuurwetenschappelijke eindkwalificaties omvatten ten minste:

- Inzicht in de specifieke eigenschappen van literaire teksten.
- Basale kennis van en inzicht in de belangrijke literaire theorieën (inleidend) en de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en –technieken.
- Kennis van de belangrijke literaire stromingen en de bijbehorende werken.
- Kennis van de literaire tradities van de taal en de vaardigheid om deze toe te passen bij het analyseren van teksten en met name teksten te kunnen situeren in een historische, cultureel-maatschappelijke en stilistische context.

De eindkwalificaties die betrekking hebben het domein van de cultuurkunde en geschiedenis van het land omvatten ten minste:

- Basale kennis van en inzicht in het land, de cultuur, gemeenschap en maatschappij waarin de taal wordt gebruikt, kennis van diens geschiedenis; inzicht in de positie van de betreffende taal en het land, de cultuur, gemeenschap en maatschappij op Europees of mondiaal niveau.

De algemene eindkwalificaties omvatten ten minste:

- Basale kennis van wetenschapsfilosofische achtergronden van geesteswetenschappelijk onderzoek, gekoppeld aan vakinhoud.

⁴ Zie hoofdstuk 4 en 5 uit het Common European Framework for Languages, internet: http://www.culture2.coe.int/portfolio/documents_intro/common_framework.html.

- Kennis van de wetenschapsbeoefening binnen de betreffende discipline.

Vaardigheden/ wetenschappelijke vorming

- In staat zijn om relevante wetenschappelijke teksten te lezen, deze te analyseren en te interpreteren en daarover een standpunt verdedigen, eventueel in een andere taal.
- Effectief gebruik kunnen maken van naslagwerken op het betreffende vakgebied en ICT (i.v.m. life long learning), bronnen kunnen raadplegen.
- Beheersing van de gangbare onderzoeksmethoden en -technieken van de betreffende (sub)discipline, de meeste passief, sommige actief (gegevens verzamelen, interpreteren en analyseren).
- Gegevens (literatuur-, taal-, dan wel cultuurwetenschappelijk) op een initieel academisch niveau kunnen verzamelen, analyseren, vergelijken, kritisch toetsen en hiervan op een heldere wijze schriftelijk en mondeling verslag kunnen doen.

Academische vaardigheden en attitude

Bachelorafgestudeerden zijn in staat:

- Zich op het gebied van het object van de studie een oordeel te vormen mede gebaseerd op het afwegen van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten.
- Tot reflectie op eigen verantwoordelijkheid.
- Goede taalvaardigheid in het Nederlands, zowel lezen als schrijven, luisteren, spreken en interpreteren.
- (Afhankelijk van de keuze van de opleiding) een goede beheersing van het Engels.

Afstemming op het afnemend veld

De opleiding kan aantonen dat zij de eindkwalificaties heeft afgestemd op de verwachtingen van het afnemend veld.

De commissie is zich bewust van het feit dat het afnemend veld divers is. Zij verwacht echter dat de opleiding zich bewust is van het afnemend veld en op dit vlak een verantwoordelijkheid voelt. Bachelorafgestudeerden beschikken over voldoende van de genoemde vaardigheden om beroepen of functies te kunnen vervullen waarvoor een elementaire wetenschappelijke bacheloropleiding op het gebied van opleidingen die in de visitatie Taal- en Letterkunde beoordeeld worden, vereist of dienstig is.

C. Eindtermen en kwalificaties masteropleiding

De masteropleiding bouwt wat betreft kennis en vaardigheden voort op de bacheloropleiding. Studenten die een master hebben afgerond in een van de opleidingen die in het kader van de visitatie Taal- en Letterkunde worden beoordeeld, zullen over de volgende kennis en vaardigheden dienen te beschikken. Opleidingen kunnen naar de aard van het object van studie dat centraal staat en naar de aard van de invalshoek die zij gekozen hebben, keuzes maken en accenten leggen.

Kennis

De eindkwalificaties omvatten ten minste grondige kennis van en inzicht in een specialisme binnen de betreffende taal: letterkunde, taalkunde, cultuurkunde, taalbeheersing, of op het snijvlak van een of meerdere specialismen.

Afhankelijke van het specialisme omvatten de eindkwalificaties:

- Grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste taalkundige theorieën en de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en –technieken.
- Grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste literaire theorieën en de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en –technieken.
- Gedegen, specialistische kennis van en inzicht in de vertaalpraktijk.
- Grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste theorieën met betrekking tot taalbeheersing en de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en –technieken.

Vaardigheden

De eindkwalificaties omvatten ten minste:

- Goede taalvaardigheid in het Nederlands en in de bestudeerde taal, zowel lezen als schrijven, luisteren, spreken en interpreteren is daarvoor noodzakelijk.
- Kennis en vaardigheden die de afgestudeerde in staat stelt deel te nemen aan een discussie met vakgenoten.
- Actieve beheersing van de onderzoeksmethoden en -technieken van de betreffende taal binnen het (de) gekozen vakgebied(en), zodat de student onder begeleiding zelfstandig onderzoek kan uitvoeren.
- Gegevens (literatuur-, taal-, dan wel cultuurwetenschappelijk) op een diepgaand academisch niveau kunnen analyseren, vergelijken, kritisch toetsen en hiervan op een heldere wijze schriftelijk en mondeling verslag kunnen doen.
- (Afhankelijk van de keuze van de opleiding) Goede taalvaardigheid in het Engels.

Afstemming op het afnemend veld

Afgestudeerden beschikken over voldoende van de genoemde vaardigheden om zelfstandig beroepen of functies te kunnen vervullen op academisch niveau - zogenaamde academische beroepen - waarvoor een wetenschappelijke masteropleiding op het gebied van opleidingen die in de visitatie Taal- en Letterkunde beoordeeld worden, vereist of dienstig is. Onder academische beroepen worden beroepen verstaan waarin duurzame kennisontwikkeling, -verwerving of -verwerking, vermogen tot omgaan met onzekerheid en interpretatieverschillen en verantwoordelijkheid samengaan⁵.

Academische vaardigheden en attitude

Masterafgestudeerden zijn in staat:

- Zich op het gebied van het object van de studie een oordeel te vormen op grond van onvolledige of beperkte informatie, daarbij rekening houdend met relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten.
- Tot reflectie op ethische, historische, methodologische en sociaal-psychologische aspecten van de wetenschap⁶ die zich richt op het object van de studie.

⁵ Kuipers, T.A.F., Universiteit en Hogeschool 40, 9-18, 1993

⁶ Kuipers, T.A.F., Universiteit en Hogeschool 40, 9-18, 1993

3. Inhoud en programma bachelor- en masteropleidingen

A. Inhoud en programma bacheloropleiding

In het programma van de bacheloropleiding kunnen afhankelijk van de aard van de opleiding (vreemde taal, rijkstaal, taal/literatuurtheoretisch) één of meerdere domeinen (taalkunde, letterkunde, taalbeheersing, cultuurkunde en taalvaardigheid) aan bod te komen. Bij cultuurkunde gaat het om kennis van de cultuur in verschillende aspecten. Tussen de deeldomeinen die aan bod komen, komt voldoende synergie tot stand. De student beschikt niet alleen over voldoende en actuele kennis van de bovengenoemde domeinen. Hij verwerft tevens de nodige basisvaardigheden die hem zullen toelaten zelfstandig en kritisch met wetenschappelijke literatuur en met wetenschappelijk onderzoek om te gaan.

Binnen het geheel van de opleiding is er voldoende aandacht voor academische vorming.

In de bacheloropleiding van de vreemde talen zal het taalvaardigheidsonderwijs een belangrijke plaats innemen binnen het programma. Het aantal studiepunten dat daarvoor gereserveerd is, is afhankelijk van de bestudeerde taal, en van de vraag of de taal wel of niet op de middelbare school wordt gedoceerd.

In de vreemde-talenopleidingen is het wenselijk dat studenten als onderdeel van hun studie enige tijd kennismaken met de (academische) cultuur en omgeving door een verblijf in een gebied waar de bestudeerde taal gesproken wordt.

Het verdient aanbeveling dat de studenten tijdens de bacheloropleiding reeds worden geïntroduceerd in het analyseren van teksten, in het redigeren van wetenschappelijke teksten en in het doen van wetenschappelijk onderzoek.

In de bacheloropleiding biedt het programma in de vrije ruimte mogelijkheden voor een oriëntatie op het leraarschap.

De bacheloropleiding wordt afgesloten met een integratieve, afsluitende opdracht, bijvoorbeeld een bacheloreindwerkstuk, waarin de eindkwalificaties van de opleiding in samenhang getoetst worden.

B. Inhoud/programma masteropleiding

In de masteropleiding specialiseert de student zich in een of meerdere domeinen. Het programma biedt ruimte voor grondige bestudering van geesteswetenschappelijke methodologie en theorie en voor de samenstellende of ondersteunende disciplines. De deeldomeinen dienen op elkaar afgestemd te zijn, zodat de opleiding een samenhangend en coherent geheel is. In de multidisciplinaire opleidingen krijgt de integratie van de verschillende disciplines aandacht.

In het programma van de masteropleiding is voldoende ruimte aanwezig voor de ontwikkeling van de specifieke onderzoeksvaardigheden zodat een masterstudent in staat is een masterscriptie te schrijven op het gebied van het object van studie. De masteropleiding wordt afgesloten met een integratieve, afsluitende en zelfstandig uitgevoerde opdracht, meestal een masterscriptie, waarin de eindkwalificaties van de opleiding in samenhang worden getoetst.

In de masteropleiding wordt bovendien aandacht geschonken aan de maatschappelijke inbedding van het vakgebied.

BIJLAGE BREDE MASTERLABELS IN DE GEESTESWETENSCHAPPEN

Toelichting op basis van de notitie van VSNU aan de NVAO en OCW, februari 2010.

1 Inleiding

De VSNU (Disciplineoverlegorgaan Letteren en Geschiedenis) heeft een voorstel gedaan om te komen tot een reductie en herordening van het aantal masterlabels voor de sector geesteswetenschappen. Geesteswetenschappen kende meer dan 250 unieke labels in het landelijke opleidingsregister CROHO. Veel daarvan vallen nog eens uiteen in meerdere (niet landelijk geregistreerde) afstudeerrichtingen. Mede hierdoor is het onderwijs binnen GW, vooral in de masterfase, in hoge mate versnipperd en bovendien doen de opleidingslabels nauwelijks nog recht aan de inhoud en structuur van de feitelijke programma's. Het plan van minister Plasterk om de universiteiten in de gelegenheid te stellen hun masteraanbod te herordenen, heeft DLG aangegrepen als een uitstekende gelegenheid voor de voorgestelde herordening van opleidingsnamen binnen haar domein.

De tien faculteiten Geesteswetenschappen (UvA, VU, UU, RUL, RUN, RUG, EUR, UM, UvT en OU) hebben een plan ingediend om hun masteropleidingen onder te brengen onder eenentwintig brede opleidingsnamen (of uiteraard minder, als een faculteit geen programma's heeft die vallen onder een specifiek label). Zij maakten hiervoor gebruik van de omzettingsoperatie die OC&W in 2010 toeliet.

In het voorstel zijn bewust de educatieve masteropleidingen buiten beschouwing gelaten. De situatie is namelijk zo dat er tussen de universiteiten grote verschillen zijn over de zeggenschap over die opleidingen.

Het ministerie heeft het voorstel in augustus 2010 goedgekeurd (HO&S/2010/224546).

De instellingen voeren deze in per september 2011 (EUR, OU, RUN, UvT, UU) of september 2012 (RUG, UL, UM, UvA, VU).

De volgende nieuwe opleidingsnamen voor de masterfase zijn vastgesteld.

Letterkunde	(Literary Studies)
Taalwetenschappen	(Linguistics)
Archeologie	(Archeology)
Geschiedenis	(History)
Internationale Betrekkingen	(International Relations)
Oudheidstudies	(Classics & Ancient Civilizations)
Filosofie	(Philosophy)
Theologie & Religiewetenschappen	(Theology & Religious Studies)
Theologie	(Theology)
Kunst- & Cultuurwetenschappen	(Arts & Culture)
Mediastudies	(Media Studies)
Communicatie	& (Communication & Information)
Informatiewetenschap	
Erfgoedstudies	(Heritage Studies)
Afrika Studies	(African Studies)
Azië Studies	(Asian Studies)
Midden Oosten Studies	(Middle Eastern Studies)
Noord-Amerika Studies	(North American Studies)
Latijns-Amerika Studies	(Latin America Studies)
Eurazië Studies	(Eurasian Studies)
Europese Studies	(European Studies)
Neerlandistiek	(Dutch Studies)

2 De noodzaak tot reductie en herordening

Op zichzelf is een rijk aanbod aan opleidingen in de bachelor- en de masterfase binnen de Nederlandse geesteswetenschappen een realistische afspiegeling van de geschakeerdheid van haar wetenschappelijke onderwijs- en onderzoekspaat.

Het valt echter niet te ontkennen dat met name door de invoering van de bama de zorg voor het behoud van specialisaties heeft geleid tot een proliferatie aan opleidingen - en dus ook aan opleidingslabels - op het niveau van de master. Daar komt nog bij dat de invoering van de researchmasters met een verschillende studieduur (twee jaar versus één jaar) en ook de structuur van de educatieve masteropleidingen met een civiel effect, veelal gekoppeld aan een taal, een veelheid aan opleidingen in de hand hebben gewerkt. In andere wetenschapsgebieden waar masteropleidingen standaard een duur van twee jaar hebben, heeft zich een dergelijke proliferatie niet in die mate voorgedaan. Fundamentele wetenschappelijke vernieuwingen van bijvoorbeeld de biologie, scheikunde of natuurkunde konden altijd gemakkelijk(er) worden opgevangen binnen bestaande opleidingen.

3 Begin bij de Masters

Bij de invoering van de bama in 2003 zijn veel masters omgezet vanuit de oude gedachte dat iedere bestaande opleiding in tweeën gedeeld moest worden. Omdat er vele varianten waren in de afstudeerfase van het oude doctoraal, heeft dat geleid tot een sterke proliferatie aan masteropleidingen. [...] De wens om het aantal masteropleidingen aanzienlijk te reduceren, staat niet haaks op het feit dat de master q.q. een specialisatie betreft. Ook in het nieuwe systeem zijn masters specialisaties ten opzichte van de breder opgezette bachelors; de aard van de specialisatie binnen de geesteswetenschappen heeft zich dusdanig gewijzigd, dat de huidige opleidingslabels daaraan niet langer recht doen. Er is juist behoefte aan een flexibeler systeem waarin brede opleidingsnamen de mogelijkheid tot programma's scheppen op basis van eenduidige programmaregels. [...].

4 Vergroting van de transparantie

Voor studenten is het grote aanbod binnen de geesteswetenschappen na hun bachelor op dit moment weinig transparant. Opleidingen die qua inhoud nauwelijks of niet van elkaar verschillen, worden bij de diverse faculteiten in den lande met verschillende opleidingsnamen benoemd. Bovendien voldoen veel van de bestaande opleidingen (en hun bijbehorende labels) in de masterfase niet aan de wens om zowel in de breedte als in de diepte te kunnen specialiseren, omdat veel opleidingen die flexibiliteit niet kunnen bieden. De dynamiek van het onderwijs heeft zich de afgelopen jaren voor de masterfase dan ook anders ontwikkeld dan voor de bachelorfase. Het is niet langer zo dat de student, na bijvoorbeeld een bachelordiploma binnen een van de moderne talen te hebben behaald, zich in de masterfase uitsluitend binnen de grenzen van die taal wil specialiseren. Hij/zij zal vaak een programma kiezen met een letterkundige, een taalkundige dan wel een communicatiekundige toespitsing. Die keuze is in belangrijke mate ingegeven door de wetenschappelijke dynamiek binnen de geesteswetenschappen. Net zoals in andere domeinen van de wetenschap, is specialisatie mede gebaseerd op ontwikkelingen binnen het onderzoek. Men specialiseert zich in de masters al sinds geruime tijd eerder op de specifieke discipline (taalkunde) en daarbinnen op Frans of Italiaans in plaats van andersom, omdat de belangrijkste ontwikkelingen binnen de linguïstiek zich niet langs taalgebonden lijnen afspelen, maar langs (multi-)disciplinaire (dwars)verbanden zoals neurocognitie of tweede taalverwerving. Veel faculteiten kennen dan ook al geruime tijd masterprogramma's als 'letterkunde' en 'taalkunde' in plaats van 'Italiaanse letterkunde' en 'Italiaanse taalkunde'.

5 Brede opleidingsnamen en nieuwe spelregels

In het voorliggende voorstel wordt het thans bestaande palet van meer dan 250 in het CROHO geregistreerde masterlabels geconcentreerd in een overzichtelijk en hanteerbaar aantal brede opleidingen ofwel wetenschappelijke domeinen. Dit betekent niet dat het huidige aanbod aan opleidingsmogelijkheden in de geesteswetenschappen verschaalt: de huidige masters kunnen als *programma's* gecontinueerd kunnen worden, maar nu wel onder overkoepelende, landelijk gelijkkluidende en dus overzichtelijker namen. [...]

6 Verhoging van de doelmatigheid

Het ontwerp van een twintigtal brede opleidingsnamen waaronder elke faculteit zijn huidige opleidingen kan onderbrengen is een noodzakelijke eerste stap naar meer doelmatigheid. In het rapport *Duurzame Geesteswetenschappen* heeft de commissie Cohen terecht gewezen op de nadelige effecten van de grote versnippering van het onderwijsaanbod in de masterfase. Met name binnen de deeldomeinen waar de vraag van studenten gering is, hebben de faculteiten het in toenemende mate moeilijk om nog volwaardige programma's binnen de bestaande opleidingslabels te kunnen blijven aanbieden. Om dit probleem van doelmatigheid het hoofd te bieden, liggen twee maatregelen voor de hand: 1. een doelmatiger aanbod van programma's per faculteit (bijvoorbeeld door het aanbod te reduceren of modules te matriceren) en 2. meer landelijke samenwerking tussen de faculteiten. De huidige (te) grote hoeveelheid aan opleidingsnamen staat dit noodzakelijke proces van grotere doelmatigheid binnen de geesteswetenschappen in de weg. Met minder en eenduidiger opleidingsnamen is de weg naar herziening van het aantal programma's aanzienlijk eenvoudiger. Om tot meer en fundamenteelere uitwisseling en samenwerking tussen faculteiten onderling te kunnen komen, is het bovendien nodig dat de opleidingslabels landelijk gezien eenduidig worden en dat helder is welke programma's onder welke opleidingsnamen vallen.

Voor de goede orde zij nog eens uitdrukkelijk opgemerkt dat met de hier voorgestelde herordening van het aantal masterlabels slechts een deel, zij het een niet gering deel, van de doelmatigheidsproblematiek binnen de geesteswetenschappen zal en kan worden opgelost. Wanneer de faculteiten immers met minder opleidingslabels het aantal masterprogramma's zou gaan vergroten, is er geen winst behaald. Mede om die reden is het van belang om na de omzetting het landelijke palet aan programma's (en dus ook afstudeerrichtingen) in samenspraak met de Commissie Regieorgaan Geesteswetenschappen tegen het licht te houden.

7 Brede labels en civiel effect

Het voorstel om te komen tot reductie van opleidingsnamen en een herordening van masteropleidingen heeft nauwelijks en in ieder geval geen nadelige effecten op het civiel effect van de bijbehorende diploma's. Het masterdiploma vermeldt altijd de naam van de *opleiding* - bijvoorbeeld 'Master Letterkunde' - en kan een meer specifieke aantekening krijgen waarin de naam van het gevolgde *programma* wordt vermeld - bijvoorbeeld 'Engels'. Net als nu het geval is, worden afstudeerrichtingen op het diplomasupplement vermeld. Op het diplomasupplement staan altijd alle vakken vermeld en daaraan is voor een ieder af te lezen hoe de gevolgde studie inhoudelijk is opgebouwd. De student met een masterdiploma 'Geschiedenis' kan aan de toekomstige werkgever laten zien dat hij/zij zich binnen de Mediëvistiek dan wel de Sociaal-Economische Geschiedenis heeft gespecialiseerd.

De gekozen opleidingsnamen zijn internationaal gangbaar. Uiteraard zal voor elk ervan een Engelstalig equivalent moeten komen. In de VS bijvoorbeeld is het vermelden van 'program' normaal, evenals een diplomasupplement waarop alle vakken staan vermeld. Voor Amerikanen is vooral ook het niveau waarop het vak gevolgd is, van belang. Ook voor de geesteswetenschappen willen wij dit onderscheid op het diploma kunnen maken, al was het maar om aan te geven of een vak op het niveau van de eenjarige master of de researchmaster

is gevolgd. Faculteiten kunnen afspraken maken over de invoering van niveauaanduiding in hun module-omschrijving. Zolang de *opleidingsnamen eenduidig* blijven en de *programmanamen specifiek* kunnen zijn, zal de internationale herkenbaarheid van de Nederlandse masteropleidingen alleen maar vergroot worden.[...]

8 Brede labels en toetsing

Hoewel de opleidingsnamen in dit voorstel breder zijn, is er wel degelijk een gemeenschappelijke noemer die één specifiek domein bestrijkt en tevens aangeeft dat er sprake is van dezelfde *learning outcomes* zoals de NVAO die hanteert. Als we de GW-opleidingen vergelijken met andere gebieden, zoals de psychologie, zien we dat daar uiteenlopende velden zoals de bio-psychologie en sociale psychologie ook onder één noemer herkenbaar zijn, terwijl de specialisaties zeer uiteenlopen. Dit geldt bijvoorbeeld evenzeer voor opleidingen als Geschiedenis: de gezamenlijke didactische doelstellingen binden de vele varianten binnen de opleiding Geschiedenis - van Oudheid tot Sociaal Economische Geschiedenis - naar tevredenheid samen. Een opleiding binnen Europese Studies of Azië Studies heeft nadrukkelijk andere learning outcomes dan bijvoorbeeld Geschiedenis. Bij deze zogenaamde regiostudies gaat het om de bestudering van continentale culturen, waarvan talen en letteren onderdeel kunnen zijn, maar evenzeer de geo-politieke en sociale geschiedenis van de betreffende regio.[...]

9 Differentiatie in duur bij gelijke opleidingslabels

Het is op dit moment praktisch en juridisch niet mogelijk om opleidingen met dezelfde naam, maar met een afwijkende lengte onder te brengen onder een en de dezelfde geaccrediteerde naam of label. Dit heeft met name te maken met de studiefinanciering, maar soms ook met de bekostiging (denk aan bètabekostiging) of de wijze van beoordeling (denk aan de onderzoeksmasters). Het is echter op dit moment wèl mogelijk om opleidingen met dezelfde naam apart te registreren. Een voorbeeld: een faculteit heeft een eenjarige, een anderhalfjarige en een tweejarige researchmaster Geschiedenis. Die kunnen alle drie onder de naam Geschiedenis in het CROHO worden geregistreerd en wel als Geschiedenis (60 EC), Geschiedenis (90 EC) en Geschiedenis (120 EC). Er zijn (en blijven) dus in het CROHO wel degelijk drie registraties, maar naar buiten toe geeft het een homogeen (of homogener) beeld. Die homogeniteit geldt al helemaal wanneer we deze wijze van naamgeving binnen het hele domein van de Geesteswetenschappen hanteren.[.....]

Bijlage 3: Beoogde eindkwalificaties

Masteropleiding Letterkunde

De eindkwalificaties zijn als volgt vastgelegd in de Onderwijs- en Examenregeling 2012-2013.

Art 3.1. Lid 1. Met de opleiding wordt beoogd:

- i. het aanbrengen van gespecialiseerde kennis, vaardigheid en inzicht op het gebied van het gevolgde masterprogramma;
- ii. de voorbereiding op de beroepsuitoefening als deskundige op het gebied van het gevolgde masterprogramma;
- iii. de voorbereiding, qua leervaardigheden, op een vervolgstudie met een grotendeels zelfgestuurd of autonoom karakter;
- iv. het bereiken van de eindkwalificaties genoemd in lid 2.

Art 3.1. Lid 2. De afgestudeerde:

- a. heeft diepgaande kennis van en inzicht in het vakgebied van het gevolgde masterprogramma;
- b. heeft een grondige kennis van een specialisme binnen de opleiding;
- c. heeft de vaardigheid om zelfstandig problemen op het terrein van het gevolgde masterprogramma te signaleren, formuleren, analyseren en eventuele oplossingen aan te dragen;
- d. heeft de vaardigheid om de beschikbare informatie te verzamelen en op basis daarvan een oordeel of een advies te formuleren, en daarbij rekening te houden met de kwaliteit van de informatie en tevens met de sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke en ethische verantwoordelijkheden die zijn verbonden aan het toepassen van de eigen kennis en oordelen;
- e. heeft de vaardigheid om onderzoek op het vakgebied van het gevolgde masterprogramma uit te voeren en daarover te rapporteren op een wijze die voldoet aan de gebruikelijke disciplinaire normen;
- f. beschikt over professionele en academische vaardigheden, met betrekking tot de programma's die vallen onder de opleiding;
- g. is in staat om kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit een professionele benadering van zijn/haar werk of beroep laat zien;
- h. is in staat om conclusies, alsmede kennis, motieven en overwegingen die hieraan ten grondslag liggen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten;
- i. is op grond van opgedane kennis en vaardigheden in staat zich zelfstandig verder academisch te ontwikkelen, o.m. in het kader van postacademisch onderwijs of een promotietraject.

De eindkwalificaties zijn als volgt vastgelegd in de OER 2012-2013.

Art 3.1 Lid 1. Met de opleiding wordt beoogd:

- i. het aanbrengen van gespecialiseerde kennis, vaardigheid en inzicht op het gebied van het gevolgde masterprogramma;
- ii de voorbereiding op de beroepsuitoefening als deskundige op het gebied van het gevolgde masterprogramma;
- iii. de voorbereiding, qua leervaardigheden, op een vervolgstudie met een grotendeels zelfgestuurd of autonoom karakter;
- iv. het bereiken van de eindkwalificaties genoemd in lid 2.

Art 3.1 Lid 2. De afgestudeerde:

- a. heeft diepgaande kennis van en inzicht in het vakgebied van het gevolgde masterprogramma;
- b. heeft een grondige kennis van een specialisme binnen de opleiding;
- c. heeft de vaardigheid om zelfstandig problemen op het terrein van het gevolgde masterprogramma te signaleren, formuleren, analyseren en eventuele oplossingen aan te dragen;
- d. heeft de vaardigheid om de beschikbare informatie te verzamelen en op basis daarvan een oordeel of een advies te formuleren, en daarbij rekening te houden met de kwaliteit van de informatie en tevens met de sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke en ethische verantwoordelijkheden die zijn verbonden aan het toepassen van de eigen kennis en oordelen;
- e. heeft de vaardigheid om onderzoek op het vakgebied van het gevolgde masterprogramma uit te voeren en daarover te rapporteren op een wijze die voldoet aan de gebruikelijke disciplinaire normen;
- f. beschikt over professionele en academische vaardigheden, in het bijzonder op het gebied van taalbeschouwing, taalanalyse en taalgebruik;
- g. is in staat om kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit een professionele benadering van zijn/haar werk of beroep laat zien;
- h. is in staat om conclusies, alsmede kennis, motieven en overwegingen die hieraan ten grondslag liggen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten, niet-specialisten of betrokkenen in een relevant beroepsveld;
- i. is op grond van opgedane kennis en vaardigheden in staat zich zelfstandig verder academisch te ontwikkelen, o.m. in het kader van postacademisch onderwijs of een promotietraject.

Bijlage 4: Overzicht van de programma's

Masteropleiding Letterkunde

Schematische programmaindeling Literatuur en Cultuurkritiek			
Blok 1 15 EC	Blok 2 15 EC	Blok 3 15 EC	Blok 4 15 EC
2 verlichte cursussen op het gebied van Literatuur en Cultuurkritiek.	2 verdiepende keuze cursussen; bij een taalspecifieke invulling de bijbehorende taalspecifieke cursus.	2 verdiepende keuze cursussen. Bij een taalspecifieke invulling de bijbehorende taalspecifieke cursus, of een (taalspecifieke) stage van 7,5-15 EC.	Afstudeerproject

Schematische programmaindeling Middeleeuwen en Renaissance Studies			
Blok 1 15 EC	Blok 2 15 EC	Blok 3 15 EC	Blok 4 15 EC
Verplicht cursorisch onderwijs over Middeleeuwen en Renaissance Afhankelijk van de gewenste specialisatie een verplichte cursus Renaissance of een keuzemodule Middeleeuwen	Verplicht cursorisch onderwijs over Middeleeuwen en Renaissance Afhankelijk van de gewenste specialisatie een verplichte cursus Middeleeuwen of een keuzemodule Renaissance	Twee specialistische keuzecursussen	Afstudeerproject.

Schematische programmaindeling Vertalen			
Blok 1 15 EC	Blok 2 15 EC	Blok 3 15 EC	Blok 4 15 EC
Verplicht cursorisch onderwijs op het gebied van vertaling en vertaalreflectie, bestaande uit een taaloverstijgende cursus en een taalspecifieke cursus.	Verplicht cursorisch onderwijs op het gebied van vertaling en vertaalreflectie, bestaande uit een taaloverstijgende cursus en een taalspecifieke cursus.	Twee specialistische keuzecursussen (Literair en Vaktalig Vertalen); of een (taalspecifieke) stage.	Afstudeerproject.

Masteropleiding Taalwetenschappen

Schematische programmaindeling Interculturele Communicatie			
Blok 1 15 EC	Blok 2 15 EC	Blok 3 15 EC	Blok 4 15 EC
2 verplichte cursussen van 7,5 EC – taaloverstijgend	2 verplichte cursussen van 5 en 10 EC taalspecifiek	Stage	Masterwerkstuk

Schematische programmaindeling Taal, Mens en Maatschappij			
Blok 1 15 EC	Blok 1 15 EC	Blok 1 15 EC	Blok 1 15 EC
3 verplichte cursussen van 5 EC - taaloverstijgend	2 verplichte cursussen van 5 EC – taaloverstijgend 1 keuzecursus (taalspecifiek of taaloverstijgend) van 5 EC. Bij een taalspecifieke invulling is de bijbehorende taalspecifieke cursus verplicht. Of een stage van 5-10 EC.	2 verplichte cursussen van 5 EC – taaloverstijgend 1 keuzecursus (taalspecifiek of taaloverstijgend) van 5 EC. Bij een taalspecifieke invulling is de bijbehorende taalspecifieke cursus verplicht. Of een stage van 5-10 EC.	Masterwerkstuk

Bijlage 5: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

Instroom-, doorstroom- en uitstroomgegevens

Masteropleiding Letterkunde

Instroom

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011*
Literatuur en Cultuurkritiek (LCK)	55	55	38	45	49	49	28
Middeleeuwen en Renaissance Studies (MRS)	21	27	25	31	24	13	9
Vertalen	39	44	38	37	55	48	40
<i>Totaal</i>	<i>115</i>	<i>126</i>	<i>101</i>	<i>113</i>	<i>128</i>	<i>110</i>	<i>77</i>

Peildatum: 15 december 2011, * Peildatum: 7 juni 2012

Bron: Osiris (via Finance & Control)

Toelichting:

LCK: t/m 2010 drie aparte programma's, daarvan gegevens bij elkaar opgeteld.

MRS: t/m 2009 drie aparte programma's, daarvan gegevens bij elkaar opgeteld.

Rendementen

Naam programma	Cohort	Instroom	Geen	Binnen 1 jaar	Binnen 2 jaar	Binnen 3 jaar	Binnen 4 jaar	Binnen 5 jaar	Binnen 6 jaar
Vertalen	2005	39	8	8	23	26	28	28	31
	2006	44	5	13	24	35	38	39	-
	2007	38	13	11	23	25	-	-	-
	2008	37	9	8	23	25	28	-	-
	2009	55	13	12	37	42	-	-	-
	2010	48	21	18	27	-	-	-	-
Literatuur en Cultuurkritiek (LCK)	2005	53	7	17	36	41	44	45	46
	2006	55	11	20	36	42	44	-	-
	2007	38	7	15	26	31	-	-	-
	2008	45	9	21	33	36	-	-	-
	2009	49	13	15	33	36	-	-	-
	2010	49	19	21	30	-	-	-	-
Middeleeuwen en Renaissance Studies	2005	21	4	12	17	-	-	-	-
	2006	27	5	14	21	-	22	-	-
	2007	25	7	4	13	14	16	17	-
	2008	31	7	13	21	23	-	-	-
	2009	24	8	5	11	13	-	-	-
	2010	13	0	8	10	-	-	-	-

Peildatum: 30 mei 2012

Bron: Osiris (via Finance & Control)

Toelichting:

LCK: t/m 2010 drie aparte programma's, daarvan gegevens bij elkaar opgeteld.

MRS: t/m 2009 drie aparte programma's, daarvan gegevens bij elkaar opgeteld.

Gemiddelde studieduur in maanden

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Literatuur en Cultuurkritiek (LCK)	21	17	17	18	16	12
Middeleeuwen en Renaissance Studies (MRS)	14	16	21	14	13	11
Vertalen	25	23	16	20	18	12

Peildatum: 15 december 2011

Bron: Osiris (via Finance & Control)

Toelichting:

LCK: t/m 2010 drie aparte programma's, daarvan gegevens bij elkaar opgeteld en gemiddeld.

MRS: t/m 2009 drie aparte programma's, daarvan gegevens bij elkaar opgeteld en gemiddeld.

Masteropleiding Taalwetenschappen

Instroom

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011*
Interculturele Communicatie (ICC)	12	46	38	39	36	47	38
Taal, Mens en Maatschappij (TMM)	19	12	21	24	35	29	22
Totaal	31	58	59	63	71	76	60

Peildatum: 15 december 2011, * Peildatum: 7 juni 2012

Bron: Osiris (via Finance & Control)

Toelichting:

TMM: t/m 2008 drie aparte programma's, daarvan gegevens bij elkaar opgeteld.

Rendementen

Naam programma	Cohort	Instroom	Geen	Binnen 1 jaar	Binnen 2 jaar	Binnen 3 jaar	Binnen 4 jaar	Binnen 5 jaar	Binnen 6 jaar
Interculturele Communicatie (ICC)	2005	12	4	2	6	8	-	-	-
	2006	46	8	5	27	35	36	38	-
	2007	38	5	11	27	31	33	-	-
	2008	39	6	9	30	33	-	-	-
	2009	36	8	4	21	26	-	-	-
	2010	47	29	8	17	-	-	-	-
Taal, Mens en Maatschappij	2005	19	-	3	11	13	16	-	-
	2006	12	2	4	7	-	-	-	-
	2007	21	1	9	15	18	-	-	-
	2008	24	1	9	15	17	-	-	-
	2009	35	-	17	27	-	-	-	-
	2010	29	-	15	17	-	-	-	-

Peildatum: 30 mei 2012

Bron: Osiris (via Finance & Control)

Toelichting:

TMM: t/m 2008 drie aparte programma's, daarvan gegevens bij elkaar opgeteld en gemiddeld.

Gemiddelde studieduur in maanden

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Interculturele Communicatie (ICC)	19	23	19	18	19	12
Taal, Mens en Maatschappij (TMM)	32	17	17	15	12	10

Peildatum: 15 december 2011

Bron: Osiris (via Finance & Control)

Toelichting:

TMM: t/m 2008 drie aparte programma's, daarvan gegevens bij elkaar opgeteld en gemiddeld.

Gerealiseerde docent-studentratio

School	Onderwijs FTE	Aantal ingeschreven studenten	Ratio
Nederlands	20.85	811	38.9
Geschiedenis/ Kunstgeschiedenis	46.12	1866	40.5
Media- en cultuur Wetenschappen	30.12	1394	46.3
Religie en theologie	12.63	350	27.7
Moderne Talen	46.92	1375	29.3
Wijsbegeerte	15.10	531	35.2
<i>Faculteit GW totaal</i>	<i>171.74</i>	<i>6327</i>	<i>36.8</i>

Toelichting

De faculteit Geesteswetenschappen (GW) heeft er voor gekozen om de staf-student ratio per School te presenteren. Hier liggen de volgende redenen aan ten grondslag:

1. Het onderwijs binnen GW wordt verzorgd binnen Schools. Deze Schools bieden allen een aantal opleidingen en tellen ingeschreven studenten. De staf die het onderwijs binnen de Schools verzorgt, is ondergebracht in een departement, maar in alle gevallen, met uitzondering van de School Liberal Arts, is een School gekoppeld aan een gelijknamig departement.
2. Het aantal onderwijs FTE van de staf wordt per Departement (per leerstoel) geregistreerd, er is geen onderverdeling tussen uren voor bachelor- en masteronderwijs. Bij de toelichting wordt voor de leesbaarheid overal gesproken over School, ook als het gaat om staf.
3. Voor de berekening is uitgegaan van alle ingeschreven vol- en deeltijdstudenten aan een opleiding binnen de faculteit Geesteswetenschappen, inclusief alle premasterstudenten (zij volgen bacheloronderwijs) en researchmaster en educatieve masterstudenten.

4. Voor de berekening is uitgegaan van alle beschikbare onderwijs FTE, zoals geregistreerd in SAP. Hierbij zijn ook de studentassistenten, voor zover bekend, meegerekend.
5. Het onderwijs van sommige opleidingen, zoals bijvoorbeeld Communicatie- en Informatiewetenschappen (CIW) wordt verzorgd door staf van verschillende Schools. Die verdeling is niet zichtbaar in de administratie. Daar waar nodig zijn studenten van die opleidingen gelijkelijk verdeeld over de Schools die onderwijs binnen de desbetreffende opleiding verzorgen.
6. Naast bachelor- en academisch masteronderwijs, de onderwerpen van deze visitaties, verzorgt vrijwel alle staf van de faculteit Geesteswetenschappen ook onderwijs binnen de research masteropleidingen en/of de educatieve masteropleidingen. Ook hiervoor geldt dat de docentuur voor deze opleiding niet zichtbaar kan worden gemaakt in de administratie zoals Geesteswetenschappen deze voert. Al deze studenten zijn meegenomen in de berekening van de staf-studentratio, waarbij de educatieve masteropleidingen voor de helft zijn meegeteld. De ratio die hier gepresenteerd wordt, behelst dus alle studenten, van bachelor-, academische master-, research master- en educatieve masteropleidingen.
7. De bacheloropleidingen Liberal Arts & Sciences (LAS) en Taal- en Cultuurstudies (TCS) zijn ondergebracht in een School waaraan (vrijwel) geen staf verbonden is. De studentenaantallen van deze opleidingen zijn verdeeld over de overige Schools. Dit is gedaan door na te gaan hoeveel studenten kiezen voor een hoofdrichting die gekoppeld kan worden aan een School en dat aantal studenten op te tellen bij het aantal studenten dat staat ingeschreven voor een opleiding binnen een School.
8. De staf verzorgt niet alleen onderwijs binnen het aantal FTE, maar begeleidt ook bacheloreindwerkstukken, masterscripties en stages. Daarnaast zijn veel docenten tutor, de tijd die zij besteden aan het tutorschap valt ook binnen hun onderwijs FTE.

Technische Toelichting

Peildatum voor zowel stafgegevens als studentgegevens is 1 januari 2012. Gebruikte bronnen zijn SAP (FTE) en Osiris (aantallen studenten) en de eigen administratie van de School Liberal Arts (verdeling studenten over hoofdrichtingen).

Voor de berekening van de FTE:

1. Voor iedere School zijn de onderwijs FTE gegevens genomen zoals zij bekend zijn in SAP, geleverd door F&C. Alle WBS elementen eindigend op 0.1 (onderwijs) en geselecteerd op leerstoel zijn meegenomen.
2. De studentassistenten zoals zij per cursus worden ingezet, zijn opgeteld bij het aantal onderwijs FTE van de desbetreffende School.
3. Bij iedere School is 0.1 FTE bijgeteld. Dit zijn de studentassistenten LAS en TCS die worden ingezet. Het totaal aan FTE (0.575 FTE) wat zij voor hun rekening nemen, is verdeeld over de zes Schools.

Voor de berekening van het aantal studenten per school:

1. Het aantal studenten is per School genomen.
2. Het aantal ingeschreven deeltijdstudenten is gedeeld door twee ter compensatie van het feit dat zij minder onderwijs volgen.
3. Bij het bovenstaande komen twee aanvullingen, namelijk:
 - a. Het aantal studenten van enkele opleidingen is gelijkelijk verdeeld over twee schools. Het betreft de volgende opleidingen of masterprogramma's:
 - i. American Studies (MA): 50% GKG – 50% MT
 - ii. Communicatie- en Informatiewetenschappen (BA): 50% NED – 50% MCW
 - iii. Interculturele Communicatie (MA): 50% NED – 50% MT
 - iv. Middeleeuwse Studies (MA): 50% NED – 50% MT
 - v. Ancient - Medieval & Renaissancestudies (MA): 50% NED – 50% MT
 - vi. Medieval Studies (MA): 50% NED – 50% MT
 - vii. Renaissance Studies (MA): 50% NED – 50% MT
 - viii. Taal, Mens en Maatschappij (MA): 50% NED – 50% MT
 - ix. Historical and Comparative Studies of the Sciences and Humanities (MA): 50% WBG – 50% GKG
 - b. Alle Educatie en Communicatie masteropleidingen zijn gemiddeld verdeeld over de desbetreffende Schools en het Centrum voor Onderwijs en Leren van de UU (COLUU). Het betreft de volgende masteropleidingen: Duitse taal en cultuur: educatie en communicatie, Engelse taal en cultuur: educatie en communicatie, Franse taal en cultuur: educatie en communicatie, Geschiedenis: educatie en communicatie, Kunstgeschiedenis: educatie en communicatie, Muziekwetenschap: educatie en communicatie, Nederlandse taal en cultuur: educatie en communicatie, Spaanse taal en cultuur: educatie en communicatie, en Wijsbegeerte: educatie en communicatie.
4. Voor LAS en TCS is het aantal studenten dat ingeschreven staat voor een hoofdrichting verdeeld over de Schools. Hierop bestaan drie aanvullingen:
 - a. De studenten TCS zonder hoofdrichting zijn naar rato verdeeld over de hoofdrichtingen.
 - b. Studenten bij TCS met een zgn. “vrije hoofdrichting”(5) zijn NIET meegeteld.
 - c. Het onderwijs bij enkele hoofdrichtingen wordt verzorgd door meerdere Schools. Indien dit het geval is, is het aantal studenten gedeeld door de schools waardoor het onderwijs wordt verzorgd. Het betreft de volgende hoofdrichtingen:
 - i. Amerikanistiek: 50% GKG – 50% MT
 - ii. Middeleeuwen: 50% NED – 50% MT
 - iii. Moderne Letterkunde: 50% NED – 50% MT
 - iv. Renaissance studies: 50% NED – 50% MT

Overzicht van alle opleidingen binnen Geesteswetenschappen, gerangschikt naar School (Volgens CROHO registratie, masteropleidingen zonder onderliggende programma's. Bij masteropleidingen die worden verzorgd door twee Schools is de opleiding bij de penvoerende School opgenomen.)

School	Bacheloropleidingen	Masteropleidingen	Educatieve Masters	Research Masters
Nederlands	Nederlands (VT&DT)	Neerlandistiek (DT)	Nederlandse taal en cultuur: educatie en communicatie	Nederlandse letterkunde
Geschiedenis/ Kunst- geschiedenis	Geschiedenis (VT&DT) Kunstgeschiedenis (VT&DT)	Geschiedenis (VT&DT), American Studies, Internationale Betrekkingen	Geschiedenis: educatie en communicatie, Kunstgeschiedenis: educatie en communicatie	Modern History, Ancient, Medieval and Renaissance Studies, Art History of the Low Countries in its European Context
Media- en cultuur Wetenschappen	Communicatie- en Informatiewetenschappen, Theater-, Film- en Televisiewetenschappen, Muziekwetenschap	Kunst- en cultuurwetenschappen, Communicatie- en Informatiewetenschappen, Media Studies	Muziekwetenschap: educatie en communicatie	Musicology, Media and Performance Studies, Gender and Ethnicity
Religie en theologie	Godgeleerdheid (VT&DT), Arabisch	Theologie en Religiewetenschappen (VT&DT)		
Moderne Talen	Duits, Frans, Engels, Italiaans, Keltisch, Portugees, Spaans, Literatuurwetenschap, Taalwetenschap	Taalwetenschappen, Letterkunde	Duitse taal en cultuur: educatie en communicatie, Engelse taal en cultuur: educatie en communicatie, Franse taal en cultuur: educatie en communicatie	Linguistics: the Study of the Language Faculty, Comparative Literary Studies, Ancient, Medieval and Renaissance Studies
Wijsbegeerte	Wijsbegeerte, Kunstmatige Intelligentie	Filosofie, Cognitive Artificial Intelligence	Wijsbegeerte: educatie en communicatie	Philosophy
Liberal Arts	Liberal Arts & Sciences, Taal- en Cultuurstudies	-		

Gemiddeld aantal contacturen per fase van de studie

Masteropleiding Letterkunde

Het gebruikelijke aantal contacturen varieert van 6 uur (3 x 2 uur) per week tot – meestal - 4 uur (2 x 2) per week; in tutorials naar afspraak tussen docent en studenten.

Masteropleiding Taalwetenschappen

Het gebruikelijke aantal contacturen varieert van 6 uur (3 x 2 uur) per week tot – meestal - 4 uur (2 x 2) per week; in tutorials naar afspraak tussen docent en studenten.

Bijlage 6: Bezoekprogramma

Maandag 14 januari

- 09.00 - 10.00 **Bestuderen documenten leestafel**
10.00 - 12.00 **Intern overleg over zelfstudies, leestafel en scripties (incl. lunch)**
- 12.00 - 13.00 **Management/ Inhoudelijke verantwoordelijkheden**
- prof. dr Bert van den Brink, vice-decaan faculteit Geesteswetenschappen
- prof. dr. Peter Schrijver, directeur bachelorschool Moderne Talen
- prof. dr. Wim Zonneveld, directeur masteropleidingen Moderne Talen
- prof. dr Paul Wackers, directeur bachelorschool Nederlands en masteropleiding Neerlandistiek
- 13.00 - 13.45 **Sudenten BA Taalwetenschap**
- Marit Keemink
- Alexandra Andersson
- Taki Bremmers
- Elise Prins
- Imene Walles
- Tessel Arendsen
- 13.45 - 14.30 **Docenten BA Taalwetenschap**
- prof. dr. Martin Everaert
- dr. ir. Gerrit Bloothoof
- dr. Joost Zwarts
- dr. Marijana Marelj
- Loes Koring MA (ziek, niet gekomen)
- dr. Yoad Winter
- 14.30 - 15.00 **Pauze/ intern overleg**
- 15.00 - 15.45 **Studenten BA Literatuurwetenschap**
- Hinke de Jong
- Laura Kranen
- Marly Terwisscha
- Alain Balistreri
- 15.45 - 16.30 **Docenten BA Literatuurwetenschap**
- prof. dr. Ann Rigney
- dr. Frank Brandsma
- dr. Jeroen Salman
- dr. Frank de Glas
- dr. Roeland Harms
- 16.30 - 16.45 **Splitsing commissie**
- 16.45 - 17.30 **Studenten BA Nederlandse taal en cultuur en MA Neerlandistiek**
- Martine Veenendaal, student MA Neerlandistiek
- Tom de Klerk, student MA Neerlandistiek
- Sandra Boskamp, student BA Nederlands
- Rik Vangangelt, student BA Nederlands
- Jorik van Engeland, student BA Nederlands
- Lieke Brakkée, student BA Nederlands

- 16.45 - 17.30** **Studenten BA Franse Taal en Cultuur en BA Italiaanse Taal en Cultuur**
 - Josephine Raaijmakers, student Frans
 - Nicole Heins, student Frans
 - Joeba Bootsma, student Frans
 - Myrthe Iannella, student Italiaans
 - Michelle Heijmans, student Italiaans
 - Jelle Kemper, student Italiaans
- 17.30 - 18.15** **Docenten BA Nederlandse taal en cultuur en Ma Neerlandistiek**
 - prof. dr. Els Stronks, docent MA Neerlandistiek en BA Nederlands
 - dr. Wilbert Smulders, docent Ma Neerlandistiek en BA Nederlands
 - dr. Jacqueline Evers-Vermeul, docent MA Neerlandistiek en BA Nederlands
 - dr. Dieuwke van der Poel, tutor MA Neerlandistiek en docent BA Nederlands
 - dr. Marja van Koppen, docent BA Nederlands
 - dr. Feike Dietz, docent BA Nederlands
- 17.30 – 18.15** **Docenten BA Franse Taal en Cultuur en BA Italiaanse Taal en Cultuur**
 - prof. dr. Henriëtte de Swart, docent Frans
 - dr. Katell Laveant, docent Frans
 - drs. Luuk Dijkstra, docent Frans
 - dr. Monica Janssen, docent Italiaans
 - dr. Luisa Meroni, docent Italiaans
 - prof. dr. Harald Hendrix, docent Italiaans
- 18.15 - 18.45** **Tussentijdse conclusies BA Nederlandse taal en cultuur en MA Neerlandistiek**
- 18.15 - 18.45** **Tussentijdse conclusies BA Franse Taal en Cultuur en BA Italiaanse Taal en Cultuur**
- 19.00 - 21.00** **Diner en commissieoverleg in Restaurant Deeg**

Dinsdag 15 januari

- 09.00 - 09.15** **Korte voorbespreking commissie**
- 09.15 - 09.30** **Splitsing commissie**
- 9.30 - 10.00** **Studenten BA Spaanse Taal en Cultuur**
 - Janneke Schellekens
 - Richard Kol
 - Roshni Krishnadath
- 09.30 - 10.15** **Studenten BA Duitse Taal en Cultuur, BA Engelse Taal en Cultuur, BA Keltische Taal en Cultuur**
 - Marlon den Brecjen, student Duits
 - Saskia de Graaf, student Duits
 - Valerie Vastbinder, student Engels
 - Anouschka Wettum, student Engels, niet gekomen, zat vast in de trein
 - Niels Tacoma, student Engels
 - Sanne Jongeleen, student Keltisch
 - Lars Nooij, student Keltisch
- 10.00 - 10.30** **Docenten BA Spaanse Taal en Cultuur**
 - prof. dr. Robert Folger
 - dr. Sergio Baauw
 - Bodil Kok MA
 - dr. Dorien Nieuwenhuijsen, extra toegevoegd aan delegatie
- 10.15 - 11.00** **Docenten BA Duitse Taal en Cultuur, Engelse Taal en Cultuur, Keltische Talen en Cultuur**
 - prof. dr. Ton Naaijken, docent Duits
 - dr. Julia Richter, docent Duits
 - prof.dr. David Pascoe, docent Engels

- Syreetha Domen MA, docent Engels
 - dr. Paul Franssen, docent Engels
 - prof.dr. Peter Schrijver, docent Keltisch
 - Karianne Lemmen MA, docent Keltisch
- 10.30 - 11.00 Pauze en intern overleg: tussentijdse conclusies BA Spaanse Taal en Cultuur**
- 11.00 - 11.30 Pauze en tussentijdse conclusies BA Duitse Taal en Cultuur, Engelse Taal en Cultuur en Keltische Talen en Cultuur**
- 11.00 - 11.30 Commissie groep 2 (Spaans) documenten bestuderen en voorbereiden gesprekken dagdeel 2**
- 11.30 - 12.15 Lunch en overleg over BA Portugees (gehele commissie)**
- 12.15 - 13.00 Studenten MA Letterkunde**
- Bob Boogaardt, student Literatuur en Cultuurkritiek
 - Laurence de la Porte, student Literatuur en Cultuurkritiek
 - Eva Wissenburg, student Vertalen
 - Linda Stelten, student Vertalen
 - Femke van Hilten, student Middeleeuwen en Renaissance Studies
 - Cuinira L. de Bondt, student Middeleeuwen en Renaissance Studies
- 13.00 - 13.45 Docenten MA Letterkunde**
- dr. Birgit Kaiser, docent Literatuur en Cultuurkritiek afd. Literatuurwetenschap
 - prof. dr. Geert Buelens, docent Literatuur en Cultuurkritiek afd. Nederlands
 - dr. Cees Koster, docent Vertalen afd. Engels
 - dr. Katell Laveant, docent Vertalen afd. Frans
 - prof. dr. Paul Wackers, docent Middeleeuwen en Renaissance Studies afd. Nederlands
 - dr. Anita Auer, docent Middeleeuwen en Renaissance Studies afd. Engels
- 13.45 - 14.00 Pauze**
- 14.00 - 14.45 Studenten MA Taalwetenschappen**
- Rowdy de Graaf, student Interculturele communicatie, niet gekomen, vast in de trein
 - Johanneke von Eije, student Interculturele communicatie
 - Yannick Wassmer, student Interculturele communicatie
 - Martina Silbrnikova, student Taal, mens en maatschappij
 - Iris van der Meulen, student Taal, mens en maatschappij
 - Elise van der Bent, student Taal, mens en maatschappij
- 14.15 - 15.30 Docenten MA Taalwetenschappen**
- dr. Jan ten Thije, docent Interculturele communicatie afd. Nederlands
 - dr. Roselinde Supheert, docent Interculturele communicatie afd. Engels
 - dr. Ellen-Petra Kester, docent Interculturele communicatie afd. Spaans
 - dr. Hans van de Velde, docent Taal, mens en maatschappij afd. Taalwetenschap
 - dr. Sergio Baauw, docent Taal, mens en maatschappij afd. Spaans
 - dr. Jacomine Nortier, docent Taal, mens en maatschappij afd. Nederlands
- 15.30 - 15.45 Pauze en splitsing commissie**
- 15.45 - 16.30 Examencommissies BA Engels, Keltisch, Duits en Nederlands**
- dr. Derek Rubin, Engels
 - dr. Ranke de Vries, Keltisch
 - dr. Ewout van der Knaap, Duits
 - prof. dr. Huub van den Bergh, Nederlands
 - Machteld van Wilpe, studieadviseur
- 15.45 - 16.30 Examencommissies BA Frans, Italiaans, Spaans**
- prof.dr. Maarten van Buuren, Frans
 - dr. Jaap van Osta, Italiaans
 - dr. Dorien Nieuwenhuijsen, Spaans

- drs. Marijn Smeets, secretaris
- drs. Corine den Hamer, studieadviseur

16.30 - 16.45 Pauze en commissie komt weer samen

16.45 - 17.30 Examencommissie BA Taalwetenschap en BA Literatuurwetenschap

- prof. dr. Peter Coopmans, Taalwetenschap
- dr. Frank Drijkoningen, Taalwetenschap
- dr. Kiene Brillenburg Wurth, Literatuurwetenschap
- drs. Marijn Smeets, secretaris
- drs. Dorothée Luykx-Duijn, studieadviseur

17.30 - 18.15 Examencommissies en masteropleidingen

- prof. dr. Joris van Eijnatten, facultaire voorzitter
- dr. Daniel Janssen, Nederlands
- prof. dr. René Kager, Moderne Talen
- drs. Marijn Smeets, secretaris
- drs. Dorothée Luykx-Duijn, studieadviseur

18.15 - 18.45 Alumni MA Taalwetenschappen, Letterkunde, Neerlandistiek

- Rianne Vink, alumna Interculturele communicatie
- Fleur Leijen, alumna Taal, mens en maatschappij
- Amy Sutcliffe, alumna Literatuur en Cultuurkritiek
- Lisa Thunnissen, alumna Vertalen
- Erwin Lijklema, alumna Middeleeuwen en Renaissance Studies
- Jolanda Borg, alumna Neerlandistiek

19.00 - 21.00 Diner en commissieoverleg in het Polman's huis

Woensdag 16 januari

09.00 - 09.30 Splitsing commissie (en voorbespreking)

09.30 - 10.30 Opleidingscommissie BA's groep 1: Engels, Nederlands, Keltisch, Duits, Literatuurwetenschap

- dr. Onno Kusters, docentlid Engels
- Laura Brouwer, student-lid Engels
- dr. Bart Besamusca, docentlid Nederlands
- Niels Kleiss, student-lid Nederlands
- dr. Mícheál O'Flaithearta, docentlid Keltisch
- Lian Blasse, student-lid Keltisch
- dr. Stefan Sudhoff, docentlid Duits
- Evelien Busse, student-lid Duits
- dr. Barnita Bagchi, docentlid Literatuurwetenschap
- Tara Schoemaker, student-lid Literatuurwetenschap

09.30 - 10.30 Opleidingscommissie BA's groep 2: Frans, Italiaans, Spaans, Taalwetenschap

- dr. Michèle Ammouche-Kremers, docentlid Frans
- Laurien Groenendijk, student-lid Frans
- drs. Gandolfo Cascio, docentlid Italiaans
- Thomas Jonkergouw, student-lid Italiaans
- dr. Sonja Herpoel, docentlid Spaans
- Renée Hendriks, student-lid Spaans
- prof. dr. Michael Moortgat, docentlid Taalwetenschap
- Erlinde Meertens, student-lid Taalwetenschap

10.30 - 10.45 Commissie komt weer samen

10.45 - 11.30 Opleidingscommissie masteropleidingen

- dr. Ewout van der Knaap, docentlid Literatuur en Cultuurkritiek
- dr. Manuela Pinto, docentlid Interculturele communicatie

- Samantha Buijink, student-lid Taal, mens en maatschappij
- Anniek Kool, student-lid Vertalen
- dr. Sven Vitse, docentlid Nederlands
- Noelle Steeghs, student-lid Nederlands

- 11.30 - 12.15 Inlooppreekuur/ Rondleiding/ Aanvullende gesprekken**
- 12.15 - 13.00 Lunch**
- 13.00 - 13.45 Voorbereiden eindgesprek met het management**
- 13.45 - 14.45 Eindgesprek management**
- prof. dr. Wiljan van den Akker, decaan faculteit Geesteswetenschappen
 - prof. dr. Bert van den Brink, vice-decaan faculteit Geesteswetenschappen
 - prof. dr. Peter Schrijver, directeur bachelorschool Moderne Talen
 - prof. dr. Wim Zonneveld, directeur masteropleidingen Moderne Talen
 - prof. dr. Paul Wackers, directeur bachelorschool Nederlands en masteropleiding Neerlandistiek
- 14.45 - 15.30 Opstellen voorlopige bevindingen deelgebied Germaanse talen**
- 14.45 - 15.30 Opstellen voorlopige bevindingen deelgebied Romaanse talen**
- 15.30 - 16.15 Opstellen voorlopige bevindingen deelgebieden Taalkunde en Literatuurwetenschap/ Letterkunde**
- 16.15 - 16.45 Opstellen voorlopige bevindingen (overstijgend)**
- 16.45 - 17.15 Voorbereiden openbare presentatie met de voorzitter**
- 17.15 - 17.30 Openbare presentatie**
- 17.30 - 18.00 Borrel**

Bijlage 7: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten

Voor het bezoek heeft de commissie de afstudeerscripties bestudeerd van de studenten met de volgende studentnummers:

Masteropleiding Letterkunde

LTM (Programma Middeleeuwen en Renaissance Studies)

0341819
0166626
3306216
0339474

LECM / LCK (Programma Literatuur en Cultuurkritiek)

3040194
3143716
3042545

VERM (Programma Vertalen)

0362905
3230287
3218198

Masteropleiding Taalwetenschappen

TMM

0451193
3000354

ICCM

3092054
3448592
3015580

Tijdens het bezoek heeft de commissie een selectie van documenten bestudeerd (deels als *hard copies* en deels via de elektronische leeromgeving). In overleg met de commissie maakte de projectcoördinator voorafgaand aan het visitatiebezoek een selectie van cursusmateriaal en een selectie van toetsmateriaal. Hierbij volgde de commissie de NVAO richtlijn voor het bestuderen en beoordelen van documenten. De opleidingen legden het opgevraagde materiaal deels voorafgaand en deels tijdens het bezoek ter inzage. Hieronder is een overzicht opgenomen van het materiaal dat ter inzage werd gelegd.

	Materialen leestafel visitatie Taal en Letterkunde - FACULTAIR	Digitaal	Papier
	Facultaire & Universitaire Informatie		
A	Algemeen beleid		
	GW Onderwijsprogrammeeropdracht 2013-2014	x	x
	GW Strategische nota Horizon 2015-2020	x	x
	UU Adviesrapport Instellingsaudit	x	x
	UU Onderwijsvisie Universiteit Utrecht	x	x
	UU richtlijn onderwijs_2006.pdf	x	x
	UU Strategisch Plan 2012-2016	x	x
	UU Wegwijzer matching 2012	x	x
	UU Informatie BaMa 3.0	x	x
	GW Onderwijsnieuwsbrief	x	x
B	Kwaliteitszorg		
	Gids Interne kwaliteitszorg Geesteswetenschappen	x	x
	Handboek opleidingscommissies	x	x
	Instellingsaudit NVAO Adviesrapport UU	x	x
	Onderwijskaart bachelor met toelichting	x	x
C	Managementinformatie		
	Arbeidsmarktmonitor2011 notitieBoard OWD 121011	x	x
	BA-exit 2010-11 analyse Board OWD 111027	x	x
	BA-exit en NSE 2010-11 Board OWD Nota 111027	x	x
	BA-exit 2011-12 rapportage GW en tabellen	x	x
	Eerstejaarsenquête analyse en rapportage Board OWD 121115	x	x
	Masterexit enquête 2010-11	x	x
	Masterexit enquête 2011-12	x	x
	NSE 2011-analyse toelichting Board OWD 111027	x	x
	NSE-resultaten 2011- tabellen Board OWD 111027	x	x
	NSE-resultaten 2012- tabellen Board OWD 121011	x	x
D	Toetsing		
	Jaarverslag Examencommissies GW 2010-2011	x	x
	Jaarverslag Examencommissie GW 2011-2012	x	x
	Jaarverslag Examencommissie GW 2011-2012 bijlage 1 ijkpunten toetskwaliteit	x	x
	Jaarverslag Examencommissie GW 2011-2012 bijlage 2 vergaderverslagen	x	x
	Ijkpunten-toetskwaliteit-GW	x	x
	Rapport_toetsing_examencieMA_2011-2012	x	x
	Regels rondom toetsing DEF okt 2012	x	x
	Reglement Examencommissies	x	x
	Regeling en procedure Fraude	x	x

E	Curriculum Informatie Pakketten		
	2012: Leeswijzer CIP masterprogramma's	x	
	2012: A Cursusrendementen	x	
	2012: B verkeer tussen opleidingen-faculteiten	x	
	2012: C Aantal inschrijvingen in BA man-vrouw	x	
	2012: C Aantal inschrijvingen in BA Nationaliteit	x	
	2012: C Aantal inschrijvingen in BA1	x	
	2012: D Herinschrijving BSA	x	
	2012: E Instroom en doorstroom naar MA programma	x	
	2012: F Afstudeerrendement	x	
	2012: F Diploma's met buitenland cursussen	x	
	2012: G gemiddelde EC per cohort	x	
	2012: H EC productie per cursus	x	
F	E Curriculumevaluatie gegevens		
	Arbeidsmarktmonitor Geesteswetenschappen 2011	x	
	BA exit enquête 2011-2012	x	
	Eerstejaars evaluatie 2011-2012	x	
	MA exit enquête 2011-2012	x	
G	Stage		
	Stageregeling faculteit Geesteswetenschappen	x	x
	Stagebureau beoordeling stagair(e)	x	x

	Materialen leestafel visitatie Taal en Letterkunde - SCHOOL	Digitaal	Papier
	Schoolbrede informatie		
A	Eindwerkstuk –scriptie		
	Procedure beoordeling bachelor eindwerkstuk Nederlands	x	x
	Richtlijnen begeleiding en beoordeling afstudeerproject-masterthesis School TLC	x	x
	Richtlijnen begeleiding en beoordeling bachelor eindwerkstuk School Moderne Talen	x	x
	Schrijfwijzer Departement Moderne Talen	x	x
	Standaard beoordelingsformulieren bachelor- en masteropleidingen	x	x
B	Projecten Educatieve Middelen Pool		
	Feedback- en beoordelingsformulier ERK-niveau schriftelijke opdrachten Departement Moderne Talen	x	x
	Het ontwerpen van een werkbaar tutorial EMP	x	x
	Schrijfwijzer Departement Moderne Talen + ERK appendix	x	x
C	Opleidingscommissies – evaluatie		
	Formulier cursusevaluatie OC	x	x
	Tips voor de analyse van een cursusevaluatie	x	x
	Tips voor de voorzitter van de OC bij de behandeling van een cursusevaluatie	x	x
	Vergaderjaarrooster 2012-2013 MT bacheloropleidingscommissies	x	x
	Vergaderjaarrooster 2012-2013 MT masteropleidingscommissie	x	x
	Vergaderjaarrooster 2012-2013 NED bacheloropleidingscommissies	x	x
	Vergaderjaarrooster 2012-2013 NED masteropleidingscommissie	x	x
	Jaaroverzicht cursusevaluaties 2011-2012 bacheloropleidingen	x	x
D	Grammaticatoets		
	Grammaticale termen - voorbeeldzinnen	x	x
	Grammaticatoets introductiebrief eerstejaars MT 2012-2013	x	x
	Grammaticatoets introductiebrief eerstejaars NED 2012-2013	x	x
	Resultaten grammaticatoets MT 2012	x	x
E	Notulen schooloverleg Moderne Talen 26-9-2011 tot en met 12 november 2012	x	x

Materialen leestafel visitatie Taal en Letterkunde - MASTER	Digitaal
Opleidingscommissie Masteropleidingen Moderne Talen	
Notulen 2010-2011	x
Notulen 2011-2012	x

	MA Taal, Mens en Maatschappij	Digitaal	Map	Cassette
A	MA Thesis			
1.	Beoordelingsformulier MA scripties		x	
B	Cursusmateriaal			
2.	<i>Ivt-Taal en Maatschappij</i>			
a	Cursushandleiding	x		
b	Verplichte literatuur	x		
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.	x		
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen			x
e	OC cursusevaluatie	x		
3.	<i>Eng-Language Typology, Sounds and Acquisition</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur		x	x
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen		x	
e	OC cursusevaluatie	x		
C	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen			
4.	Ivt-Taal en leren		x	
5.	Ivt-Taal en talen		x	
6.	Ned-Nederlands als tweede taal		x	
7.	Ivt-T1-verwerving		x	
8.	Tlw-Taalbeleid	x		
9.	Eng-Seminar L2A	x		
D	Stage			
	Stageverslagen			x

	MA Interculturele Communicatie	Digitaal	Map	Cassette
A	MA Thesis			
1.	Beoordelingsformulier MA scripties		x	
B	Cursusmateriaal			
2.	<i>Ivt-Meertalige competenties en mediation</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur		x	
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	x
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen			x
e	OC cursusevaluatie	x		
3.	<i>Spa-Lenguas y culturas en contacto</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur		x	
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen		x	
e	OC cursusevaluatie	x		
C	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen			
4.	Ned-Communicatie en organisatie		x	
5.	Dui-ICC lab Deutsch		x	
6.	Eng-English and Cultural Diversity	x		
7.	Fra-ICC lab Français	x		
8.	Ita-Lab ICC Italiano	x		
9.	Ned-ICC lab Nederlands		x	
10.	Ned-Nederlands in een Europese context		x	
D	Stage			
	Stageverslagen			x

	MA Literatuur en Cultuurkritiek	Digitaal	Map	Cassette
A	MA Thesis			
1.	Beoordelingsformulier MA scripties		x	
B	Cursusmateriaal			
2.	<i>Ivt-Literature and Cultural Criticism</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur		x	
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen			x
e	OC cursusevaluatie	x		
3.	<i>Visions of the Self</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur		x	
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen			x
e	OC cursusevaluatie	x		
C	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen			
4.	Ivt-Literatuur, kunst en digitale technologie		x	
5.	Dui-Hedendaagse literatuur Duits		x	
6.	Eng-Hedendaagse literatuur Engels		x	
7.	Por-Hedendaagse literatuur Portugees	x	x	
8.	Spa-Hedendaagse literatuur Spaans	x		
9.	Fra-Repertoirekennis Frans			
10.	Ita-Repertoirekennis Italiaans		x	
11.	Ned-Repertoirekennis Nederlands II			

	MA Programma Vertalen	Digitaal	Map	Cassette
A	MA Thesis			
1.	Beoordelingsformulier MA scripties		x	
B	Cursusmateriaal			
2.	<i>Ivt-Vertaalmethoden en -technieken</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur		x	
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen		x	
e	OC cursusevaluatie	x		
3.	<i>Ivt-Literair vertalen</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur		x	
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen			x
e	OC cursusevaluatie	x		
C	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen			
4.	Ivt-Vertaling, cultuur en wetenschap		x	
5.	Dui-Gespecialiseerd vertalen Duits I		x	
6.	Eng-Gespecialiseerd vertalen II	x		
7.	Fra-Gespecialiseerd vertalen I		x	
8.	Ita-Tutorial Traduzione Specializzata II	x	x	
9.	Spa-Spaans vertalen master II		x	
10.	Por-Portugees vertalen I: literair		x	

	MA Middeleeuwen en Renaissance studies			
A	MA Thesis			
1.	Beoordelingsformulier MA scripties		x	
B	Cursusmateriaal			
2.	<i>Ned-Gouden Tijden I</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur	x	x	
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen			x
e	OC cursusevaluatie	x		
3.	<i>Medieval Literature</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur		x	
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen			x
e	OC cursusevaluatie	x		
C	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen			
4.	Ivt-Gouden tijden II	x		
5.	Ges-Medieval Palaeography		x	
6.	Renaissance in Europees perspectief	x		
7.	Paleography: Insular Celtic	x		

Overzicht cursussen Blackboard

Masters

Interculturele communicatie

Cursus	Cursuscode	Ects	Blok
Meertalige competenties en mediation	MTMV07001	7,5	1
Communicatie en organisatie	NEMV10003	7,5	1
Sprache, Kultur und Vermittlung	MTMV12012	7,5	2
ICC lab English	MTMV10008	7,5	2
English and Cultural Diversity	MTMV11036	7,5	2
ICC lab Français	MTMV10014	7,5	2
Languages, cultures et identités	MTMV11038	7,5	2
Lab ICC Italiano	MTMV10020	7,5	2
Italia-Olanda	MTMV10019	7,5	2
ICC lab Nederlands	NEMV10001	7,5	2
Nederlands in een Europese context	NEMV10009	7,5	2
ICC Lab Español	MTMV10036	7,5	2
Lenguas y culturas en contacto	MTMV10037	7,5	2

Taal, mens en maatschappij

Cursus	Cursuscode	Ects	Blok
Taal & maatschappij	MTMV09010	5	1
Taal & leren	MTMV09009	5	1
Nederlands als tweede taal	NEMV12007	5-7,5	2
T1-verwerving	MTMV12006	5	2
Sprache, Kultur und Vermittlung	MTMV12012	5	2
Perception and Production in L2A	MTMV12015	5	2
Taalverwerving en interpretatie	MTMV12016	5	2
Discourse Pragmatics	MTMV12018	5	2
Taaldiagnostiek	NEMV12009	5	2
Taalverwerving	MTMV12011	5	2

Vertalen

Cursus	Cursuscode	Ects	Blok
Vertaalmethoden en -technieken	MTMV04027	7,5	1
Gespecialiseerd vertalen Duits II	MTMV04002	7,5	2
Gespecialiseerd vertalen Engels I	MTMV05003	7,5	1
Gespecialiseerd vertalen Engels II	MTMV06001	7,5	2
Gespecialiseerd vertalen Frans I	MTMV06002	7,5	1
Gespecialiseerd vertalen Frans II	MTMV06003	7,5	2
Spaans vertalen master I	MTMV05009	7,5	1
Spaans vertalen master II	MTMV05010	7,5	2

Literatuur en cultuurkritiek

Cursus	Cursuscode	Ects	Blok
Literature and Cultural Criticism	MTMV11013	7,5	1
Literatuur, kunst en digitale technologie	MTMV11011	7,5	1
Literature and Society	MTMV11035	7,5	2
Visions of the Self	MTMV11006	7,5	2
Hedendaagse literatuur Literatuurwet	MTMV11001	7,5	2
Hedendaagse literatuur Engels	MTMV11060	7,5	2
Hedendaagse literatuur Frans	MTMV11061	7,5	2

Middeleeuwen en Renaissance studies

Cursus	Cursuscode	Ects	Blok
Gouden tijden II	MTMV10024	7,5	2
Renaissance in Europees perspectief	MTMV04041	7,5	1
Palaeography: Insular Celtic	MTMV04029	7,5	1
Medieval literature	NEMV08003	7,5	2
Middle Welsh	OGMV05012	7,5	2

Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:

THEO D'HAEN

PRIVÉ ADRES:

PRINSEN DREEF 6
3070 KORTENBERG
BELGIË

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOULDEN KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

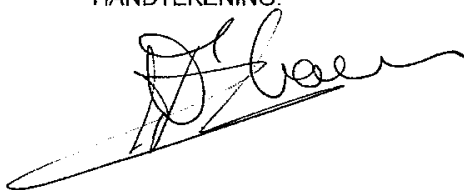
PLAATS:

Leuven

DATUM:

06.06.2012

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:

G.E. Booy

PRIVÉ ADRES:

De Rookkamer 5
1852 EB He.100

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDINGEN

Taal- en Letterkunde

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

RUGroningen, Raaboud U, U Utrecht,
Uv Amsterdam

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOULDEN KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS:

Leiden

DATUM:

1 juni 2012

HANDTEKENING:

E. Pij

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: DR Elisabeth van der Linden

PRIVÉ ADRES:

Oosterpark 33 II
1092 AK Amsterdam

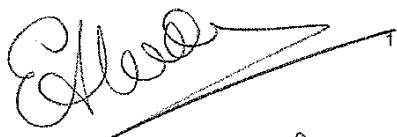
IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

opleidingen op het gebied van de Taal-
en Letterkunde

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

VU, UL, UU, RUM, RUG

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

E.H. van der Linden
Amsterdam, 13-6-2012

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: PROF. DR. HÖLTER, ACHIM HERMANN

PRIVÉ ADRES: t/m 31 mei 2012 - Strozzgasse 4, 1080 Wien, Oostenrijk
vanaf 1 juni 2012 - Lerchenfelder Str. 52, 1080 Wien, "

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

Taal- en Letterkunde

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

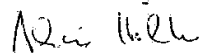
VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Wien*

DATUM: *3.5.2012*

HANDTEKENING:

Univ.-Prof. Dr. Achim Hermann Hölter, M.A.
Institut für Europäische und Vergleichende
Sprach- und Literaturwissenschaft
Abteilung für Vergleichende Literaturwissenschaft
Universität Wien
Sensengasse 3a
A-1090 Wien

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:

H.W. Hermann

PRIVÉ ADRES:

Hoopdede de Broodkade 42
9718 UC Groningen

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

[Spaanse] taal- en letterkunde

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

UvA, RU, UU, UL

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOULDEN KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS:

Croninger

DATUM:

4/5/12

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Alida Hester Kruijer

PRIVÉ ADRES:

Kleine Appelstraat 3a
9712 TX Groningen

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

Taal en Letterkunde

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

Qanu

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Utrecht

DATUM: 12-10-2012

HANDTEKENING:

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'M.H.', written over a horizontal line.

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Marianne van der Weiden

PRIVÉ ADRES: Homeruslaan 62
3581 HJ Utrecht

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

Taal- en Letterkunde

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

QANU

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

De afgevaardigde van de instelling, hierna te noemen de afgevaardigde, verklaart hierbij:

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS:

DATUM:

Utrecht

12-6-2012

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:

Adrienne Josine Wieldraayer-Huizer

PRIVÉ ADRES:

Jupiter 116
1188 EJ Amstelveen

IS ALS ~~DESKUNDIGE~~ / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

Cluster Taal & Letterkunde

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

UU, UvA, UL (secretaris)
(en coördinatie cluster)

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden kunnen BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

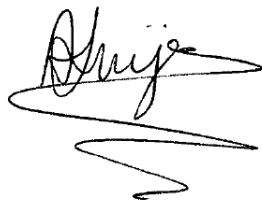
VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Amstelveen

DATUM: 07-09-2012

HANDTEKENING:

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'A. Mij', with a large, sweeping flourish underneath.